

DECIZIA nr.479
din 20 octombrie 2025

**referitoare la obiecția de neconstituționalitate a Legii pentru modificarea și
completarea unor acte normative din domeniul pensiilor de serviciu**

Nepublicată

Elena-Simina Tănăsescu	- președinte
Asztalos Csaba-Ferenc	- judecător
Mihai Busuioc	- judecător
Mihaela Ciochină	- judecător
Cristian Deliorga	- judecător
Dacian-Cosmin Dragoș	- judecător
Dimitrie-Bogdan Licu	- judecător
Laura-Iuliana Scânteii	- judecător
Gheorghe Stan	- judecător
Benke Károly	- prim-magistrat-asistent

1. Pe rol se află soluționarea obiecției de neconstituționalitate privind Legea privind unele măsuri fiscal-bugetare, obiecție formulată de Înalta Curte de Casație și Justiție – Secțiile Unite.

2. Obiecția de neconstituționalitate a fost înregistrată la Curtea Constituțională cu nr.10911 din 4 septembrie 2025 și constituie obiectul Dosarului Curții Constituționale nr.4008A/2025.

3. **În motivarea obiecției de neconstituționalitate** sunt formulate critici de neconstituționalitate extrinsecă și intrinsecă.

(1.) *Critici de neconstituționalitate extrinsecă*

(1.1.) *Încălcarea art.1 alin.(3) și (5) din Constituție privind principiul statului de drept*

4. Se arată că repunerea în discuție a statutului magistraților, fără o justificare reală, la numai un an de la reforma legislativă ce l-a vizat, este contrară principiilor statului de drept și principiului stabilității juridice, încălcându-se, astfel, art.1 alin.(3) și (5) din Constituție. Principiul securității juridice, element fundamental al statului de drept, interzice readucerea constantă în discuție a normelor privind statutul magistraților la doar un an de la adoptarea unei legi, cu atât mai mult cu cât nu există nicio justificare pentru modificarea imediată a unui domeniu abia reglementat. Totodată, regulile cooperării loiale, care guvernează orice intervenție legislativă, impun obligația autorităților statului de a menține securitatea juridică pe care actul normativ este menit să o garanteze.

5. Se apreciază că o asemenea conduită afectează în mod grav independența justiției, întrucât un sistem judiciar „reformat” de la un an la altul, în funcție de voința politică a celor aflați temporar la putere, nu mai poate fi considerat independent. Se menționează și Opinia Comisiei de la Veneția nr.950/2019, potrivit căreia modificările frecvente și accelerate ale legislației privind statutul judecătorilor și procurorilor pot aduce atingere severă independenței justiției. Este, așadar, esențial ca orice reformă să rezulte dintr-un proces legislativ transparent, fundamentat pe consultări ample cu profesioniștii din sistemul judiciar și cu societatea civilă, pentru a se asigura stabilitatea și previzibilitatea normelor legale.

6. Noul demers normativ, adoptat la doar un an de la reforma realizată prin Legea nr.282/2023 pentru modificarea și completarea unor acte normative din domeniul pensiilor de serviciu și a Legii nr.227/2015 privind Codul fiscal, fără ca între timp să fi intervenit vreo schimbare a relațiilor sociale pe care le reglementează, constituie o încălcare a principiului securității juridice și a principiului încrederii legitime și creează discriminări între generații de magistrați, în condițiile în care generează mai multe regimuri succesive de pensionare total diferite, fără nicio justificare rațională și obiectivă, cu atât mai mult cu cât la data intrării în profesie cadrul normativ referitor la condițiile de pensionare a fost același pentru toți magistrații.

7. Prin urmare, efectul combinat al soluțiilor normative propuse se concretizează într-o încălcare gravă a principiului independenței justiției, în componenta sa instituțională.

8. Se menționează jurisprudența Curții Constituționale referitoare la principiul securității juridice (Deciziile nr.51 din 25 ianuarie 2012, nr.454 din 4 iulie 2018, nr.900 din 15 decembrie 2020, nr.467 din 2 august 2023), la cel al așteptărilor legitime (Decizia nr.765 din 15 iunie 2011), precum și jurisprudența Curții de Justiție a Uniunii Europene cu privire la principiul încrederii legitime (Cauza 74/74,

Cauza C-152/88, Cauza T-203/96, Cauza 151/98, Cauza C-362/2012, Cauza C-62/00, Cauza C-762/2023).

9. Se apreciază că, în accepțiunea instanței de contencios constituțional, stabilitatea legislativă reprezintă o garanție a principiului încrederii legitime, astfel că instabilitatea normativă cauzată de modificările succesive și la intervale scurte de timp (în ultimii 7 ani au fost 10 modificări ale statutului judecătorilor și procurorilor) constituie o încălcare flagrantă a acestui principiu. Legea nr.303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor a fost modificată succesiv de 8 ori prin Legea nr.242/2018, Ordonanța de urgență a Guvernului nr.92/2018 pentru modificarea și completarea unor acte normative în domeniul justiției, Ordonanța de urgență a Guvernului nr.7/2019 privind unele măsuri temporare referitoare la concursul de admitere la Institutul Național al Magistraturii, formarea profesională inițială a judecătorilor și procurorilor, examenul de absolvire a Institutului Național al Magistraturii, stagiul și examenul de capacitate al judecătorilor și procurorilor stagiați, precum și pentru modificarea și completarea Legii nr.303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor, Legii nr.304/2004 privind organizarea judiciară și Legii nr.317/2004 privind Consiliul Superior al Magistraturii, Ordonanța de urgență a Guvernului nr.12/2019 pentru modificarea și completarea unor acte normative în domeniul justiției, Legea nr.239/2019 privind aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr.92/2018 pentru modificarea și completarea unor acte normative în domeniul justiției, Legea nr.86/2021 privind modificarea art.1 pct.142 din Legea nr.242/2018 pentru modificarea și completarea Legii nr.303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor, precum și privind abrogarea art.V din Ordonanța de urgență a Guvernului nr.92/2018 pentru modificarea și completarea unor acte normative în domeniul justiției, Legea nr.313/2021 pentru modificarea și completarea Legii nr.303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor. Ulterior, Legea nr.303/2004 a fost abrogată prin Legea nr.303/2022 privind statutul judecătorilor și procurorilor, care a fost modificată la mai puțin de un an prin Legea nr.282/2023, intrată în vigoare la data de 1 ianuarie 2024. Totodată, în toamna aceluiași an, tot în contextul campaniei electorale, tema pensiilor de serviciu a fost repusă în discuție de decidenții politici, iar din luna martie 2025 a fost reluată intens sub pretextul evaluării Comisiei Europene din 25 martie 2025.

10. Încălcarea principiului securității juridice și al încrederii legitime este cu atât mai evidentă în condițiile în care intervenția normativă vizează exclusiv personalul din sistemul justiției, deși magistrații reprezintă singura categorie profesională pentru care pensia de serviciu se bucură de protecție constituțională. Prin urmare, nu există nicio justificare obiectivă pentru un demers legislativ care să vizeze doar pensiile de serviciu ale personalului din justiție, cu atât mai mult cu cât impactul bugetar generat de plata acestora este nesemnificativ, în timp ce restul categoriilor de pensii de serviciu, care reprezintă peste 90% din valoarea efortului bugetar pentru plata pensiilor de serviciu, nu sunt vizate de acest demers.

(1.2.) Încălcarea art.1 alin.(3) și (5) raportat la art.133 alin.(1) din Constituție, sub aspectul solicitării formale a avizului Consiliului Superior al Magistraturii (denumit în continuare CSM)

11. În conformitate cu art.39 alin.(3) din Legea nr.305/2022 privind Consiliul Superior al Magistraturii, plenul acestuia avizează proiectele de acte normative ce privesc activitatea autorității judecătorești, așadar, inclusiv aspectele referitoare la pensionarea magistraților (a se vedea, în același sens, Decizia nr.221 din 2 iunie 2020, paragraful 48). Astfel, raportat la obiectul de reglementare al legii adoptate, ce vizează modificarea pensiilor de serviciu ale magistraților – element ce ține de statutul acestei categorii profesionale –, se apreciază că adoptarea acesteia era condiționată de existența avizului CSM.

12. În cazul de față, la data de 20 august 2025, Ministerul Muncii, Familiei, Tineretului și Solidarității Sociale a transmis CSM proiectul de Lege pentru modificarea și completarea unor acte normative din domeniul pensiilor de serviciu, în vederea comunicării unui punct de vedere. Ulterior, la data de 22 august 2025, același minister a revenit la adresa anterioară și a solicitat CSM avizul asupra proiectului de lege menționat. Cu toate acestea, deși inițiatorul a investit CSM cu solicitarea de emitere a avizului cu privire la proiectul de lege, la 29 august 2025 Guvernul a aprobat o altă formă, substanțial diferită, a actului normativ decât cea transmisă CSM spre avizare, iar la 1 septembrie 2025 Guvernul și-a angajat răspunderea în Parlament pe acest proiect de lege, ceea ce echivalează cu inexistența solicitării avizului pe proiectul de lege pe care Guvernul și-a angajat răspunderea.

13. A admite că ar exista posibilitatea de a se transmite un proiect incipient pentru ca, în final, angajarea răspunderii să se facă pe un cu totul alt proiect ar echivala cu lipsirea de orice finalitate a procedurii consultării puterii judecătorești, procedură căreia îi corespunde avizul CSM. Or, avizul nu este o simplă formalitate care trebuie îndeplinită în procedura de adoptare a unui act normativ, ci este un act emis de o instituție/autoritate cu competențe/specializată în respectivul domeniu, sprijinind fundamentarea temeinică a actelor normative.

14. Se consideră că, deși Curtea Constituțională a admis în jurisprudența sa că, în cazul procedurii legislative ordinare derulate în Parlament, nu ar fi necesară consultarea pe fiecare amendament (paragraful 99 din Decizia nr.467 din 2 august 2023), situația este substanțial diferită în cazul procedurii angajării răspunderii, procedură excepțională care se abate de la regulile legiferării, atribut al puterii legislative, pentru că nu suntem în prezența unui amendament adus unui proiect de lege inițiat, ci modificarea intervine din chiar momentul declanșării procesului legislativ, prin angajarea răspunderii pe un alt proiect decât cel cu privire la care s-a efectuat consultarea. Prin urmare, o asemenea situație nu este echivalentă unei intervenții exterioare voinței inițiatorului proiectului de lege, ci aduce în discuție intenția vădită a inițiatorului de a supune aprobării un alt proiect decât cel cu privire la care a efectuat consultarea și de a nu oferi o posibilitate reală de exprimare a unui punct de vedere pe proiectul inițiat.

15. Din modalitatea în care Guvernul a înțeles să își îndeplinească această obligație legală rezultă în mod evident că nu s-a urmărit decât îndeplinirea formală a unei etape din procedura de legiferare, iar nu realizarea unei consultări reale și efective a sistemului judiciar, menită să contribuie la adoptarea unui act normativ care să răspundă cerințelor de calitate a legii.

16. Se subliniază că, prin Decizia nr.221 din 2 iunie 2020, Curtea a statuat că principiul legalității, interpretat în coroborare cu celelalte principii subsumate statului de drept, impune ca atât exigențele de ordin procedural, cât și cele de ordin substanțial să fie respectate în cadrul legiferării. Regulile referitoare la fondul reglementărilor, procedurile de urmat, inclusiv solicitarea de avize de la instituțiile prevăzute de lege, nu sunt însă scopuri în sine, ci mijloace, instrumente pentru asigurarea dezideratului calității legii, o lege care să slujească cetățenilor, iar nu să creeze insecuritate juridică.

17. Se arată că, în conformitate cu art.33 alin.(2) din Legea nr.305/2022, termenul legal de emitere a avizului de către CSM este de 30 de zile de la sesizare, iar acest termen nu a fost respectat de către inițiator în procedura de adoptare a actului normativ, neputându-se susține cu suficient temei că un interval de timp de 7 zile calendaristice este un termen rezonabil de analizare a proiectului de lege, de dezbatere și adoptare a avizului de către un organ colegial, cum este CSM.

18. Prin Decizia nr.611 din 3 octombrie 2017, paragraful 107, Curtea Constituțională a arătat că statul de drept presupune punerea în aplicare a prevederilor explicate și formale ale legii și ale Constituției. Cu alte cuvinte, sub aspectul colaborării loiale dintre instituțiile/autoritățile statului, o primă semnificație a conceptului o constituie respectarea normelor de drept pozitiv, aflate în vigoare într-o anumită perioadă temporală, care reglementează în mod expres sau implicit competențe, prerogative, atribuții, obligații sau îndatoriri ale instituțiilor/autorităților statului. Prin urmare, colaborarea loială presupune, dincolo de respectul față de lege, respectul reciproc al autorităților/instituțiilor statului, ca expresie a unor valori constituționale asimilate, asumate și promovate, în scopul asigurării echilibrului între puterile statului. Loialitatea constituțională poate fi caracterizată, deci, ca fiind o valoare-principiu intrinsecă Legii fundamentale, în vreme ce colaborarea loială între autoritățile/instituțiile statului are un rol definitoriu în implementarea Constituției.

19. Or, raportând aceste repere stabilite în jurisprudența Curții Constituționale la modul în care Guvernul a înțeles să-și îndeplinească obligația de a solicita avizul CSM, rezultă că Executivul nu a fost interesat și nu a permis ca acest organ consultativ să își îndeplinească rolul său constituțional, ignorând Legea nr.24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative și art.1 alin.(5) din Constituție ce urmăresc asigurarea calității actelor normative.

20. Sesizarea CSM cu o altă formă a proiectului de lege decât cel adoptat în mod real și adoptarea legii cu nesocotirea termenului legal instituit pentru emiterea avizului CSM, în contextul în care un termen de 5-6 zile lucrătoare nu poate fi considerat rezonabil pentru analizarea, consultarea, convocarea și adoptarea avizului de către organul colegial, conduc la concluzia că solicitarea avizului CSM a fost doar formală, contrar art.1 alin.(3) și (5) raportat la art.133 alin.(1) din Constituție.

(1.3.) Încălcarea art.1 alin.(3) și (5), art.16 și art.124 alin.(3) din Constituție cu referire la principiul securității juridice și al încrederii legitime, precum și la interzicerea discriminării, corelate cu principiul independenței justiției, în componenta sa instituțională

21. Legea adoptată generează coexistența a trei regimuri distincte de pensionare a magistraților, rezultat al unor intervenții legislative succesive într-un interval extrem de scurt, ceea ce conduce la nesocotirea principiilor stabilității și securității juridice și creează o nouă falie între generațiile de magistrați. Astfel, o categorie de magistrați va beneficia de pensia de serviciu conform reglementărilor valabile până la 1 ianuarie 2024, alta în temeiul Legii nr.282/2023, aplicabilă între 1 ianuarie 2024 și momentul intrării în vigoare a noii propuneri legislative, iar ultima categorie va ieși la pensie în condițiile stabilite de aceasta din urmă. Având în vedere diferențele majore dintre cele trei regimuri și lipsa unor motive obiective care să justifice condiții atât de divergente pentru magistrați aflați în situații comparabile, cadrul normativ actual conduce la discriminări evidente cu privire la elemente esențiale ale statutului magistratului, încălcând astfel principiul constituțional al egalității în drepturi.

22. Singurul criteriu de diferențiere între acești magistrați este vechimea în funcție la data intrării în vigoare a noilor norme, o simplă diferență de o zi putând determina modificări substanțiale în statut. O asemenea deosebire nu poate justifica, în nicio situație, o schimbare atât de radicală a unei componente esențiale a statutului, mai ales că, la data intrării în profesie, cadrul legal referitor la pensionare era identic pentru toți judecătorii și procurorii.

23. Prin urmare, modificarea de asemenea amplitudine a statutului magistraților, într-un aspect fundamental pentru garantarea independenței justiției, este incompatibilă cu art. 1 alin.(5) din Constituție, în dimensiunea securității juridice și a calității legii, coroborat cu art.124 alin.(3) din Constituție.

24. În acest sens, pentru identitate de rațiune, sunt pe deplin aplicabile considerentele Deciziei Curții Constituționale nr.467 din 2 august 2023, paragraful 157, care au sancționat lipsa de previzibilitate a unor modificări similare privind actualizarea pensiei de serviciu, subliniind că legiuitorul trebuie să facă distincția între magistrații aflați deja în sistem și cei care îl vor accesa ulterior.

25. Noul demers legislativ reia nu doar soluția deja declarată neconstituțională, ci introduce și alte măsuri ce afectează grav elemente fundamentale ale statutului judecătorilor și procurorilor, deși acestea, cel puțin pentru magistrații în funcție, trebuie recunoscute ca fiind consolidate încă de la momentul intrării lor în profesie, potrivit statuărilor instanței de contencios constituțional.

26. Se subliniază că legea adoptată generează discriminări și între judecătorii și procurorii civili și cei militari, care, deși desfășoară activitatea în condiții identice și pot avea aceeași vechime și vârstă la data intrării în vigoare a noii legi, ar urma să se pensioneze în condiții substanțial diferite. În timp ce magistrații civili vor fi supuși noilor condiții restrictive (pensionare la 65 de ani, vechime de 35 de ani, pensie de 55% din media veniturilor brute, plafonată la 70% din ultimul venit net, eliminarea vechimilor asimilate și o tranziție inaplicabilă celor mai mulți), judecătorii și procurorii militari vor continua să beneficieze de regimul mult mai avantajos prevăzut de Legea nr.223/2015 (pensionare între 45 și 52 de ani, reducere a vârstei cu până la 13 ani, vechime totală de 25 de ani, dintre care 15 în funcție, și pensie de 65% din media veniturilor brute, fără plafon sub ultimul venit net). Discriminarea devine și mai evidentă în comparație cu regimul ofițerilor de poliție judiciară. Astfel, un ofițer care își desfășoară întreaga activitate în echipă și sub coordonarea procurorului va putea ieși la pensie la o vârstă cuprinsă între 45 și 52 de ani (în 2035, la finalul perioadei de tranziție), cu vechime totală de 25 de ani, dintre care 15 în funcție, beneficiind de o pensie de 65% din media veniturilor brute și plafonată la ultimul venit net. În schimb, procurorul care l-a coordonat se va putea pensiona abia la 65 de ani, cu o vechime de 35 de ani, dintre care 25 în funcție, și va primi o pensie de doar 55% din media veniturilor brute, plafonată la 70% din ultimul venit net – quantum similar celui al ofițerului, dar obținut după două decenii în plus de activitate.

(1.4.) Încălcarea art.114 din Constituție cu referire la condițiile în care Guvernul își poate angaja răspunderea asupra unui proiect de lege

27. Se arată că, în interpretarea art.114 din Constituție, Curtea Constituțională a statuat asupra condițiilor ce trebuie îndeplinite cumulativ pentru ca Guvernul să își poată angaja răspunderea: existența unei urgențe în adoptarea măsurilor conținute în legea asupra căreia Guvernul și-a angajat răspunderea; necesitatea ca reglementarea în cauză să fie adoptată cu maximă celeritate; importanța domeniului reglementat și aplicarea imediată a legii în cauză (a se vedea, Decizia nr.1655 din 28 decembrie 2010 sau Decizia nr.29 din 29 ianuarie 2020). Guvernul nu are, așadar, o competență discreționară de a-și angaja răspunderea, ci trebuie să ia în considerare o serie de criterii obiective anterior menționate referitoare la necesitatea reglementării cu celeritate a domeniului vizat.

28. Se apreciază că Guvernul nu avea deschisă posibilitatea constituțională de a modifica regimul juridic al pensiilor de serviciu ale magistraților pe calea angajării răspunderii, câtă vreme nu era îndeplinită condiția referitoare la existența unei urgențe în adoptarea măsurilor conținute în legea asupra căreia Guvernul și-a angajat răspunderea.

29. Din analiza expunerii de motive reiese faptul că necesitatea adoptării acestei legi se fundamentează, în esență, pe două considerente: (a) obligația aducerii la îndeplinire a angajamentelor asumate de România în fața Comisiei Europene în cadrul Mecanismului de Redresare și Reziliență, adoptat prin Regulamentul (UE) 2021/241, respectiv a jalonului nr.215 din cadrul Planului Național de Redresare și Reziliență (PNRR), care privește „intrarea în vigoare a cadrului legislativ pentru reducerea cheltuielilor cu pensiile speciale”, și (b) situația economică dificilă în care România se află la momentul actual, deficitul bugetului general consolidat atingând, în anul 2024, un nivel de 9,3% din PIB, datoria publică exprimată ca procent din PIB crescând cu 5,9 puncte procentuale în raport cu anul precedent în condițiile în care accentuarea dezechilibrului bugetar este generată inclusiv de cheltuielile privind pensii și salarii.

30. Niciunul dintre cele două considerente nu poate, în realitate, justifica caracterul urgent al măsurilor ce se doresc adoptate pe calea angajării răspunderii guvernamentale.

31. Astfel, în ceea ce privește argumentul ce vizează angajamentele asumate în fața Comisiei Europene în cadrul Mecanismului de Redresare și Reziliență, se poate observa că acesta este dezvoltat cu omiterea unor elemente esențiale privind modul de apreciere a îndeplinirii jalonului 215 din PNRR. Prin expunerea de motive se încearcă acreditarea ideii că forma legii actuale, adoptată după pronunțarea Deciziei nr.467 din 2 august 2023, nu corespunde, în privința principiilor pe care este construită, cerințelor asumate de România în fața Comisiei Europene în privința reformei pensiilor speciale, drept care Comisia Europeană ar fi suspendat plata unei sume de 869 de milioane de euro din cadrul PNRR. Or, modificarea cadrului normativ al pensiilor de serviciu ale magistraților intervenită prin intermediul Legii nr.282/2023 (așadar, cu luarea în considerare a statuărilor Curții Constituționale făcute în Decizia nr.467 din 2 august 2023) a fost apreciată de către Comisia Europeană, la data de 15 octombrie 2024, ca îndeplinind obligațiile asumate de România în cadrul jalonului 215 din PNRR. Astfel, suspendarea plății sumei de bani antereferite a intervenit abia ulterior, ca urmare a modificării cadrului legal privind pensiile de serviciu intervenite, pe de o parte, în privința pensiilor militare de stat și, pe de altă parte, în privința modului de impozitare a anumitor categorii de pensii de serviciu (după pronunțarea Deciziei Curții Constituționale nr.724 din 19 decembrie 2024, prin care a fost constatată neconstituționalitatea măsurii impozitării progresive). În acest sens este invocat și avizul CSM referitor la propunerea legislativă care s-a aflat pe rolul Parlamentului cu nr.PL-x nr.103 din 8 aprilie 2025. Mai mult, nicio condiționalitate care decurge din PNRR nu poate justifica derogarea de la reperele stabilite de instanța de contencios constituțional, cu atât mai mult cu cât acest aspect a fost analizat deja de Curtea Constituțională în Decizia nr.467 din 2 august 2023.

32. Or, reglementările propuse nu numai că nu au nicio justificare din perspectiva vreunei cerințe a Comisiei Europene, dar, în egală măsură, se constituie într-o veritabilă nesocotire a jurisprudenței Curții Constituționale referitoare la statutul judecătorilor și procurorilor.

33. În plus, existența în procedură parlamentară, din luna aprilie 2025, a unui proiect de lege (promovat în considerarea aceluiași motiv legat de necesitatea deblocării procedurilor PNRR aferente Jalonului 215), fără ca Guvernul, anterior punerii în dezbatere publică a propriului proiect de lege, să fi întreprins vreun demers pe lângă Parlamentul României în condițiile permise de art.76 alin.(3) din Constituția României, face ca argumentul privind caracterul urgent al intervenției legislative să nu beneficieze de suport real. De altfel, prin inițierea, în paralel cu procedura legislativă desfășurată de Parlament, a unui demers legislativ propriu, având același obiectiv și vizând aceeași materie de reglementare, Guvernul a ales practic să ignore cu desăvârșire activitatea desfășurată anterior de Legislativ cu privire la problematica în discuție și, desconsiderând rolul procedurilor clasice de legiferare, a preferat să ia în propriile mâini problema modificării cadrului legislativ al pensiilor de serviciu din sistemul de justiție, prin forțarea limitelor constituționale ale mecanismului asumării răspunderii guvernamentale.

34. Lipsa unei legături reale între argumentul invocat de Guvern referitor la necesitatea închiderii jalonului PNRR privind reforma în domeniul pensiilor de serviciu, pe de o parte, și conținutul normativ al legii, pe de altă parte, este relevantă, în plus, de faptul că, deși jalonul în cauză vizează toate categoriile de pensii de serviciu, intervenția Guvernului le-a vizat exclusiv pe cele din domeniul justiției. Această împrejurare nu face altceva decât să demonstreze lipsa caracterului urgent al măsurii legislative impuse de Guvern, în condițiile în care nu este deloc clar motivul pentru care în privința celorlalte pensii de serviciu este posibilă temporizarea intervenției legislative (până în prezent nefiind demarată nicio intervenție legislativă sub acest aspect), iar pentru pensiile de serviciu din justiție este necesară declanșarea unei proceduri legislative cu caracter excepțional.

35. Argumentele invocate în legătură cu situația economică dificilă în care se află la acest moment statul român nu sunt nici ele de natură să justifice urgența legii, având în vedere faptul că, potrivit jurisprudenței Curții Constituționale, o motivare bazată pe argumente de natură economică ar putea acredita ideea unei urgențe a măsurilor în cauză și a necesității de adoptare cu celeritate a modificărilor legislative dacă ar fi însoțită și de o fundamentare, în conformitate cu Legea nr.24/2000 (paragraful 38 al Deciziei Curții Constituționale nr.29 din 29 ianuarie 2020). O astfel de fundamentare ar fi fost necesară cu atât mai mult cu cât din expunerea de motive nu se înțelege cu claritate în ce fel „cea mai amplă creștere produsă în ultimii 30 de ani” a deficitului bugetar comparativ cu anul anterior a fost generată de pensiile de serviciu ale magistraților, în condițiile în care cifrele indicate în cuprinsul expunerii sunt aferente anului 2024, an în care nici pensiile și nici salariile din sistemul de justiție nu au înregistrat vreo creștere comparativ cu cele stabilite pentru anul 2023.

36. Urgența cu care Parlamentul a reușit să se mobilizeze pentru a respinge definitiv proiectul similar de lege, aflat pe rolul său încă din luna aprilie 2025, face dovada deplină a posibilității ca legea (dacă era, în mod real, necesară) să fie adoptată în cadrul procedurilor parlamentare obișnuite. De aceea, respingerea proiectului legislativ inițial, având un obiect de reglementare și o motivare identice cu cele ale proiectului legislativ adoptat cu cel adoptat în procedura reglementată de art.114 din

Constituție, face dovada deplină a faptului că Parlamentul a apreciat că legea în vigoare trebuie menținută, o modificare a actualei reglementări nefiind necesară și, în niciun caz, urgentă.

37. Nu în ultimul rând, modificarea legislativă are ca obiect exclusiv personalul din sistemul judiciar, deși magistrații constituie singura categorie profesională pentru care pensia de serviciu beneficiază de protecție constituțională, neexistând vreo justificare obiectivă pentru o intervenție legislativă ce vizează doar pensiile de serviciu ale magistraților. Din chiar expunerea de motive rezultă că impactul bugetar estimat este 0, astfel încât justificarea urgenței prin ieșirea din situația de criză financiară este evident o premisă falsă, ceea ce echivalează cu lipsa justificării adoptării soluției legislative a asumării răspunderii.

38. Se apreciază că nu era îndeplinită nici condiția ca reglementarea în cauză să fie adoptată cu maximă celeritate. Faptul că încă din luna aprilie 2025 pe rolul Parlamentului a fost înregistrat un proiect de lege cu obiect de reglementare identic (PL-x nr.103/2025), care – dacă motivele promovării sale (similare cu cele avute în vedere în expunerea de motive a prezentei legi) ar fi avut un caracter justificat – ar fi putut fi adoptat în marja de timp aferentă procedurilor parlamentare clasice, astfel încât să fie asigurată intrarea lui în vigoare la aceeași dată la care este prevăzută intrarea în vigoare a legii criticate, reprezintă, în sine, cea mai clară dovadă a faptului că în cauză nu erau îndeplinite condițiile pentru angajarea răspunderii Guvernului.

39. Este adevărat că acest proiect de lege a fost respins definitiv de Camera decizională (Senatul) la data de 22 august 2025, însă acest aspect nu este de natură să înlăture viciul de neconstituționalitate extrinsecă legat de încălcarea art.114 din Constituție. În acest sens, se consideră că repunerea proiectului PL-x nr.103/2025 pe ordinea de zi a Camerei decizionale (Senatul) exclusiv în scopul evitării suprapunerii acestuia cu proiectul unei legi având un obiect de reglementare identic și asupra căruia Guvernul anunțase public că intenționează să-și asume răspunderea nu poate acoperi viciul de neconstituționalitate creat, încălcarea Legii fundamentale fiind, dimpotrivă, agravată. Faptul că repunerea în dezbaterea Parlamentului s-a făcut cu scopul vădit de a înlătura o posibilă piedică procedurală în calea asumării răspunderii Guvernului este relevat de demararea în regim de sesiune extraordinară a procedurilor parlamentare necesare respingerii proiectului inițial, însă abia ulterior punerii în dezbatere publică a proiectului dorit de Guvern. Procedând astfel, cele două puteri au făcut dovada unui caracter vădit neloial al comportamentului lor în raporturile avute cu puterea judecătorească, în condițiile în care puterea executivă și cea legiuitoare au conlucrat pentru adoptarea, într-o procedură lipsită de dezbateri și de posibilitatea de a formula amendamente, a unui act normativ cu consecințe destabilizatoare asupra sistemului de justiție.

40. Simplul fapt al respingerii proiectului PL-x nr.103/2025 nu este de natură să ofere condițiile procedurale necesare adoptării legii criticate sub aspectul condiției vizând inexistența în dezbatere parlamentară a unei legi având același obiect.

41. Se menționează că și în ipoteza în care utilizarea mecanismului angajării răspunderii Guvernului ar fi admisibilă, aceasta capătă un evident caracter abuziv în raport cu faptul că Guvernul nu a făcut altceva decât să refuze să accepte voința Legislativului, forțând o revenire a puterii legislative asupra soluției adoptate, imediat după adoptarea ei. În acest fel, pe calea asumării răspunderii, Guvernul a reușit să își impună propria voință în materie legislativă, peste cea exprimată cu claritate de Parlament. Astfel, prin respingerea definitivă a proiectului de lege înregistrat la Camera Deputaților cu nr.PL-x 103/2025, Parlamentul și-a manifestat cu claritate voința de a menține legea în vigoare, respectiv Legea nr.282/2023.

42. Nu în ultimul rând, soluția adoptată în data de 22 august 2025 de Parlament, de respingere a proiectului de lege similar celui asumat de Guvern, face dovada cea mai clară a faptului că motivul vizând necesitatea îndeplinirii condițiilor asumate în PNRR este neîntemeiat, atâta vreme cât, în caz contrar, importanța mizei ar fi făcut să fie puțin probabilă soluția de respingere definitivă a PL-x 103/2025, care a fost motivat, în esență, pe același considerent.

43. Se consideră că nu erau întrunite elementele care vizau cerința legată de importanța domeniului reglementat. În acest sens sunt invocate numeroasele încercări legislative anterioare de eliminare a pensiilor de serviciu ale magistraților, bogata și îndelungată jurisprudență a Curții Constituționale în această materie, dar și dezbaterile multiple din spațiul public (inclusiv în mass-media), care sunt de notorietate.

44. Se consideră că nu era îndeplinită cerința vizând aplicarea imediată a legii. Sub acest aspect prezintă relevanță faptul că odată neîndeplinită cerința privind caracterul urgent al intervenției legislative, nici ultima condiție referitoare la necesitatea aplicării imediate a legii nu poate fi considerată ca fiind îndeplinită. Astfel, simpla stabilire a unei date calendaristice apropiate ca moment în timp de data adoptării legii pe calea procedurii excepționale prevăzute de art.114 din Constituție nu poate reprezenta, *per se*, o dovadă a necesității intrării imediate în vigoare a noii legi, câtă vreme data de 1

octombrie 2025, ca dată a intrării în vigoare a noii legi, nu poate fi justificată obiectiv, ca fiind absolut necesară.

45. Se arată că, prin Decizia nr.1431 din 3 noiembrie 2010, Curtea a statuat că acceptarea ideii potrivit căreia Guvernul își poate angaja răspunderea asupra unui proiect de lege în mod discreționar, oricând și în orice condiții, ar echivala cu transformarea acestei autorități în autoritate publică legiuitoare, concurentă cu Parlamentul în ceea ce privește atribuția de legiferare. Or, o astfel de interpretare dată art.114 din Legea fundamentală este în totală contradicție cu jurisprudența Curții Constituționale și, prin urmare, în contradicție cu art.1 alin.(4), art.61 alin.(1) și art.147 alin.(4) din Constituție.

46. Se arată că tehnica de angajare a răspunderii încalcă normele de tehnică legislativă și a fost folosită abuziv. În acord cu jurisprudența Curții Constituționale, angajarea răspunderii în maniera în care a fost făcută, asupra unui număr de peste 20 de acte normative, care reglementează domenii din cele mai diverse, încalcă normele de tehnică legislativă. Simpla divizare în 5 pachete legislative nu poate acoperi viciul de neconstituționalitate de vreme ce asumarea răspunderii s-a făcut într-o ședință unică, printr-un procedeu artificial menit să confere o aparență de legalitate. În realitate, nu se poate susține că asumarea răspunderii Guvernului este divizată în 5 pachete, asumarea răspunderii Guvernului fiind unică, indiferent de denumirea sub care ar fi grupate actele normative asupra cărora se angajează răspunderea. În concluzie, comportamentul Guvernului este contrar exigențelor art.114 din Constituție, iar legea trebuie declarată neconstituțională în ansamblul ei.

(2.) Critici de neconstituționalitate intrinsecă

(2.1.) Încălcarea art.1 alin.(5) din Constituție privind principiul legalității

47. Se arată că noțiunea de „vechime totală în muncă” nu este definită în cuprinsul legii și nici nu sunt prezentate elemente în baza cărora să poată fi determinată, aspect ce conduce la neclaritatea normei, câtă vreme Legea nr.303/2022, în forma actuală, folosește noțiunile de „vechime în muncă”, „vechime în funcție”, „vechime în specialitate” și „vechime în magistratură”.

48. Noțiunea de „vechime în muncă” are înțeles diferit în cuprinsul normelor care ar putea constitui dreptul comun (Codul muncii, Legea nr.360/2023) și cu care dispozițiile Legii nr.303/2022 și ale Legii nr.567/2004 privind statutul personalului auxiliar de specialitate al instanțelor judecătorești și al parchetelor de pe lângă acestea și al personalului care funcționează în cadrul Institutului Național de Expertize Criminalistice se completează; astfel, Legea nr.360/2023 privind sistemul public de pensii se referă exclusiv la vechimea în muncă, ce include perioade necontributive și perioade asimilate stagiului de cotizare, fiind astfel indisolubil legată de conceptul de contributivitate; Codul muncii reglementează vechimea în muncă drept activitatea prestată în temeiul unui contract individual de muncă.

49. Introducerea condiției suplimentare de vechime în muncă este necorelată cu celelalte două condiții impuse cumulativ, respectiv cea de vechime în magistratură și vârsta, fiind neclar chiar din perspectiva unui magistrat cum se interpretează previzibil textul de lege. Astfel, o primă interpretare pe care ar putea-o primi textul este aceea că îndeplinirea condiției de vechime în muncă ar trebui să se facă în 2031. În această interpretare, prin introducerea condiției suplimentare de vechime în muncă, încă de la etapa din 2031, persoanele care au intrat la 22 ani în magistratură și fac vechimea în magistratură în 2031, vor trebui să îndeplinească suplimentar și condiția de vechime în muncă de 26 de ani și 6 luni (care crește progresiv ulterior), astfel încât această categorie în mod evident nu va îndeplini condiția de vechime în muncă în 2031 (decât dacă ar fi lucrat în timpul facultății), ceea ce înseamnă că, de fapt, începând cu anul 2031, beneficiul etapizării nu poate în mod obiectiv profita niciunei persoane care a intrat în magistratură la 22 ani, creându-se astfel o discriminare între magistrați în funcție de vârsta la care au intrat în magistratură (discriminare pe criteriu de vârstă). Într-o altă posibilă interpretare s-ar putea susține că o persoană s-ar putea pensiona începând cu vârsta de 56 de ani și 6 luni, sub condiția vechimii în muncă de cel puțin 26 de ani și 6 luni. În această interpretare, textul ar fi lipsit de utilitate practică, fiind evident că o persoană care avea vechime de 25 de ani în funcție la 47 de ani va îndeplini și condiția de vechime în muncă la 56 de ani și 6 luni. În realitate, condiția nou-introdusă este lipsită de orice logică, în oricare dintre variante s-ar putea susține că se interpretează textul.

50. Interpretarea noțiunii de vechime totală în muncă în sensul rezultat din legislația din domeniul pensiilor din sistemul public ar putea conduce la excluderea persoanelor care au contribuit în alte sisteme de pensii (spre exemplu, avocații). Mai mult, din perspectiva cerințelor de previzibilitate și stabilitate juridică, ce alcătuiesc principiul securității legislative, reglementarea unei condiții suplimentare de vechime totală în muncă de 35 de ani (specifică regimului pensiei de drept comun) suprapusă peste cea de vechime de 25 de ani numai în funcțiile prevăzute de lege (specifică fundamentului acordării pensiei de serviciu) diluează noțiunea de pensie de serviciu a magistraților, strâns legată de conceptul de „carieră în magistratură”, prin preluarea unor elemente specifice stabilirii pensiei în sistemul de drept comun și aplicarea acestora la regimul juridic al pensiei de serviciu.

51. Condiționarea beneficiului pensiei de serviciu de existența unei vechimi totale în muncă de 35 de ani, care poate fi compusă din tranșe de vechime fără legătură cu specialitatea/domeniul juridic, este străină de fundamentul acordării pensiei de serviciu a magistraților.

52. Art.V alin.(3) din lege este neclar, întrucât nu indică modul în care se stabilește „data pensionării” – care, potrivit textului, nu este data reală a pensionării, ci o valoare ipotetică, de calcul, din moment ce din ea se scad cei maxim 5 ani care se valorifică –, permițând două variante de calcul, pe care autoarea obiecției de neconstituționalitate le expune și le dezbate din perspectiva aplicării legii. Se mai arată că textul legal criticat stabilește tranșe de vechime foarte scurte, prima doar de 1 an și 3 luni, iar următoarele de 2 ani, cu consecința că se va aplica unui număr redus de magistrați, deși dovedirea unei vechimi de 5 ani în alte profesii juridice a fost și este încă o condiție pentru admiterea directă în magistratură. Aceste tranșe se opresc la anul 2034, mai devreme decât tranșele în care se eșalonează creșterea vârstei de pensionare, care se opresc la anul 2036, deși nu există niciun motiv pentru care eliminarea vechimii asimilate să fie tratată într-un mod mai defavorabil.

53. Se mai apreciază că normele tranzitorii sunt neclare și în ceea ce privește categoria magistraților ale căror decizii de pensionare sunt valorificate, respectiv a judecătorilor ale căror decizii sunt emise, dar nepuse în plată, în condițiile în care nici pentru aceste categorii nu rezultă dacă pensia mai poate depăși salariul în plată și nu sunt indicate elemente suficiente pentru determinarea exactă a cuantumului pensiei de serviciu.

54. De altfel, Curtea Constituțională a stabilit, în Decizia nr.467 din 2 august 2023, paragraful 126, că modificarea condițiilor de pensionare a magistraților – în care se include și eliminarea vechimii asimilate – trebuie să se facă cu prevederea de dispoziții tranzitorii care să fie efective, adică să atingă obiectivul urmărit și să privească o perioadă de timp suficient de lungă, pentru a nu afecta securitatea juridică și încrederea cetățenilor în actul de legiferare.

55. Sintagma „vârsta standard de pensionare prevăzută de legislația care reglementează sistemul public de pensii” este neclară întrucât se circumscrie unei norme care trimite la dispozițiile generale, care prevăd expres condiții de vârstă etapizate pe ani, pe sexe, amintind faptul că vârsta de pensionare pentru femei de 65 de ani este etapizată până în anul 2035, iar art.216 alin.(1) din Legea nr.303/2022 prevede că judecătorii, procurorii, magistrații asistenți, precum și personalul de specialitate juridică asimilat judecătorilor și procurorilor pot fi menținuți în funcție până la vârsta de 70 de ani cu condiția de împlinirea vârstei de 65 de ani; astfel, apare evidentă imprecizia legiuitorului în folosirea unei sintagme cu rol de trimitere, aceasta devenind redundantă în condițiile în care există norma clară, precisă cu caracter special în legea organică privind statutul judecătorilor și procurorilor.

(2.2.) *Încălcarea art.1 alin.(3) și alin.(5) din Constituție prin raportare la art.124 alin.(3) și art.147 alin.(4) sub aspectul nesocotirii principiului securității raporturilor juridice și principiului independenței justiției*

56. Se arată că dreptul la securitate juridică este unul fundamental, în sensul că determină obligația corelativă absolută a statului de a elabora, adopta și implementa norme juridice cu asigurarea unui climat de stabilitate. Obligația respectării legilor, consacrată de art.1 alin.(5) din Constituție, nu presupune, prin conținutul său, asigurarea unui cadru legislativ inflexibil. Intervenția legislativă este necesară atât pentru a adapta actele normative la realitățile economice, sociale și politice existente, dar și pentru a asigura un cadru legislativ unitar, care să contribuie la o mai bună aplicare a legii și la îndepărtarea oricăror situații echivoce sau inechități în aplicarea legii.

57. Totuși, este necesar să se constate că stabilitatea legislativă este în mod serios afectată atunci când, așa cum este cazul de față, o lege este modificată la un interval de timp extrem de scurt (mai înainte chiar de împlinirea perioadei de aplicare a normelor sale tranzitorii), aceasta neapucând practic să producă decât prea puțin timp efectele juridice urmărite la adoptarea ei, pentru a putea permite identificarea unui indiciu real și serios privind riscul apariției unor dificultăți sau inechități în aplicarea ei viitoare. Modificarea legislativă atât de rapid intervenită este cu atât mai gravă prin consecințele produse cu cât obiectul reglementării sale se află sub protecția cerinței de stabilitate dintr-o dublă perspectivă: domeniul asigurărilor sociale și statutul magistraților, statut de a cărui stabilitate se leagă în mod structural independența justiției ca atribut constituțional al statului de drept.

58. Prin urmare, succesiunea modificărilor legislative, adoptate la intervale scurte de timp (după doar un an de la intrarea în vigoare a Legii nr.303/2022 și la doi ani de la adoptarea Legii nr.282/2023), este de natură să afecteze grav securitatea juridică. Or, dreptul suveran al puterii legiuitoare de a reglementa o realitate socială trebuie exercitat în condiții de maximă responsabilitate, legea trebuind să fie rezultatul unei reflecții serioase și a unui proces de chibzuire profund. Prin urmare, simpla schimbare de optică a legiuitorului, intervenită la scurt timp după adoptarea unei legi, nu poate justifica, *ut singuli*, o nouă activitate de legiferare.

59. Securitatea juridică este afectată și sub aspectul încălcării principiului respectării încrederii legitime, principiu în baza căruia, dacă un particular de bună-credință a crezut, în deplină

Încredere, în comportamentul organelor statului și în menținerea liniei de conduită astfel create, atunci autoritățile trebuie să țină cont de așteptările legitime suscitade pentru fiecare asemenea particular – care trebuie să suporte cel mai mic inconvenient posibil în caz de schimbare – adică nu trebuie să rupă încrederea, modificând de o manieră neașteptată și brutală această linie de conduită, în orice caz, în măsura în care niciun interes public imperios nu o cere. Încrederea legitimă se referă, în ceea ce privește adoptarea normelor juridice, la predictibilitatea schimbărilor normative. Or, noua lege creează un sistem pentru accederea persoanei la dreptul la pensia de serviciu triplu condiționat (de vârstă, de vechime în muncă și de vechime în specialitate), a cărui aplicare riscă să devină intempestivă, prin lipsa reglementării unei eșalonări rezonabile a perioadei de trecere la aplicarea integrală a condițiilor astfel impuse, și mai ales în lipsa unei corelări armonioase a modalităților de eșalonare a perioadelor stabilite pentru fiecare dintre ele.

60. Se arată că, prin jurisprudența sa anterioară, Curtea Constituțională a intervenit cu fermitate ori de câte ori a constatat lipsa unor dispoziții tranzitorii care să permită o trecere armonioasă de la o reglementare la alta, sancționând deficiențele – unele redacționale sau de concepție, de natură să determine, pe de o parte, o anumită inconsistență și incongruență la nivelul concepției de ansamblu a legii, iar, pe de altă parte, să afecteze securitatea juridică prin promovarea unor norme intertemporale cărora le lipsește raționalitatea în realizarea trecerii la noile reglementări (a se vedea, Deciziile nr.467 din 2 august 2023 și nr.402 din 19 septembrie 2024). Or, legea criticată se abate de la toate aceste rigori, creând un sistem de eșalonare a aplicării condițiilor de pensionare necorelat, neclar și nerezonabil, aspect cu atât mai grav cu cât, chiar în privința modului de eșalonare a aplicării condițiilor de dobândire a dreptului la pensia de serviciu, Curtea Constituțională îl sancționase nu cu mult timp înainte, indicându-i, totodată, prin Decizia nr.467 din 2 august 2023, reperele clare de urmat pentru realizarea unei eșalonări corecte din punct de vedere constituțional. Ca atare, legea criticată încalcă art.147 alin.(4) din Constituție.

61. Astfel, la un interval foarte scurt de la adoptarea Legii nr.282/2023, legea criticată elimină respectiva eșalonare și introduce una nouă, mult mai restrictivă, care încalcă principiul securității raporturilor juridice prin raportare la principiul independenței justiției, în condițiile în care noul mecanism se îndepărtează semnificativ de la exigențele stabilite de instanța de contencios constituțional în paragrafele 117, 123–126 din Decizia nr.467 din 2 august 2023, consecința fiind creșterea semnificativă a vârstei de pensionare pentru o parte din destinatarii legii (în temeiul pretenției etapizării, fără a se realiza o tranziție coerentă și fluentă), în contextul efectului combinat al condițiilor nou-instituite pentru accesarea dreptului la pensie, respectiv trecerea direct la vârsta standard de pensionare a unei alte categorii de beneficiari, fără a exista vreo eșalonare / etapizare a condițiilor de pensionare în privința acestora (vârstă, perioadă asimilată, vechime în muncă).

62. Se menționează că art.V alin.(3) din lege instituie o nouă etapizare a vechimilor asimilate, în sensul eliminării acestora până în anul 2034, prin diminuarea la fiecare 2 ani cu câte un an a vechimii asimilate recunoscute, ceea ce reprezintă o soluție asemănătoare celei declarate neconstituționale prin Decizia Curții Constituționale nr.467 din 2 august 2023, aspect contrar art.1 alin.(3) și (5), art.124 și 147 alin.(4) din Constituție. Mai mult, această pretinsă etapizare a eliminării vechimilor asimilate face de fapt inaplicabilă și etapizarea creșterii vârstei de pensionare pentru o mare parte dintre magistrații vizați formal de norma tranzitorie care reglementează acest aspect.

63. Etapizarea creșterii vârstei de pensionare, prin limitarea luării în considerare a vechimii asimilate doar până la 31 decembrie 2034, apare ca fiind o măsură favorabilă doar la nivel formal. În realitate, beneficiul dreptului de pensionare după 25 de ani de vechime în magistratură, anterior împlinirii vârstei standard din sistemul public, este iluzoriu pentru cei aflați deja în funcție. Aceasta rezultă atât din corelarea cu vârsta efectivă de pensionare și situația concretă a instanțelor, cât și din faptul că un magistrat născut cu doar un an mai târziu decât generația anterioară se îndepărtează cu un an și jumătate, anual, de momentul în care ar putea beneficia de pensia de serviciu. Astfel, pentru majoritatea magistraților aflați astăzi în activitate, acest drept rămâne mai degrabă teoretic. În plus, această etapizare are doar o aparență tranzitorie, întrucât, pentru cei mai mulți dintre magistrații în funcție, vârsta de pensionare se ridică direct la 65 de ani, soluție contrară considerentelor Deciziei Curții Constituționale nr.467 din 2 august 2023, care impune necesitatea unei creșteri graduale și raționale a condițiilor necesare accesării dreptului la pensie.

64. Prin efectul cumulat al majorării vârstei de pensionare cu 18 ani într-un interval de doar 12 ani (1 an și jumătate anual până în 2036) și al eliminării integrale a vechimii asimilate din 2034 (după ce, până la această dată, se reduc anual câte 2 ani din vechimea asimilată), numai o categorie restrânsă de persoane ar putea beneficia de o veritabilă etapizare. Pentru ceilalți magistrați în funcție creșterea se produce brusc, până la pragul de 65 de ani, fără niciun mecanism gradual, ceea ce contravine cerințelor stabilite de instanța de contencios constituțional prin Decizia nr.467 din 2 august 2023.

65. O tranziție firească spre noile condiții ar trebui să includă în mod real și efectiv toți magistrații aflați în funcție, cu atât mai mult cu cât aceștia, la momentul intrării în profesie, în baza unei legislații constante de peste două decenii, și-au format o așteptare legitimă privind stabilitatea acestei componente esențiale a statutului lor.

66. În realitate, nici pentru majoritatea generațiilor vizate formal de norma tranzitorie nu se poate vorbi despre o etapizare efectivă, ci doar despre una declarativă. Vârsta de pensionare crește *ex abrupto* cu perioade considerabile, în unele cazuri cu 10, 11 sau chiar 12 ani. Dacă se adaugă și creșterile deja aplicate prin Legea nr.282/2023, caracterul profund neconstituțional al noii reglementări devine evident. Toate cele 11 generații de magistrați vizate de art.V alin.(5) din lege aveau deja o vârstă de pensionare majorată potrivit legii menționate, iar noua intervenție le aduce o suplimentară și bruscă creștere, de amploare considerabilă, sens în care se face trimitere la magistrații cu vechime efectivă de 14–17 ani în privința cărora vârsta de pensionare va crește cu perioade de peste 12 ani.

67. Încălcarea principiului forței obligatorii a deciziilor Curții Constituționale reglementat de art.147 alin.(4) din Constituție devine evidentă mai ales în raport cu împrejurarea că efectele noii eşalonări se răsfrâng inclusiv asupra unei părți din magistrații aflați în funcție la data pronunțării Deciziei Curții Constituționale nr.467 din 2 august 2023 și care, la momentul adoptării legii criticate, trebuiau să beneficieze de dreptul la pensia de serviciu în condițiile formei inițiale a Legii nr.303/2022, dar, întrucât aceasta a fost modificată, intraseră sub imperiul regulilor de eşalonare stabilite prin Legea nr.282/2023, tocmai în considerarea celor stabilite de instanța constituțională prin decizia menționată. Cu alte cuvinte, persoane care intraseră deja sub efectul eşalonării condițiilor lor de pensionare și care se aflau foarte aproape de îndeplinirea lor se văd a doua oară în situația de a le fi eşalonate condițiile de pensionare, într-o modalitate care îi îndepărtează din nou de perspectiva ieșirii la pensie. O astfel de insecuritate juridică este cu atât mai gravă cu cât afectează un drept la pensie ce face parte din statutul profesional al magistraților, a cărui stabilitate este garantată la nivel constituțional.

68. Trecerea intempestivă de la o etapizare realizată prin raportare la o creștere din 4 în 4 luni la una raportată la o creștere din 18 în 18 luni este nerezonabilă. Astfel, multiplicarea de aproximativ 4,5 ori a unității de timp care a stat la baza eşalonării inițiale evidențiază excesivitatea măsurii adoptate. Mai mult, începând cu anul 2031 se adaugă cea de-a treia condiție necesară pentru accederea la pensia de serviciu, respectiv condiția unei vechimi minime în muncă, iar adăugarea în fiecare an a unei creșteri cu 1 an și șase luni, pentru stabilirea condiției vizând vechimea în muncă, nu poate fi considerată nici ea ca având un caracter rezonabil.

(2.3.) Încălcarea art.147 alin.(4) prin raportare la art.1 alin.(3) și (5) și art.124 din Constituție cu referire la obligativitatea deciziilor Curții Constituționale în privința actualizării pensiei de serviciu în funcție de indicele de inflație

69. Prin Decizia nr.467 din 2 august 2023, paragraful 157, Curtea a statuat că actualizarea pensiei de serviciu a magistraților aflați în funcție la intrarea în vigoare a noii reglementări cu indicele de inflație în loc de actualizarea în raport cu indemnizația de încadrare brută lunară pentru magistrații în activitate, în condiții identice de funcție, vechime și grad profesional, aduce în discuție o lipsă de previzibilitate a statutului juridic al persoanelor care, la data intrării în vigoare a legii, fac parte din sistemul justiției. Aceste persoane pierd un element al statutului lor consolidat la data intrării în profesie. Prin urmare, legiuitorul trebuie să facă diferența între persoanele deja aflate în structura sistemului judiciar și cele care încă nu au accesat acest sistem la data intrării în vigoare a legii. În primul caz actualizarea în raport cu indicele de inflație reprezintă o soluție legislativă neconstituțională în timp ce în cel de-al doilea caz legiuitorul are o marjă de apreciere tocmai pentru că persoana va fi capabilă să previzioneze parcursul său profesional, precum și drepturile care decurg din acesta, încă de la momentul intrării în profesie.

70. Soluția cuprinsă la art.V alin.(6) din lege prevede eliminarea pentru magistrații în funcție, dar care nu îndeplinesc la acest moment condițiile de pensionare, a actualizării pensiei de serviciu prin raportare la venitul unui magistrat în activitate, deși o soluție identică a fost anterior declarată neconstituțională prin Decizia Curții Constituționale nr.467 din 2 august 2023. Astfel, menținerea modalității de actualizare a pensiilor de serviciu ale magistraților prin raportare la nivelul remunerației celor din activitate nu mai putea fi pusă în discuție în cazul persoanelor aflate în sistemul judiciar la momentul intrării în vigoare a Legii nr.282/2023, intervenția legiuitorului sub acest aspect, prin care se readuce în discuție exact aceeași soluție care a fost sancționată anterior ca fiind neconstituțională (aplicarea, de îndată, a sistemului de actualizare anuală cu rata medie anuală a inflației), constituind o nesocotire a efectelor obligatorii *erga omnes* ale deciziilor Curții Constituționale.

71. Se apreciază că soluția adoptată cu privire la modalitatea de actualizare a pensiei de serviciu încalcă nu doar art.147 alin.(4) din Constituție, ci și art.16 alin.(1) din Constituție, prin crearea a două regimuri juridice distincte de echilibrare a pensiilor magistraților în raport cu evoluțiile economice ulterioare, pe unele supunându-le actualizării în raport cu remunerația magistraților în activitate, iar pe

altele indexării, în funcție de data ieșirii la pensie. Caracterul discriminatoriu al unei astfel de soluții legislative este evidențiat în paragraful 63 al Deciziei Curții Constituționale nr.126 din 11 martie 2025, care se impune să fie reținut *mutatis mutandis* și în analiza legii analizate. În esență, Curtea a statuat că este neconstituțională o soluție legislativă care creează două regimuri juridice distincte de echilibrare a pensiilor militare în raport cu fluctuațiile monetare, pe unele supunându-le indexării, iar pe altele actualizării. Nu este vorba doar despre o diferență semantică între cei doi termeni, ci de regimuri juridice asociate acestora, care conduc la valorificarea în condiții mai favorabile sau mai puțin favorabile a însuși dreptului la pensie, fără a exista o justificare obiectivă și rațională în acest sens.

72. Totodată, sunt nesocotite deciziile Curții Constituționale (spre exemplu, deciziile nr.900 din 15 decembrie 2020 și nr.467 din 2 august 2023) și cele ale Curții de Justiție a Uniunii Europene (Hotărârea din 5 iunie 2025, pronunțată în cauza C-762/2023) în care se statuează, cu valoare de principiu, că pensia magistraților trebuie să fie stabilită într-un quantum cât mai aproape de ultimul salariul.

73. Prin urmare, elementul de raportare este reprezentat de valoarea ultimului salariu înainte de pensionare. Or, prin stabilirea actualizării pensiei în raport de indicele de inflație, soluția normativă se îndepărtează atât de la reperul statuat în mod constant în jurisprudența instanței de contencios constituțional și a instanței europene, cât și de la quantumul avut în vedere în fundamentarea acestor decizii.

74. De altfel, sub acest aspect, Curtea a reținut că, prin adoptarea unei soluții legislative similare cu cea constatată, în precedent, ca fiind contrară dispozițiilor Constituției, legiuitorul acționează *ultra vires*, încălcând art.147 alin.(1) și (4), prin raportare la art.1 alin.(5) [a se vedea, *inter alia*, Decizia Curții Constituționale nr.528 din 17 iulie 2018].

75. Totodată, această conduită a legiuitorului, care, după o ajustare inițială a actului normativ în concordanță cu decizia Curții Constituționale, revine după o scurtă perioadă de timp la soluțiile legislative care au ridicat și prima oară probleme de neconstituționalitate și care au și fost sancționate ca atare de Curtea Constituțională, este de natură să pună în discuție însăși loialitatea comportamentului său constituțional și, implicit, încălcarea art.1 alin.(3) din Constituție.

(2.4.) Încălcarea art.16 alin.(1) din Constituție privind principiul egalității în drepturi

76. Se arată că legea criticată instituie un sistem triplu condiționat pentru ieșirea la pensie a magistraților (respectiv condiția de vechime totală în muncă, de vechime minimă în funcție și de vârstă), în timp ce pentru beneficiarii sistemului general de pensii publice accesarea dreptului la pensie este condiționat doar din dublă perspectivă (stagiul minim de cotizare și vârsta standard), ceea ce reprezintă o încălcare a principiului egalității de tratament și al nediscriminării, reglementat de art.16 din Constituție, diferența de tratament fiind de această dată lipsită de justificare.

77. Totodată, stabilirea unei vechimi totale în muncă de cel puțin 35 de ani se îndepărtează de sistemul public de pensii, care prevede în art.47 alin.(2) și alin.(3) din Legea nr.360/2023 privind sistemul public de pensii un stagiul minim de cotizare contributiv de 15 ani și un stagiul complet de cotizare de 35 de ani, neexistând un criteriu obiectiv pentru instituirea unui asemenea regim restrictiv în contextul în care vizează aceeași ipoteză a vechimii în muncă. Or, dacă stagiul de cotizare în sistemul public de pensii este justificat pentru determinarea punctajului și, implicit, a quantumului pensiei, vechimea în muncă, stabilită de legea criticată la un nivel superior celui din sistemul public de pensii, drept condiție pentru dobândirea pensiei de serviciu a magistraților, nu prezintă nicio justificare.

78. Caracterul profund nejustificat al reglementării unei condiții suplimentare de vechime totală în muncă de 35 de ani suprapusă peste cea de vechime de 25 de ani numai în funcțiile prevăzute de lege este o dată în plus evidențiat de faptul că pensia de serviciu a magistraților este strâns legată de conceptul de „carieră în magistratură”, astfel încât vechimea în muncă (ce poate include și perioade de activitate în profesii non-juridice) nu poate reprezenta temeiul legal al acordării ei.

79. În egală măsură, se produce o discriminare în raport cu alte categorii profesionale care desfășoară o activitate strâns legată de cea a magistraților. Astfel, se remarcă o diferență de tratament între condițiile de pensionare ale magistraților – procurori – prin raportare la condițiile de pensionare ale ofițerilor de poliție judiciară, aspect anterior reliefat.

(2.5.) Încălcarea art.124 din Constituție privind independența justiției coroborat cu art.147 alin.(4) și art.148 alin.(2) și (4) privind obligativitatea deciziilor Curții Constituționale și a dreptului Uniunii Europene

80. Prin adoptarea unor soluții legislative succesive diferite, într-o perioadă relativ scurtă, legiuitorul a diminuat beneficiul pensiei de serviciu a magistraților până la diluarea lui la nivelul la care acesta nu mai poate constitui un răspuns adecvat scopului instituirii sale: acela de a asigura una dintre garanțiile structurale ale principiului independenței justiției, ca atribut al statului de drept.

81. Jurisprudența Curții Constituționale relevă protecția constituțională de care se bucură independența justiției, precum și garanțiile aferente acesteia, inclusiv pensia de serviciu al cărei

quantum trebuie să fie la un nivel cât mai apropiat posibil de cel avut de ultima remunerație primită, însă legea criticată a ales să ignore importanța deținută de pensia de serviciu a magistraților în economia principiului independenței justiției.

82. Astfel, diminuarea drastică a quantumului pensiei de serviciu rezultată, pe de o parte, din micșorarea procentului luat în calcul pentru stabilirea acestui quantum, iar, pe de altă parte, ca urmare a creșterii numărului lunilor care sunt avute în vedere pentru stabilirea mediei veniturilor salariale care intră în baza de calcul asupra căruia se aplică procentul astfel diminuat (procentul este scăzut de la 80% la 55%, iar numărul lunilor luate în calcul pentru stabilirea mediei salariale este crescut de la 48 la 60 de luni de activitate înainte de data pensionării coroborat cu limitarea quantumului pensiei de serviciu la maxim 70% din venitul net aferent venitului brut din ultima lună de activitate), la care se adaugă celelalte condiționări impuse de lege, cum ar fi majorarea vârstei de pensionare, majorarea procentului aplicat ca penalizare pentru accesarea anticipată a pensiei de serviciu, înlăturarea pentru viitor a beneficiului bonificației de 1% pentru fiecare an adăugat peste vechimea de 25 de ani, înlăturarea începând cu data de 1 octombrie 2025 a beneficiului actualizării procentuale a pensiei de serviciu în raport cu indemnizația brută lunară a magistraților din activitate etc., este de natură să afecteze dreptul magistraților la pensia de serviciu, în substanța sa, și astfel să aducă o atingere gravă principiului independenței justiției.

83. Cu privire la quantumul pensiei de serviciu, jurisprudența Curții Constituționale a consacrat la nivel de „obiectiv primordial” obligația legiuitorului de a asigura în favoarea magistraților o pensie cât mai apropiată posibil de valoarea ultimei indemnizații. Or, legea criticată reduce atât de mult quantumul pensiei încât nu se mai poate considera că acesta respectă cerința de a fi cât mai apropiat posibil de cel al ultimei remunerații primite, indicată în jurisprudența Curții Constituționale ca standard de constituționalitate. Se arată că legea criticată realizează atât o reducere a procentelor aplicate la baza de calcul pentru determinarea quantumului pensiei, ci și o diluare a înseși bazei de calcul prin creșterea numărului de luni de activitate care o compun, de la 48 de luni, la 60 de luni, coroborată cu plafonarea valorii astfel obținute la un nivel de 70% din venitul net aferent venitului brut din ultima lună de activitate, ceea ce este contrar Deciziei nr.467 din 2 august 2023, paragraful 118.

84. Un alt element care creează premisele reducerii quantumului pensiilor de serviciu ale magistraților sub nivelul la care acesta mai poate fi considerat corespunzător cerinței de a reprezenta o garanție reală de independență pentru sistemul judiciar este caracterul lipsit de proporționalitate al sistemului de gratificare a depășirii, respectiv de sancționare a neatingerii standardului impus de lege vizând condiția minimă de vechime în funcție sau vârsta de pensionare (sens în care se invocă Decizia Curții Constituționale nr.433 din 29 octombrie 2013). Or, regula proporționalității este încălcată, întrucât legea criticată prevede exclusiv micșorarea quantumului pensiei în cazul magistraților care nu ating condițiile de vechime de 25 de ani sau de vârstă standard de 65 de ani, fără a reglementa ipoteza simetrică a celor care, deși îndeplinesc condițiile de pensionare, aleg să își continue activitatea. În acest mod se încalcă art.16 alin.(1) și art.147 alin.(4) din Constituție, întrucât diferența de tratament juridic dintre cele două situații nu are un caracter rezonabil.

85. În raport cu aceste argumente, se poate concluziona că, prin toate aceste măsuri cumulate, reducerea drastică a procentului, extinderea perioadei de referință și plafonarea la 70% a quantumului pensiei din venitul net, pensia de serviciu nou-reglementată se apropie de regimul contributiv și își pierde, astfel, caracterul *sui generis*, cu încălcarea jurisprudenței Curții Constituționale (Decizia Curții Constituționale nr.900 din 15 decembrie 2020), care a statuat că pensia de serviciu trebuie să reflecte natura și garanțiile statutului constituțional al magistratului.

86. Or, potrivit jurisprudenței Curții Constituționale, dispozițiile constituționale privind independența justiției și statutul magistraților nu pot avea doar un caracter declarativ, ci constituie norme obligatorii pentru Parlament, care are obligația de a legifera măsuri corespunzătoare prin care să asigure, în mod real și efectiv, independența justiției, fără de care nu se poate concepe existența statului de drept, consacrat de art.1 alin.(3) din Constituție. În consecință, un act normativ care are ca efect indirect anularea pensiei de serviciu a magistraților, este contrar art.124 alin.(3) din Constituție (Decizia Curții Constituționale nr.900 din 15 decembrie 2020).

87. Se mai arată că, în jurisprudența Curții de Justiție a Uniunii Europene, s-a statuat că asigurarea unei remunerații adecvate pentru magistrați reprezintă o garanție a independenței justiției egală ca importanță și forță juridică cu alte garanții specifice acestui principiu (Hotărârea din 27 februarie 2018, *Associação Sindical dos Juizes Portugueses*, C-64/16, paragrafele 44 și 45, precum și Hotărârea din 7 februarie 2019, *Escribano Vindel*, C-49/18, paragraful 66). Legea adoptată încalcă Hotărârea Curții de Justiție a Uniunii Europene din 5 iunie 2025 din cauza C-762/23, pct.38, prin care se instituie principiul garantării unui nivel al pensiilor judecătorilor cât mai apropiat de ultimul salariu încasat, precum și art.148 din Constituție.

88. Se mai invocă jurisprudența Curții de Justiție a Uniunii Europene cu privire la independența justiției, ca pilon structural al construcției europene și fundament al asigurării aplicării dreptului european al respectării garanțiilor jurisdicționale pe care acest drept îl oferă cetățenilor Uniunii Europene. Se concluzionează în sensul că argumentele vizând justificarea reducerii drastice a cuantumului pensiei magistraților ca soluție impusă de necesitatea aducerii la îndeplinire a unor obligații asumate în plan economic de România în cadrul mecanismelor UE nu pot fi primite, acestea fiind de natură să conducă la o inversare a importanței oferite de Curtea de Justiție obligației de garantare a independenței justiției și, implicit, a ordinii corecte de îndeplinire a obligațiilor statelor membre.

89. Se mai arată că, potrivit jurisprudenței Curții de Justiție, rațiunile de natură economică pot justifica măsurile care vizează reducerea cuantumului indemnizației sau pensiei de serviciu ale magistraților, doar atunci când acestea sunt similare altor măsuri cu caracter general, prin care să se fi urmărit ca totalitatea membrilor funcției publice naționale să contribuie la efortul de austeritate (cu alte cuvinte, măsurile ar fi trebuit să vizeze toate celelalte categorii de pensii de serviciu) și doar atunci când acest tip de măsuri au un caracter temporar (paragrafele 49 și 50 din Hotărârea din 27 februarie 2018 pronunțată în cauza C-64/16, *Associação Sindical dos Juizes Portugueses*). Curtea de Justiție a Uniunii Europene a dezvoltat în jurisprudența sa ulterioară condițiile în care un stat membru poate lua măsuri de reducere a remunerației magistraților, arătând că acestea trebuie să fie de natură să garanteze realizarea obiectivului de interes general urmărit, să se limiteze la strictul necesar pentru atingerea acestui obiectiv și să nu fie disproporționată în raport cu obiectivul menționat, ceea ce presupune ponderarea importanței acestui obiectiv cu gravitatea ingerinței în principiul independenței judecătorilor. Prin urmare, o măsură de această natură, deși poate fi aptă pentru realizarea obiectivului de interes general, trebuie totuși să rămână excepțională și temporară, în sensul că nu trebuie să se aplice dincolo de durata necesară pentru realizarea obiectivului legitim urmărit, cum este cel al eliminării unui deficit public excesiv.

90. Or, din moment ce legea criticată a fost adoptată în lipsa unei fundamentări care să ofere o imagine clară a felului concret în care, pe de o parte, soluția legislativă anterioară a fost de natură să contribuie la creșterea deficitului bugetar în anul 2024, în raport cu anul 2023 (așa cum s-a susținut în cuprinsul Expunerii de motive), iar pe de altă parte, să ofere parametri clari ai efectului economic pozitiv pe care reducerea cuantumului pensiilor magistraților l-ar avea, printr-o indicare concretă a nivelului reducerii deficitului bugetar asigurat prin această măsură, este evident că analiza caracterului proporționat al acesteia este imposibil de realizat. Motivarea în termeni generici a măsurii de reducere a cuantumului pensiei magistraților în raport cu situația economică actuală este, dimpotrivă, de natură să ofere toate indiciile caracterului lipsit de proporționalitate al acestei măsuri, rigorile impuse de Curtea de Justiție a Uniunii Europene sub acest aspect fiind, astfel, încălcate.

91. În aceste condiții, întrucât măsura criticată nu are caracter excepțional și temporar, rezultă că legea supusă controlului de constituționalitate este de natură să încalce standardele referitoare la principiul independenței justiției, astfel cum sunt reflectate prin jurisprudența Curții de Justiție a Uniunii Europene. În consecință legea criticată încalcă art.148 alin.(2) și (4) din Constituție.

(2.6.) Încălcarea art.15 alin.(2) prin raportare la art.124 alin.(3) și la art.1 alin.(5) din Constituție cu referire la neretroactivitatea legii

92. Potrivit art.V alin.(1) și (2) din lege, persoanelor din sistemul justiției cărora le-au fost emise decizii de pensionare anterior datei de 1 octombrie 2025, precum și celor cărora li se emit decizii după această dată în baza unor cereri formulate anterior ori celor care îndeplinesc condițiile de pensionare anterior acesteia, li se aplică regimul juridic al sistemului de ieșire la pensie de la momentul îndeplinirii condițiilor prevăzute de acesta. În aceste condiții, eliminarea bonificației de 1% pentru aceste persoane, începând cu data de 1 octombrie 2025, în conformitate cu art.V alin.(3), pentru viitor, afectează cu caracter retroactiv un element al statutului acestor destinatari, care s-a consolidat în temeiul legii vechi și a fost, în concret, recunoscut și prin alin.(1) și (2) al aceluiași articol. Eliminarea, pe viitor, a majorării pensiei de serviciu a magistraților pentru fiecare an ce depășește vechimea de 25 de ani necesară obținerii acesteia, în cazul celor care îndeplineau sau îndeplinesc condițiile de pensionare anterior intrării în vigoare a Legii nr.282/2023, încalcă principiul neretroactivității, deoarece suprimă un drept cert și determinat, recunoscut persoanelor care, din loialitate față de profesie, și-au continuat activitatea dincolo de momentul în care aveau o vocație efectivă la pensionare.

93. Se mai subliniază caracterul contradictoriu al regimului juridic al pensiei de serviciu, în contextul modalității de coroborare a prevederilor art.V alin.(1) și (2) cu alin.(4) din lege, atâta vreme cât, deși persoanelor cărora le-au fost emise decizii de pensionare anterior datei de 1 octombrie 2025, precum și celor cărora li se emit decizii după această dată în baza unor cereri formulate anterior ori celor care îndeplinesc condițiile de pensionare anterior acesteia li se aplică regimul juridic al sistemului de ieșire la pensie de la momentul îndeplinirii condițiilor prevăzute de acesta, art.V alin.(4) din lege le exceptează de la acest regim.

94. Se mai arată că aspectele învederate anterior referitoare la caracterul nerezonabil al modului de eşalonare a condiţiilor de pensionare, precum şi la măsura reducerii drastice a cuantumului pensiei de serviciu sunt în egală măsură valabile şi în ceea ce priveşte categoria pensiilor de serviciu ale personalului auxiliar de specialitate al instanţelor judecătoreşti. În contextul noii reglementări, pensiile grefierilor nu mai pot fi considerate, în esenţă, pensii de serviciu, atât timp cât prin creşterea condiţiilor de vechime şi de vârstă, coroborată cu scăderea procentului aplicat bazei de calcul, s-a ajuns ca drepturile aferente pensiei de serviciu a grefierilor să fie extrem de apropiate de cele care ar fi stabilite în temeiul legii generale, Legea nr.360/2023. Or, în condiţiile în care această categorie profesională are un rol esenţial la bunul mers al sistemului judiciar, fiind deopotrivă supusă unui statut profesional caracterizat de un înalt grad de răspundere, dar şi de un regim strict al incompatibilităţilor şi interdicţiilor, argumentele care fundamentează dreptul la o pensie de serviciu în lumina jurisprudenţei Curţii Constituţionale sunt pe deplin aplicabile în continuare, în ceea ce priveşte personalul auxiliar de specialitate al instanţelor şi parchetelor. Prin urmare, se apreciază că art.III din legea criticată este neconstituţional pentru motivele anterior expuse.

95. În conformitate cu dispoziţiile art.16 alin.(2) din Legea nr.47/1992 privind organizarea şi funcţionarea Curţii Constituţionale, obiecţia de neconstituţionalitate a fost comunicată preşedinţilor celor două Camere ale Parlamentului şi Guvernului pentru a-şi exprima punctele de vedere.

96. **Preşedintele Camerei Deputaţilor** apreciază că obiecţia de neconstituţionalitate este neîntemeiată.

97. Cu privire la încălcarea principiului statului de drept, se arată că, potrivit pct.2.2 *Descrierea situaţiei actuale* din cadrul Expunerii de motive aferente actului normativ în discuţie, sunt evidenţiate justificarea, necesitatea şi urgenţa intervenţiei asupra cadrului legislativ care reglementează sistemul de pensii de serviciu din domeniul justiţiei, fiind, în esenţă, vorba despre o motivare bipartită: situaţia generată de nevoia îndeplinirii angajamentelor asumate prin PNRR şi faptul că România se regăseşte într-o „situaţie economică dificilă manifestată prin existenţa unui deficit bugetar crescut şi a unei datorii publice semnificative”. Se mai arată că nu pot fi reţinute nici criticile autoarei sesizării care fac referire la încălcarea principiului încrederii legitime, care impune obligaţia ca normele adoptate să fie precise, clare şi previzibile. Or, legea criticată respectă exigenţele de claritate şi previzibilitate impuse de necesitatea respectării principiului constituţional invocat, precum şi de normele de tehnică legislativă. Limbajul juridic folosit de legiuitor este clar, predictibil şi neechivoc, din conţinutul acestuia lipsind pasajele obscure sau soluţiile normative contradictorii. Dispoziţiile sunt redactate într-un stil specific normativ, prezentând norma instituită fără explicaţii sau justificări, prin folosirea cuvintelor în sensul lor curent din limba română, previzibil şi univoc, cu respectarea dispoziţiilor Legii nr.24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative, republicată, cu modificările şi completările ulterioare. Prin urmare, legea criticată nu încalcă art.1 alin.(3) şi (5) din Constituţie.

98. Referitor la pretinsa încălcare a dispoziţiilor art.1 alin.(3) şi (5) raportat la art.133 alin.(1) din Constituţie, se arată că legea adoptată vizează modificarea pensiilor de serviciu ale magistraţilor, motiv pentru care Guvernul, prin raportare la obiectul de reglementare, a parcurs etapele procedurale obligatorii, în concret, a respectat obligaţia solicitării avizului pe proiectul de lege pe care şi-a asumat răspunderea. Susţinerile Înaltei Curţi de Casaţie şi Justiţie potrivit cărora Executivul nu a permis CSM să îşi îndeplinească rolul său constituţional sunt întru totul greşite, întrucât caracter obligatoriu are exclusiv solicitarea avizului, nu şi însuşirea opiniei emise. Prin urmare, legea criticată nu încalcă art.1 alin.(3) şi (5) raportat la art.133 alin.(1) din Constituţie, sub aspectul solicitării formale a avizului CSM.

99. Se susţine că în contextul social-economic existent, legea supusă controlului de constituţionalitate elimină treptat privilegiul nejustificat acordat magistraţilor, acela de a ieşi la pensie la o vârstă cu mult sub cea standard, prevăzută de lege pentru toate categoriile profesionale, instituind derogări de la principiul aplicării imediate a legii noi. Când criteriul în funcţie de care îşi găseşte aplicarea un regim juridic sau altul are caracter obiectiv şi rezonabil, fiind constituit de o anumită situaţie prevăzută de ipoteza normei, nu există temei pentru calificarea reglementării deduse controlului ca fiind discriminatorie.

100. În ceea ce priveşte critica adusă cu privire la pretinsa încălcare a dispoziţiilor art.114 din Constituţie, cu referire la condiţiile în care Guvernul îşi poate angaja răspunderea asupra unui proiect de lege, se arată că, potrivit expunerii de motive a legii criticate, în mod independent de necesitatea îndeplinirii angajamentelor asumate prin PNRR, România se află în momentul actual într-o situaţie economică dificilă, confirmată şi de Comisia Europeană. Astfel, potrivit Raportului anual pentru anul 2024 publicat de Banca Naţională a României, deficitul bugetului general consolidat a înregistrat în 2024 cea mai amplă creştere produsă în ultimii 30 de ani. Potrivit aceluiaşi surse, datoria publică exprimată ca procent în PIB a crescut. Potrivit Băncii Naţionale a României, cauza exclusivă a accentuării dezechilibrului bugetar menţionat este reprezentată de majorarea abruptă a cheltuielilor bugetare exprimate ca procent în PIB, fapt generat inclusiv de cheltuielile privind pensii şi salarii. Necesitatea

finanțării acestui dezechilibru bugetar a dus la o creștere semnificativă a cheltuielilor statului român cu dobânzile aferente datoriei publice. Astfel, în lipsa unor măsuri urgente, nivelul crescut al cheltuielilor publice va genera o continuă creștere a datoriei guvernamentale și a costurilor aferente acesteia, precum dobânzile. O evoluție în acest sens va face inevitabilă depășirea pragului impus de actele de drept primar cu privire la datoria publică, în condițiile în care normele privind limitarea deficitului bugetar la 3% au fost deja încălcate. Având în vedere acest context ce implică deopotrivă obligațiile asumate prin cadrul normativ pentru implementarea PNRR, precum și situația economică dificilă manifestată prin existența unui deficit bugetar crescut și a unei datorii publice semnificative, Guvernul și Parlamentul, în baza principiului cooperării loiale dintre acestea, au obligația de a lua cu maximă celeritate măsuri de limitare a cheltuielilor publice. În acest sens, prin legea criticată se reduc în viitor cheltuieli privind pensiile, parte a unei serii limitate de reducere a cheltuielilor. Ținând seama de urgența măsurilor care se impun, Guvernul are deschisă calea utilizării angajării răspunderii sale, ca procedură rapidă de legiferare. Prin urmare, apelarea la această procedură, în condițiile date, este necesară.

101. Se mai arată că domeniul justiției este de o importanță critică pentru România. Puterile statului trebuie să acționeze în mod coerent și consecvent pentru a furniza servicii publice importante și a răspunde nevoilor în continuă schimbare. Inițiative interinstituționale complexe, cum ar fi îmbunătățirea funcționării sistemului judiciar din România, lupta împotriva corupției și criminalității organizate și digitalizarea sectorului justiției, evidențiază necesitatea imperativă a unei viziuni și a unei abordări strategice. Acest demers legislativ are ca scop reșezarea sistemului de pensii de serviciu, atât din punctul de vedere al apropierii de principiul contributivității, cât și din punctul de vedere al respectării principiului echității între toți beneficiarii de pensii plătite din fonduri publice. Importanța crescută a domeniului justiției și, în mod particular, a pensiilor de serviciu acordate persoanelor active în acest domeniu, precum și caracterul urgent al intervenției propuse, necesar reducerii cheltuielilor publice, justifică apelarea la mecanismul constituțional prevăzut de art.114 din Constituție.

102. Cu privire la critica referitoare la faptul că legea nu se aplică imediat, se arată că, potrivit art.VI din legea criticată, aceasta intră în vigoare la 1 octombrie 2025, în considerarea unor aspecte raționale necesar a fi avute în vedere pentru buna aplicare a legii, referitoare la menținerea deciziilor de pensionare existente, precum și la acordarea drepturilor astfel cum erau reglementate în legislația anterioară, în vigoare la momentul îndeplinirii lor, celor care îndeplinesc condițiile de pensionare până la 1 octombrie 2025. Astfel, se asigură protejarea drepturilor câștigate și respectarea principiului securității juridice, evitându-se retroactivitatea noilor dispoziții, oferind, în același timp, previzibilitate și predictibilitate.

103. În ceea ce privește pretinsa încălcare a dispozițiilor art.1 alin.(5) din Constituție, se arată că legea criticată respectă în ansamblul său cerințele privind claritatea, precizia și previzibilitatea normelor juridice. Legea contestată, prin mecanismele de etapizare și tranziție, conferă predictibilitate modificărilor aduse cadrului legal în vigoare, permițând adaptarea conduitei destinatarilor ei la noile condiții. Faptul că legiuitorul intervine din nou în materia pensiilor de serviciu ale magistraților, la scurt timp după o reformă anterioară, nu atrage automat neconstituționalitatea reglementării, fiind o decizie de politică legislativă, justificată de necesitatea de a asigura sustenabilitatea sistemului și de a răspunde unor cerințe de echitate. Sub aceste aspecte, se consideră că argumentele prezentate de autoare vizează ipoteze circumstanțiale din perspectivă interpretativă. Anumite aprecieri cuprinse în sesizarea de neconstituționalitate nu au relevanță pentru soluționarea acesteia, iar susținerile privind înțelegerea conținutului normelor juridice criticate prin corelare cu alte dispoziții legale vizează interpretarea și aplicarea legilor în cauzele deduse judecătii, operațiuni care în niciun caz nu se pot circumscrie controlului de constituționalitate. Neconstituționalitatea unui text de lege presupune în mod exclusiv nerespectarea unor principii ori dispoziții din Legea fundamentală, iar eventualul caracter neconvenabil ori deranjant al unei dispoziții legislative față de anumite subiecte de drept, precum și modalitățile de punere în practică a acesteia nu pot echivala cu neconstituționalitatea măsurii legislative preconizate.

104. În ceea ce privește pretinsa încălcare a dispozițiilor art.1 alin.(3) și (5) din Constituție, prin raportare la prevederile constituționale ale art.124 alin.(3) și ale art.147 alin.(4), se arată că principiul securității juridice, deși fundamental, nu poate fi interpretat ca o interdicție absolută a oricărei modificări legislative. Dimpotrivă, un sistem juridic dinamic, capabil să se adapteze la realitățile socioeconomice în continuă schimbare, este o componentă esențială a statului de drept. Legiuitorul are nu doar dreptul, ci și obligația de a interveni pentru a corecta disfuncționalități, a asigura echitatea și a garanta sustenabilitatea sistemelor publice, inclusiv a celui de pensii. Modificările aduse legislației privind pensiile de serviciu prin actul normativ dedus controlului instanței de contencios constituțional nu reprezintă „simpla schimbare de optică a legiuitorului”, ci o ajustare necesară în contextul unor obiective legitime de politică publică, cum ar fi asigurarea echității inter-generaționale și sustenabilitatea financiară a sistemului de pensii. Faptul că o reformă anterioară a avut loc recent (Legea nr.282/2023) nu exclude posibilitatea unor noi intervenții, mai ales dacă acestea vizează perfecționarea cadrului normativ în

vederea alinierii la standarde de echitate și eficiență. În acest sens, Curtea Constituțională a recunoscut că „principiul securității juridice nu poate fi invocat pentru a menține o situație juridică contrară standardelor europene în domeniu”, interesului public sau principiilor constituționale (Decizia nr.150 din 12 martie 2020).

105. Cu privire la susținerile referitoare la „lipsa reglementării unei eșalonări rezonabile a perioadei de trecere la aplicarea integrală a condițiilor altfel impuse”, se arată că art.V din lege cuprinde norme tranzitorii raționale referitoare la menținerea deciziilor de pensionare existente la data intrării în vigoare a modificărilor aduse prin legea contestată, precum și la acordarea drepturilor corespunzător legislației în vigoare la momentul dobândirii lor persoanelor care îndeplinesc condițiile de pensionare până la data de 1 octombrie 2025, menite să asigure etapizarea procesului de implementare a noilor reglementări, prin protejarea drepturilor câștigate și evitarea retroactivității legii. Dispozițiile legii contestate își au soriginea în angajamentele asumate de România prin PNRR – Componenta C8 – Reforma fiscală și reforma sistemului de pensii R 6. Reforma sistemului public de pensii – Jalon 215 – și au în vedere identificarea unor „soluții concrete care să vizeze corectarea inechităților dintre beneficiarii pensiilor de serviciu și beneficiarii din sistemul public de pensii din punctul de vedere al aspectului contributivității și luând în considerare și jurisprudența Curții Constituționale”. În considerarea Deciziei Curții Constituționale nr.467 din 2 august 2023, „reglementarea propusă este proiectată astfel încât să asigure o creștere treptată a vârstei pentru fiecare generație de magistrați”.

106. Se consideră că, în concordanță cu jurisprudența Curții Constituționale și cu angajamentele asumate prin PNRR, legea criticată nu afectează fundamental dreptul la pensie de serviciu de care beneficiază anumite categorii profesionale. Fără a aduce atingere principiilor constituționale evocate de autoarea sesizării – al securității raporturilor juridice și al independenței justiției – legiuitorul a urmărit exclusiv adoptarea unor măsuri menite să diminueze inechitățile existente între beneficiarii pensiei de serviciu raportat la beneficiarii din sistemul public de pensie, pe fondul realităților socioeconomice actuale. Legiferarea presupune normarea unor acțiuni/conduite/comportamente de la cele mai generale la cele mai concrete, chiar cazuale, fiind determinată, în mod exclusiv, de decizia de oportunitate a legiuitorului. Acesta deține competența exclusivă de a opta pentru o soluție legislativă pe care o apreciază ca fiind în concordanță cu scopurile politicii sale legislative, în speță asumate la nivel de stat.

107. Invocându-se jurisprudența Curții Constituționale referitoare la pensiile de serviciu ale magistraților, se arată că legea criticată, izvorâtă din complexitatea circumstanțială a momentului, urmărește respectarea angajamentelor asumate de România privind principiul contributivității la stabilirea pensiei, păstrând, în același timp, în cazul pensiilor magistraților și a categoriilor de personal asimilate acestora, o componentă care nu este bazată pe contributivitate, în considerarea interdicțiilor și îngădirii exercitării anumitor drepturi fundamentale pe perioada întregii cariere. *De facto*, independența justiției, deși fundamentală, nu poate fi interpretată ca o imunitate absolută a magistraților la orice modificare legislativă care le-ar putea influența statutul material. Independența justiției vizează, în primul rând, garantarea imparțialității și a libertății de decizie a judecătorilor în exercitarea actului de justiție, fără presiuni externe sau interne. Garanțiile financiare sunt o componentă a acestei independențe, dar nu pot fi absolutizate în detrimentul altor principii constituționale, cum ar fi echitatea socială și sustenabilitatea financiară a sistemului public.

108. Prin urmare, legea criticată nu încalcă art.124 din Constituție privind independența justiției, coroborat cu art.147 alin.(4) și art.148 alin.(2) și (4) privind obligativitatea deciziilor Curții Constituționale, întrucât rațiunile de reglementare ale legiuitorului, materializate prin dispozițiile legii în discuție (referitoare la creșterea treptată a vârstei de pensionare pentru fiecare generație de magistrați, introducerea a 12 etape până la atingerea vârstei standard de pensionare prevăzute de sistemul public de pensii, introducerea etapizată a condiției de 35 de ani vechime în muncă etc.), sunt în deplină concordanță cu jurisprudența instanței de contencios constituțional potrivit căreia introducerea unei condiții privind vârsta standard de pensionare impune o obligație corelativă a legiuitorului, aceea de a identifica o soluție legislativă rațională care să permită trecerea treptată și firească la noul sistem, fără a fi afectate securitatea juridică și previzibilitatea normativă (a se vedea Decizia nr.467 din 2 august 2023, paragraful 125). Modificările propuse de lege, care vizează o ajustare a condițiilor de pensionare și a cuantumului pensiilor, sunt măsuri de natură sistemică, aplicabile tuturor categoriilor vizate, și nu au ca scop subminarea independenței justiției, ci asigurarea unui sistem de pensii echitabil și sustenabil. Acestea nu afectează inamovibilitatea, imparțialitatea sau libertatea de decizie a judecătorilor în exercitarea funcției lor.

109. Cu privire la critica ce implică o pretinsă încălcare a dispozițiilor art.16 din Constituție privind principiul egalității în drepturi, se constată că susținerea autoarei sesizării potrivit căreia „instituirea prin legea de față a unui sistem triplu condiționat pentru ieșirea la pensie a magistraților (...), câtă vreme pentru beneficiarii sistemului general de pensii publice, accesarea dreptului la pensie este

condiționat doar din dublă perspectivă (a stagiului minim de cotizare și a vârstei standard), reprezintă o evidentă încălcare a principiului egalității de tratament și al nediscriminării”, nu poate fi reținută în raport cu jurisprudența Curții Constituționale și se concluzionează în sensul că legiuitorul are dreptul exclusiv să dispună, în funcție de politica socială și fondurile disponibile, asupra cuantumului pensiilor de serviciu și a condițiilor de acordare. Diferența de regim juridic dintre cele două categorii de pensii – pensii de serviciu, respectiv pensii acordate în sistemul public de pensii – reprezintă, fără îndoială, o rațiune obiectivă și rezonabilă care justifică pe deplin diferențierea condițiilor de pensionare între beneficiarii acestora. Totodată, comparația pe care autoarea sesizării o face cu regimul ofițerilor de poliție judiciară este irelevantă, aceștia neavând statut de magistrat, nefiind, deci, beneficiari ai acelorași garanții de independență și inamovibilitate. Fiecare din cele două categorii profesionale are un regim juridic propriu, iar principiul egalității se aplică în cadrul aceleiași categorii, nu între categorii diferite, cu statute și responsabilități distincte. Diferențele referitoare la condițiile legale privind vârsta de pensionare, vechimea, precum și cuantumul pensiei sunt justificate de specificul fiecărei profesii, precum și de contribuția la sistemul de pensii.

110. Se apreciază că ține de opțiunea liberă a legiuitorului stabilirea condițiilor și criteriilor de acordare a pensiei de serviciu, lucru ce a fost evidențiat și în Hotărârea din 6 decembrie 2007, pronunțată de Curtea Europeană a Drepturilor Omului în Cauza *Beian împotriva României*, paragraful 59. Or, în cazul legii analizate, o atare cauză obiectivă și rațională o reprezintă necesitatea reformării sistemului de pensii, reechilibrarea sa, eliminarea inechităților existente în sistem și, nu în ultimul rând, situația de criză economică și financiară cu care se confruntă statul, necesitate care la nivel european a determinat adoptarea Regulamentului (UE) 2021/241 al Parlamentului European și al Consiliului, de instituire a Mecanismului de redresare și reziliență.

111. Cu privire la critica referitoare la eliminarea bonificației de 1% începând cu data de 1 octombrie 2025, se arată că susținerea Înaltei Curți de Casație și Justiție este într-un totuș greșită, fiind fundamentată exclusiv pe aspecte de ordin interpretativ. Astfel, din interpretarea teleologică a normei criticate, se apreciază că legea criticată îndeplinește într-un totuș cerințele privind respectarea principiului constituțional al neretroactivității legii, întrucât nu afectează drepturile la pensie stabilite anterior și aflate în plată la momentul intrării sale în vigoare, după cum nu afectează nici drepturile persoanelor care îndeplinesc condițiile de pensionare până la data de 1 octombrie 2025. În mod evident, dispozițiile art.V alin.(4) teza a doua din lege se aplică perioadelor de vechime acumulată după data de 1 octombrie 2025, fără a afecta dreptul legal consacrat prin reglementările anterioare datei de intrare în vigoare a prezentei legi.

112. **Președintele Senatului** apreciază că obiecția de neconstituționalitate este neîntemeiată.

113. Cu privire la motivele de neconstituționalitate extrinsecă, se arată că actualele modificări aduse statutului judecătorilor și procurorilor au avut la bază nevoia de a adapta legislația în fața unor schimbări în contextul social și economic al României ce implică deopotrivă obligațiile asumate prin codul normativ pentru implementarea PNRR. Chiar dacă este adevărat că stabilitatea juridică este un principiu constituțional, Curtea Constituțională a susținut, în jurisprudența sa, că modificările legislative sunt permise atunci când există un interes public și o rațiune obiectivă. Principiul securității juridice, desigur, presupune protejarea cetățenilor împotriva incertitudinii legislative, dar acest principiu nu înseamnă că statul nu poate interveni atunci când este necesar pentru a corecta anumite inechități sau pentru a adapta legislația la noile realități economice și sociale. În ceea ce privește discriminarea dintre generațiile de magistrați, Curtea Constituțională, în Decizia nr.900 din 15 decembrie 2020, a statuat că astfel de diferențieri pot fi justificate atunci când există motive obiective și rezonabile pentru acestea. În plus, schimbările propuse nu sunt radicale, iar acestea urmează să fie implementate gradual, în conformitate cu principiul echității și al proporționalității prevăzut de art.16 din Constituție, care garantează tratament egal pentru toți cetățenii, inclusiv pentru magistrați.

114. Principiul încrederii legitime se referă la protecția așteptărilor legitime ale cetățenilor în raport cu **stabilitatea legislației**. Totuși, Curtea Constituțională, în Decizia nr.765 din 15 iunie 2011, a clarificat faptul că acest principiu nu interzice modificările legislative, ci se aplică doar în situațiile în care modificările nu sunt previzibile sau nu se bazează pe un interes public obiectiv. În cazul de față, modificările privind pensiile magistraților sunt parte a unui proces legislativ transparent, iar Guvernul și autoritățile competente pot demonstra rațiunea acestor schimbări, în concordanță cu cerințele economice și cu sustenabilitatea bugetului public.

115. Argumentul Înaltei Curți de Casație și Justiție conform căruia pensia de serviciu a magistraților este protejată de Constituție, iar modificările propuse ar echivala cu eliminarea acesteia este nejustificat, întrucât protecția **pensiilor de serviciu** a magistraților nu exclude modificarea acestora, mai ales în condițiile în care statul poate demonstra că măsurile propuse sunt necesare pentru asigurarea unei gestionări sustenabile a resurselor financiare. Curtea Constituțională, în Decizia nr.467 din 2 august 2023, a recunoscut că, deși pensia de serviciu este protejată, aceasta poate fi reglementată

prin măsuri care nu aduc atingere esențială dreptului la pensie. Modificările propuse nu vizează eliminarea pensiilor de serviciu, ci doar adaptarea acestora pentru a răspunde noilor realități economice și sociale, fără a le reduce semnificativ și, astfel, a pune în pericol independența justiției. Guvernul are obligația să adopte măsuri echilibrate pentru a asigura sustenabilitatea bugetului public, mai ales în contextul crizelor economice și financiare care pot apărea. Modificările vizează doar pensiile de serviciu ale magistraților, dar acest lucru poate fi justificat prin rațiuni legate de protejarea **independenței justiției** și asigurarea unui sistem judiciar funcțional. În acest context, Curtea Constituțională, în Decizia nr.900 din 15 decembrie 2020, a apreciat că legislația poate reglementa în mod diferențiat grupuri profesionale, atunci când există o rațiune obiectivă pentru aceste diferențieri.

116. În privința lipsei avizului CSM invocată de Înalta Curte de Casație și Justiție, se arată că acesta este consultativ și nu are caracterul unei obligații imperioase. Conform art.133 alin.(1) din Constituție, CSM este un organ de specialitate consultativ, iar avizul său nu impune modificarea proiectului de lege. De altfel, prin Decizia nr.467 din 2 august 2023 se reiterează faptul că în cadrul procedurii parlamentare nu este necesară consultarea CSM pe fiecare amendament. Avizul CSM trebuie solicitat doar atunci când legea prevede explicit acest lucru, dar nu se poate considera că autoritatea judecătorească are puterea de a opri procedura legislativă în cazul unui aviz negativ. Se subliniază că Guvernul nu a încălcat niciun principiu constituțional prin simpla solicitare a avizului CSM. Din punct de vedere legal este suficient ca avizul să fie solicitat conform procedurilor legale prevăzute, iar restul procedurii aparține inițiatorului actului normativ și Parlamentului. Mai mult, Ministerul Muncii, Familiei, Tineretului și Solidarității Sociale, respectând principiul colaborării loiale între instituțiile statului, a transmis CSM proiectul de lege în data de 20 august 2025 în vederea întocmirii unui aviz și a revenit cu această solicitare în data de 22 august 2025, fără ca această solicitare să aibă succes. În consecință, având în vedere urgența adoptării acestui proiect de lege și faptul că acest proces a fost întârziat prin neacordarea avizului, Guvernul și-a asumat răspunderea în Parlament pe acest proiect legislativ în data de 1 septembrie 2025. Chiar dacă avizul CSM este consultativ, Guvernul a respectat procedura instituțională, solicitând opinia autorității judiciare înainte de adoptarea actului normativ. În acest fel, Guvernul a respectat obligațiile legale privind consultarea autorității judecătorești, chiar dacă avizul nu este obligatoriu pentru adoptarea proiectului de lege. Solicitarea avizului CSM este conformă și cu reglementările acestei legi, care subliniază faptul că avizul este un instrument de consultare a autorității judecătorești, fără a fi obligatoriu pentru adoptarea actului normativ. Se menționează că art.7 alin.(4) din Legea nr.24/2000 prevede că termenul în care autoritățile consultate trebuie să emită un aviz este stabilit de inițiator, iar **lipsa avizului sau faptul că avizul este emis tardiv nu afectează legalitatea procedurii** de adoptare a actului normativ. Avizul CSM a fost solicitat pentru un proiect de lege care a fost ulterior modificat prin angajarea răspunderii Guvernului. Aceasta este o prerogativă exclusivă a Guvernului, iar solicitarea avizului CSM nu a fost decât un pas procedural obligatoriu, fără a impune o legătură directă între forma finală a legii și avizul dat de CSM. Guvernul nu a încălcat niciun principiu constituțional prin faptul că a aprobat un proiect modificat față de cel avizat.

117. În ceea ce privește critica conform căreia proiectul de lege supus controlului de constituționalitate încalcă securitatea juridică și încrederea legitimă, se consideră că modificările legale trebuie să fie previzibile și stabile, astfel încât persoanele să poată prevedea consecințele acțiunilor lor în cadrul unui sistem legal stabil. Legea nu afectează retroactiv drepturile deja dobândite ale magistraților, deoarece noile reglementări se aplică doar celor care vor ieși la pensie după intrarea în vigoare a noilor norme. Prin urmare, cei care au intrat în profesie în baza unui anumit regim de pensionare nu vor fi afectați de modificările introduse, ceea ce face ca legea să nu încalce principiul securității juridice. Aceasta este o distincție importantă, fiind o caracteristică a legislației moderne că aceasta poate suferi modificări, dar modificările nu afectează retroactiv drepturile deja consolidate. De asemenea, modificările legislative pot fi considerate justificate de rațiuni de îmbunătățire a sustenabilității financiare a sistemului de pensii și de aliniere cu standarde internaționale, fără a încălca în mod direct încrederea legitimă a celor care sunt afectați, dacă aceștia aveau cunoștință de posibilitatea unor modificări de regim.

118. Referitor la independența justiției și la faptul că regimul diferențiat de pensionare ar putea afecta această independență, se consideră că independența justiției nu depinde doar de regimul de pensionare, ci și de faptul că judecătorii și procurorii își exercită funcțiile fără influențe externe. Modificările privind pensiile nu au un impact direct asupra independenței acestora, deoarece regimul de pensionare nu condiționează exercițiul activității profesionale sau comportamentul magistraților în cadrul sistemului judiciar. Independența justiției este garantată prin prevederi mai largi, precum imunitatea judecătorilor și asigurarea unui statut protejat pentru magistrați. De asemenea, nu există nicio reglementare care să sugereze că modificările pensiilor de serviciu ale magistraților ar avea impact asupra modului în care aceștia își exercită funcțiile judiciare. Stabilirea unor condiții diferite de

pensionare pentru diverse categorii de magistrați poate fi interpretată ca o măsură de flexibilitate economică, dar nu afectează în mod direct independența acestora.

119. În ceea ce privește **discriminarea** dintre judecătorii și procurorii civili și cei militari, trebuie subliniat că **diferențele de regimuri** de pensionare între diverse categorii de magistrați pot fi justificate de specificitatea regimului profesional al fiecărei categorii. De exemplu, judecătorii și procurorii militari sunt supuși unor reglementări specifice, având în vedere natura activității lor, care presupune un regim specializat și o activitate ce poate implica riscuri diferite față de magistrații din cadrul instanțelor civile. De asemenea, diferitele regimuri de pensionare pentru ofițerii de poliție judiciară și magistrații civili pot fi văzute ca o consecință a specificului funcției de poliție judiciară, care presupune riscuri și responsabilități diferite. Statutul lor nu este echivalent cu cel al magistraților, iar legislația poate distinge între diverse categorii profesionale, având în vedere natura activităților lor. În acest sens, diferențele de vârstă și vechime pot fi justificate obiectiv de cerințele funcției.

120. Referitor la principiul egalității în drepturi, modificările aduse pensiilor nu sunt în mod necesar incompatibile cu acest principiu, având în vedere că modificările nu se aplică retroactiv și nu afectează drepturile deja dobândite ale magistraților aflați deja în sistem. Principiul egalității nu presupune că toți magistrații trebuie să beneficieze de aceleași drepturi în orice moment al carierei lor, ci că legea trebuie să aplice un tratament similar în condiții similare. Diferențierea dintre regimurile de pensionare poate fi văzută ca o măsură rezonabilă și proporțională, având în vedere specificul diferitelor categorii de magistrați (civili, militari, poliție judiciară etc.).

121. Se subliniază că, prin Decizia nr.467 din 2 august 2023, Curtea a sancționat modificările pensiilor de serviciu doar atunci când acestea afectează drepturile dobândite ale magistraților în mod retroactiv. În cazul de față, modificările sunt aplicate doar pentru magistrații care vor ieși la pensie în viitor, iar cei care au intrat în profesie sub un anumit regim de pensionare nu vor fi afectați, ceea ce face ca legea să fie compatibilă cu principiul previzibilității și cu protecția drepturilor dobândite.

122. Cu privire la criticile conform cărora proiectul de lege încalcă art.114 din Constituție cu privire la angajarea răspunderii Guvernului pe acest proiect legislativ, se consideră că urgența nu se limitează la evenimente imprevizibile – jurisprudența Curții Constituționale arată că procedura nu este rezervată exclusiv situațiilor excepționale, ci și celor în care interesul public reclamă adoptarea rapidă a unei măsuri legislative importante (Decizia nr.1557 din 18 noiembrie 2009). Condiționalitățile PNRR și blocarea fondurilor europene reprezintă o urgență obiectivă și concretă, având consecințe directe și imediate asupra stabilității economice a României. Suspendarea unei tranșe de aproape 900 milioane euro justifică adoptarea imediată a unei soluții legislative. De asemenea, situația economică dificilă în care se află România cheamă instituțiile statului la responsabilitate și la eforturi comune, care țin de principiul colaborării loiale între instituțiile statului, în vederea depășirii acestor probleme financiare. Așa cum rezultă și din expunerea de motive a proiectului legislativ supus controlului de constituționalitate în 2024, deficitul bugetului general consolidat este de 9,3% din PIB, iar datoria publică a României este de 5,9 % din PIB. Se menționează că era necesar ca Guvernul să apeleze la această procedură, întrucât procedura parlamentară obișnuită sau chiar cea de urgență putea dura prea mult și România risca suspendarea fondurilor europene și ca ratingul de credit al țării să fie retrogradat la statutul de „junk”, ceea ce s-ar traduce prin costuri mai mari la împrumuturile statului, devalorizarea monedei naționale, investiții străine mai reduse, creșterea prețurilor. De aceea, reforma pensiilor de serviciu ale magistraților are impact direct asupra echilibrului bugetar și a relației României cu UE. Se subliniază importanța domeniului, precum și faptul că legea se aplică imediat intrării sale în vigoare.

123. Cu privire la încălcarea **normelor de tehnică legislativă și la caracterul abuziv** al actului normativ, se arată că angajarea răspunderii Guvernului nu este condiționată de unicitatea obiectului. Constituția nu impune limitarea la un singur act normativ sau la un singur domeniu. Curtea Constituțională a criticat situațiile în care se „camuflează” reglementări diverse, dar în cazul de față există o legătură funcțională între toate măsurile (reforma pensiilor de serviciu și stabilitatea financiară). Divizarea în pachete legislative demonstrează tocmai respectarea normelor de tehnică legislativă, iar Guvernul a încercat să structureze coerent actele, nu să le amestece într-un conglomerat haotic.

124. Cu privire la criticile de neconstituționalitate intrinsecă, se arată că dispozițiile legii sunt suficient de clare pentru destinatarii lor, adică magistrații, care beneficiază de expertiză juridică și pot interpreta noțiunile în corelație cu legislația muncii și a pensiilor. Noțiunea de „vechime totală în muncă” nu este inedită, ea este utilizată și în alte acte normative (Codul muncii, Legea nr.360/2023 privind pensiile publice). Chiar dacă are nuanțe diferite, aceasta nu afectează previzibilitatea – destinatarii pot determina prin interpretare sistematică și prin normele metodologice aplicabile exact care perioade se iau în calcul. Nedetalierea exhaustivă a definițiilor nu echivalează cu neclaritate, ci cu trimitere la legislația generală aplicabilă. Practica judiciară și normele de aplicare vor uniformiza interpretarea. Nu se creează nicio discriminare între magistrați în funcție de vârstă, pentru că diferențele decurg din etapa de carieră, și nu dintr-un criteriu arbitrar. Toți magistrații sunt supuși aceluiași reguli obiective și

etapizate, ceea ce asigură tratament egal. Introducerea unei vechimi totale este justificată prin apropierea de principiul contributivității – unul dintre jaloarele PNRR. Astfel, condiția suplimentară nu este „lipsită de logică”, ci urmărește să reducă discrepanța dintre pensiile de serviciu și pensiile din sistemul public.

125. Se arată că reglementările tranzitorii nu sunt lipsite de claritate, ci stabilesc tranșe progresive tocmai pentru a evita șocurile sistemice. Critica legată de „două posibile variante de calcul” nu arată lipsă de claritate, ci necesitatea interpretării sistemice, care revine instanțelor și CSM, după caz. Curtea Constituțională a recunoscut (Decizia nr.467 din 2 august 2023) că normele tranzitorii trebuie să fie rezonabile și etapizate – ceea ce se aplică în situația de față. Durata etapizării nu este „prea scurtă”, ci calibrată la urgența îndeplinirii angajamentelor PNRR și la menținerea unui echilibru între drepturile magistraților și interesul public de sustenabilitate bugetară. Așadar, principiul securității juridice **este respectat**, pentru că **niciun magistrat nu pierde drepturi deja câștigate**; legea operează numai pentru viitor, cu o etapizare rezonabilă.

126. Sintagma „vârsta standard de pensionare prevăzută de legislația care reglementează sistemul public de pensii” nu este redundantă, ci asigură corelarea cu dreptul comun și cu evoluția legislativă ulterioară. Dacă în viitor vârsta standard se modifică în sistemul public, și statutul magistraților se va ajusta în mod coerent. Prin urmare, critica de neconstituționalitate întemeiată pe art.1 alin.(5) din Constituție nu poate fi reținută.

127. Se arată că stabilitatea legislativă nu înseamnă rigiditate absolută. Curtea Constituțională a României a reținut constant în jurisprudența sa (Deciziile nr.454 din 4 iulie 2018 și nr.402 din 19 septembrie 2024) că normele trebuie să fie adaptabile realităților sociale, economice și politice. Domeniul pensiilor este unul sensibil, dar și unul supus ajustărilor repetate, pentru a asigura sustenabilitatea financiară și respectarea angajamentelor internaționale (inclusiv a PNRR). De asemenea, Decizia nr.467 din 2 august 2023 statuează la paragraful 116 că independența justiției nu impune *eo ipso* conservarea și perpetuarea *ad aeternum* a ansamblului de reglementări din sistemul de pensionare a magistraților. Acest sistem cunoaște atât constante, cât și variabile sub aspectul elementelor pe care le cuprinde. Din jurisprudența Curții Constituționale se deduce că, în privința pensiilor de serviciu din sistemul justiției, *constantele sunt vechimea efectivă în funcție și baza de calcul*.

128. Existența unor modificări succesive nu echivalează cu arbitrarul legislativ. Modificările operate în anii 2023 și 2025 răspund unor imperative obiective: deficit bugetar ridicat, angajamentele PNRR și recomandările Comisiei Europene. Acestea constituie un interes public imperios, justificând intervenția legiuitorului chiar într-un interval scurt de timp.

129. În privința criticilor privind lipsa normelor tranzitorii și ignorarea Deciziei nr.467 din 2 august 2023, se consideră că legea respectă obligația de a reglementa o tranziție. Art.V introduce o etapizare clară, prin eliminarea treptată a vechimilor asimilate până în 2034 și creșterea graduală a vârstei de pensionare până în 2036. Așadar, nu există o aplicare *ex abrupto* a legii, ci un calendar normativ care permite adaptarea la prescripțiile acesteia.

130. Diferențele față de Legea nr.282/2023 nu constituie o ignorare a Deciziei nr.467 din 2 august 2023, ci o ajustare în sensul compatibilizării cu exigențele de sustenabilitate. Curtea Constituțională nu a interzis introducerea unor condiții mai restrictive, ci a cerut ca acestea să fie implementate prin norme tranzitorii rezonabile. Acest criteriu este respectat.

131. În privința încălcării art.124 alin.(3) din Constituție privind independența justiției se consideră că independența justiției nu presupune intangibilitatea pensiilor de serviciu. Curtea Constituțională (Decizia nr.900 din 15 decembrie 2020) a arătat că legiuitorul are libertatea de a stabili condițiile de acordare a pensiei de serviciu, atât timp cât aceasta nu este eliminată în substanța sa. Or, pensia de serviciu a magistraților rămâne în vigoare, cu condiții ajustate gradual. Măsurile legislative nu subminează independența judecătorilor. Acestea nu vizează cariera, inamovibilitatea sau garanțiile procesului decizional, ci doar alinierea regimului de pensionare la principiile sustenabilității și contributivității. Pretinsa încălcare a art.147 alin.(4) din Constituție, cu privire la forța obligatorie a deciziilor Curții Constituționale, nu este susținută, având în vedere că legea actuală nu reproduce soluția declarată neconstituțională, ci reglementează explicit norme tranzitorii. Critica nu vizează lipsa tranziției, ci nemulțumirea față de parametrii aleși – ceea ce este o chestiune de opțiune politică, nu de neconstituționalitate. Forța obligatorie a deciziilor Curții Constituționale a României nu împiedică legiuitorul să adopte soluții noi, chiar mai restrictive, atât timp cât respectă reperele generale trasate de Curte. În acest caz, reperele privind necesitatea etapizării și a evitării aplicării bruște sunt respectate.

132. Constituția nu garantează un mod unic de actualizare a pensiei. Atât timp cât dreptul la pensie rămâne efectiv și rezonabil, legiuitorul are libertatea de a alege mecanismul de echilibrare (actualizare versus indexare). Modalitatea de actualizare nu este un drept câștigat, ci doar o speranță legitimă, care poate fi ajustată pentru a răspunde echilibrului bugetar și interesului general. Prin urmare, legiuitorul are dreptul să stabilească reguli particulare de pensionare care să reflecte responsabilitatea,

garanțiile și incompatibilitățile specifice statutului de magistrat. Instituirea unor condiții suplimentare de pensionare pentru magistrați nu constituie o discriminare, ci o diferențiere justificată prin natura funcției, scopul legitim al legii și necesitatea protejării interesului public. Prin urmare, art.16 alin.(1) din Constituție nu este încălcat.

133. Se subliniază că modul de calcul diferit al pensiei reglementat de legea criticată **nu echivalează cu desființarea acestora** întrucât **magistrații continuă să beneficieze de un regim distinct**, diferit de pensia contributivă obișnuită. Atât timp cât **există în continuare un regim special**, cu un **procent superior față de pensia contributivă**, **nu se poate vorbi despre încălcarea** principiului independenței justiției.

134. **Guvernul** apreciază că obiecția de neconstituționalitate este neîntemeiată.

135. În ceea ce privește pretinsa încălcare a prevederilor art.1 alin.(3) și (5) din Constituție privind principiul statului de drept, se arată că legea criticată nu aduce atingere niciuneia dintre componentele menționate drept constante ale jurisprudenței celor trei instanțe referitoare la principiul securității juridice. Astfel, dispozițiile legii sunt accesibile destinatarilor acestora, stabilind criterii clare și precise privind dreptul la pensie și drepturile accesorii acestuia; sunt previzibile, stabilind prin normele tranzitorii o etapizare pentru o durată de peste 12 ani a aplicării regulilor generale privind dreptul la pensie; nu produc efecte retroactive, fiind expres stabilită intrarea în vigoare a noilor dispoziții la o dată ulterioară adoptării legii (respectiv 1 octombrie 2025). În ceea ce privește interpretarea și aplicarea unitară a dispozițiilor legale, acestea urmează să fie asigurate printr-o practică stabilă a instituțiilor publice competente, precum și printr-o jurisprudență constantă a instanțelor competente, un rol esențial în acest sens revenind chiar Înaltei Curți de Casație și Justiție, în conformitate cu dispozițiile art.126 alin.(3) din Constituție.

136. Se arată că stabilitatea juridică trebuie percepută drept o consecință a respectării normelor de tehnică legislativă și a criteriilor accesibilității, previzibilității, interpretării unitare și neretroactivității, iar nu drept constrângere a legiuitorului în sensul stabilirii unor intervale de timp în care acesta nu poate reglementa, fapt ce ar constitui o îngrădire a competențelor constituționale ale acestuia. Desigur, acest considerent nu elimină dezirabilitatea existenței unor reglementări unitare pentru o perioadă extinsă de timp, fără a putea afecta, în același timp, modificarea normelor ca urmare a schimbării contextului economic sau social.

137. Se consideră că prezintă relevanță în analiza criticilor necesitățile stringente existente în sistemul de justiție la momentul adoptării normelor supuse analizei, precum și contextul mai larg economic și social ce a determinat intervenția legislativă, ambele stând la baza adaptării dispozițiilor legale privitoare la condițiile de pensionare. Astfel, în ceea ce privește situația actuală a resursei umane existente în cadrul instanțelor și parchetelor din România, se impune o creștere urgentă a numărului de judecători și procurori, principalul mijloc de a asigura această creștere fără a afecta calitatea actului de justiție fiind rămânerea în funcție pentru o perioadă mai lungă a magistraților existenți. În susținerea acestei observații trebuie semnalat faptul că, potrivit informațiilor făcute publice de către CSM și Institutul Național al Magistraturii, în intervalul 2005–2020, așadar ulterior intrării în vigoare a anteriorului cadru normativ privitor la funcționarea sistemului de justiție, respectiv Legea nr.303/2004, Legea nr.304/2004 și Legea nr.317/2004, s-a menținut un număr mediu anual de 7.300 posturi de judecător sau procuror ocupate. Stabilitatea a fost asigurată în acest interval și printr-un număr mediu de 162 de pensionări anuale, compensate printr-un număr mediu de 301 noi magistrați admiși anual în cadrul sistemului de justiție. Totuși, ca urmare a modificărilor legislative ce au intervenit începând cu anul 2018 cu privire la condițiile de vechime și vârstă, precum și cu privire la cuantumul pensiei, s-a putut observa o creștere exponențială a numărului de pensionări: astfel, în 2018 numărul de pensionări a crescut cu aproape 50% față de anul anterior, instituind o traiectorie ce a dus în 2022 la un număr maxim de 707 pensionări, de 4,6 ori mai mult decât numărul mediu de pensionări anuale din intervalul 2005–2020. Coroborată cu numărul scăzut de noi magistrați admiși în sistem, aceasta a făcut ca doar 72% dintre posturile de judecător sau procuror existente să fie ocupate în 2023, an în care a fost înregistrat cel mai scăzut număr de magistrați aflați în funcție în ultimii 25 de ani, respectiv 5.966, în timp ce 2.144 posturi erau vacante. Drept consecință, în Raportul din 2023 privind statul de drept întocmit de către Comisia Europeană, s-a arătat că „deficitul tot mai mare de magistrați constituie o problemă îngrijorătoare, deoarece ar putea avea, în timp, un impact asupra calității și eficienței sistemului judiciar”.

138. Se arată că impactul unui grad atât de scăzut de ocupare a posturilor de magistrat are drept consecință o creștere a numărului de dosare pe care fiecare magistrat trebuie să le soluționeze și, inevitabil, o creștere a termenelor în care acestea sunt soluționate, precum și o posibilă afectare a calității actului de justiție. Astfel, potrivit Tabloului de bord privind justiția, publicat de Uniunea Europeană în 2025, timpul necesar pentru soluționarea cauzelor (civile, comerciale, de contencios administrativ) a crescut cu peste 40% într-un interval de doar doi ani, de la 160 de zile în 2021 la 228 de zile în 2023. Simultan, a avut loc o scădere a ratei de soluționare a dosarelor, de la 102% în 2021 la 87% în 2023,

consecință a unui volum din ce în ce mai mare de cauze pentru un număr din ce în ce mai redus de magistrați. Astfel de evoluții sunt de natură să aducă atingere unor elemente esențiale ale unor valori constituționale, precum independența justiției ori accesul liber la justiție. Mai mult, dat fiind istoricul cauzelor în fața Curții Europene a Drepturilor Omului la care România este sau a fost parte cu privire la componenta termenului rezonabil din cadrul dreptului la un proces echitabil, este preconizată o creștere a numărului de cauze în care instanța de la Strasbourg va constata încălcări ale Convenției de către România.

139. Deficitul de personal care a generat această afectare a actului de justiție poate fi soluționat deopotrivă prin creșterea numărului de noi magistrați care sunt admiși în sistemul de justiție și prin scăderea numărului de magistrați care părăsesc sistemul de justiție prin pensionare. Aplicând parțial acest principiu, ca urmare a organizării mai multor concursuri pentru admitere în magistratură, în 2024 s-a ajuns la un grad de ocupare a posturilor de judecător și procuror de aproximativ 78%. Totuși, potrivit Raportului din 2025 privind statul de drept întocmit de Comisia Europeană, CSM a arătat că posturile vacante din sistemul judiciar reprezintă un „motiv de îngrijorare permanent”, deoarece multe instanțe nu dispun încă de personal suficient și au un volum de muncă foarte ridicat, în special în apel și la nivelul parchetelor. Astfel, se poate constata că, în ciuda sporirii la maximum a capacităților de pregătire ale Institutului Național al Magistraturii, creșterea numărului noilor admiși în sistemul de justiție nu a putut compensa creșterea numărului de magistrați care părăsesc anual sistemul prin pensionare. Dat fiind că magistrații admiși în sistem vor ocupa posturi exclusiv la nivelul judecătorilor și parchetelor de pe lângă acestea, nu va exista pe termen scurt un impact și cu privire la resursa umană de la nivelul instanțelor și parchetelor de la un nivel superior și, implicit, nici cu privire la gradul de încărcare al acestora. Dimpotrivă, aceste instanțe și parchete sunt afectate atât de existența unui număr mare de dosare cu un grad sporit de dificultate, cât și de existența unui număr limitat de magistrați care îndeplinesc condițiile de experiență pentru a activa în cadrul lor. Astfel, pentru a deveni judecător în cadrul Înaltei Curți de Casație și Justiție, un magistrat trebuie să îndeplinească și condiția unei vechimi de minimum 18 ani, cu doar șapte ani mai puțin față de vechimea minimă necesară pentru pensionare. Implicit, un număr semnificativ al magistraților activi la instanțele și parchetele de grad superior se află, la scurt timp după începerea activității în cadrul acestora, în situația de a îndeplini condițiile de vechime și vârstă în vederea pensionării. În multe situații continuarea activității instanțelor și parchetelor de nivel superior se bazează pe opțiunea unor magistrați de a-și continua activitatea, în ciuda îndeplinirii condițiilor legale pentru pensionare. Totuși, astfel de conduite voluntare, deși binevenite, nu pot asigura reziliența sistemului pe termen mediu, demonstrând lipsa de viabilitate a normelor existente.

140. Toate aspectele anterior menționate reprezintă o schimbare semnificativă a relațiilor sociale privitoare la funcționarea sistemului de justiție, de natură să impună o modificare a reglementărilor în vigoare, chiar dacă la termen relativ scurt de la adoptarea ultimei modificări.

141. Această situație este completată de contextul economic și social, ce a avut un rol determinant în adoptarea modificărilor legislative supuse controlului de constituționalitate. Potrivit datelor puse la dispoziție de către Ministerul Finanțelor Publice, dezechilibrele bugetare au dus la un deficit bugetar de 9,3% în 2024, cu un risc semnificativ ca acesta să ajungă până la 10% în 2025, precum și la creșterea semnificativă a datoriei guvernamentale, în curs de a atinge pragul maxim de 60% din produsul intern brut, impus prin Tratatul privind stabilitatea, coordonarea și guvernarea. O astfel de situație financiară a determinat Guvernul să inițieze mai multe măsuri privind limitarea cheltuielilor publice și creșterea veniturilor la bugetul de stat. Drept consecință, Guvernul a inițiat o serie extinsă de reduceri a cheltuielilor bugetare inclusiv prin raportare la venituri obținute în baza unor raporturi de muncă.

142. Se arată că limitarea cheltuielilor publice se impune și în privința pensiilor de serviciu. Potrivit informațiilor puse la dispoziția Guvernului de către Ministerul Finanțelor, în anul 2025 a fost alocată o sumă de 3,64 miliarde de lei pentru un număr mediu de 11.713 beneficiari de pensii de serviciu (excluzând beneficiarii din cadrul Ministerului Apărării Naționale, al Ministerului Afacerilor Interne și pe cei cu un statut asimilat acestora), dintre care, la începutul anului 2025, aproximativ 50% (5.624) erau foști magistrați. Prin comparație, în anul 2015 a fost necesară o sumă de doar 0,35 miliarde lei pentru plata aceluiași tip de pensii. Nesustenabilitatea acestui sistem este demonstrată de creșterea de 10 ori a cheltuielilor aferente pensiilor de serviciu în ultimii 10 ani, fapt constatat și de Comisia Europeană.

143. Condițiilor economice și bugetare dificile și nesustenabilității sistemului de pensii de serviciu li se adaugă urgența îndeplinirii de către România a unor angajamente în raport cu Uniunea Europeană, stabilite prin intermediul PNRR, în mod special în cadrul jalonului 215, referitor la eliminarea pensiilor de serviciu. De altfel, trebuie menționat că urgența reglementării în vederea îndeplinirii condițiilor prevăzute de jalonul 215 este rezultatul unei succesiuni complexe de evenimente. Odată cu adoptarea Legii nr.282/2023 au fost aduse o serie de modificări Codului fiscal, inclusiv cu privire la impozitarea distinctă a pensiilor de serviciu, fapt justificat de îndeplinirea jalonului menționat. Drept

consecință, ca urmare a unei evaluări preliminare, Comisia Europeană a stabilit la data de 15 octombrie 2024 că jalonul 215 a fost îndeplinit satisfăcător. Totuși, prin Decizia Curții Constituționale nr.724 din 19 decembrie 2024, dispozițiile legale ce au determinat poziția Comisiei au fost declarate neconstituționale. Ca urmare a acestei situații, prin Decizia nr.3.847 din 28 mai 2025, Comisia Europeană a dispus suspendarea plății către România a unei sume de 231 de milioane de euro, reprezentând peste 90% granturi, constatându-se că nu sunt îndeplinite cerințele jalonului 215 referitor la limitarea pensiilor de serviciu. În justificarea acestei măsuri, Comisia a arătat, în documentul intitulat „Comunicarea către România a evaluării Comisiei cu privire la jalonul 215 din cea de-a treia Cerere de Plată a sprijinului nerambursabil în conformitate cu articolul 24, alineatul (6) din Regulamentul UE 241/2021”, faptul că: „În urma Deciziei nr.724/2024 a Curții Constituționale a României, adoptată la 19 decembrie 2024, Comisia înțelege că dispozițiile relevante din Legea nr.282/2023 de introducere a impozitării progresive a pensiilor mari și foarte mari nu pot fi puse în aplicare de guvern. Din acest motiv, jalonul 215, care impune «consolidarea principiului contributivității sistemului» și «corectarea inechităților dintre beneficiarii acestor categorii de pensii și beneficiarii sistemului public de pensii din punctul de vedere al aspectului contributiv» nu poate fi considerată îndeplinită în mod satisfăcător”.

144. Având în vedere situația expusă, Ministerul Muncii, Familiei, Tineretului și Solidarității Sociale, în calitate de coordonator de reformă, a inițiat un dialog tehnic cu Banca Mondială, în calitate de furnizor de asistență tehnică, și Comisia Europeană pentru identificarea unei soluții legislative care să conducă la reevaluarea jalonului 215 ca fiind îndeplinit. Astfel, ca urmare a acestor demersuri și pentru a readuce jalonul în cadrul unor repere care să asigure o evaluare pozitivă din partea Comisiei Europene, a fost elaborat proiectul de act normativ ce constituie obiectul controlului de constituționalitate.

145. În aceste condiții, se apreciază că intervenția legislativă este obiectiv justificată, de natură să conducă la respectarea obligațiilor asumate în cadrul Uniunii Europene și la asigurarea funcționării sustenabile a sistemului de justiție din România. Drept urmare, intervenția legislativă la un termen relativ scurt de la ultima modificare a normelor aplicabile este impusă de o situație obiectivă, ce a intervenit ulterior modificărilor anterioare sau cu privire la care modificările anterioare s-au dovedit insuficiente.

146. În ceea ce privește pretinsa încălcare a prevederilor art.1 alin.(3) și (5) raportat la art.133 alin.(1) din Constituție, sub aspectul solicitării formale a avizului CSM, se arată că Ministerul Muncii, Familiei, Tineretului și Solidarității Sociale a transmis proiectul de lege către CSM prin Adresa nr.714/AGN din 20 august 2025, revenind ulterior prin Adresa nr.08/AGN din 22 august 2025, menționând în mod expres solicitarea unui aviz consultativ cu privire la proiectul de lege ce formează obiectul controlului de constituționalitate. Raportat la aceste solicitări, CSM s-a întrunit și a hotărât convocarea adunărilor generale ale judecătorilor și procurorilor, fapt ce a rezultat în adoptarea de către acestea a unor declarații comunicate public, dar nu și în redactarea și transmiterea unui aviz de către CSM. Astfel, se confirmă capacitatea CSM de a se fi întrunit în intervalul necesar emiterii avizului, deși acesta a hotărât totuși să nu emită acest aviz. Fie și interpretând că membrii CSM au considerat necesar să primească opiniile adunărilor generale ale judecătorilor și procurorilor, chiar și acestea au fost adoptate anterior adoptării legii ce constituie obiectul controlului de constituționalitate, ceea ce ar fi permis CSM să emită un aviz. O astfel de succesiune de fapte pune sub semnul întrebării respectarea de către CSM a principiului cooperării loiale, astfel cum a fost conținutul acestuia stabilit prin jurisprudența constantă a Curții Constituționale (a se vedea în acest sens Decizia nr.1431 din 3 noiembrie 2010, Decizia nr.924 din 1 noiembrie 2012 sau Decizia nr.972 din 21 noiembrie 2012).

147. În ceea ce privește argumentarea Înaltei Curți de Casație și Justiție potrivit căreia faptul că Guvernul a transmis, la 20 august 2025, CSM o formă a legii care ulterior a fost modificată echivalează cu inexistența solicitării avizului, se arată că modificările realizate reprezintă preluarea în parte a propunerilor transmise de către Parchetul General de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, precum și însușirea integrală a observațiilor realizate de către Consiliul Economic și Social, transmise prin Avizul nr.5095 din 29 august 2025, în cadrul aceleiași proceduri de avizare în care a fost solicitat și avizul CSM, abordare de natură să sublinieze respectarea principiului cooperării loiale. Între forma transmisă CSM spre avizare și forma cu privire la care Guvernul și-a angajat răspunderea în Parlament au intervenit trei modificări minore, având ca obiectiv respectarea condițiilor de claritate și previzibilitate a legii, care nu sunt de natură să schimbe niciuna dintre dispozițiile esențiale ale legii și, cu atât mai puțin, să fi influențat un eventual aviz al CSM.

148. În ceea ce privește pretinsa încălcare a exigențelor constituționale referitoare la principiul securității juridice și al încrederii legitime, precum și la interzicerea discriminării, corelate cu principiul independenței justiției, în componenta sa instituțională, contrar art.1 alin.(3) și (5), art.16 și art.124 alin.(3) din Constituția României, se arată că interpretarea normelor supuse analizei ca generând trei regimuri distincte de pensionare este eronată, iar existența mai multor seturi de norme aplicabile în diferite perioade de timp nu poate fi imputabilă actului normativ ce formează obiectul analizei. Existența

unor regimuri juridice diferite este consecința intervenției de-a lungul timpului a unei succesiuni de acte normative, în timp ce obiectul controlului de constituționalitate realizat în prezenta cauză este reprezentat de un singur act normativ, căruia nu îi poate fi imputată existența anterior intrării sale în vigoare a unor regimuri juridice distincte, ci, cel mult, modificarea ultimului regim existent. De altfel, o astfel de interpretare ar putea fi aplicabilă în orice domeniu al dreptului, reglementările succedându-se la intervale variabile.

149. În ceea ce privește pretinsa încălcare a dispozițiilor art.16 din Constituție și realizarea, drept consecință, a unei discriminări, se arată că, în cazul supus analizei, criteriul ce stă la baza pretinsei discriminări este însăși legea în vigoare la momentul îndeplinirii condițiilor de pensionare ori al solicitării emiterii deciziei de pensionare. Se subliniază că nerespectarea principiului activității legii generează situații de retroactivitate, contrare art.15 alin.(2) din Constituție.

150. În ceea ce privește pretinsa discriminare între magistrații civili și cei militari, se arată că nu legea ce formează obiectul analizei a introdus o diferență între regimul juridic aplicabil celor două categorii, ci o astfel de diferență a existat inclusiv în baza Legii nr.303/2004, iar actele normative ulterioare, precum Legea nr.303/2022 și Legea nr.282/2023, au prezervat soluția normativă. În ceea ce privește ofițerii de poliție judiciară, se menționează că această categorie profesională nu a beneficiat niciodată de reglementări similare celor aplicabile magistraților în ceea ce privește dreptul la pensie și, mai mult, că rolul acestora în cadrul procesului de justiție este semnificativ diferit de cel al magistraților, fapt de natură să înlăture argumentarea privind încălcarea principiului egalității.

151. În ceea ce privește predictibilitatea normelor aplicabile pentru beneficiarii pensiilor menționate în cadrul legii criticate, se arată că dispozițiile art.V alin.(5) stabilesc o perioadă de tranziție de peste 12 ani pentru implementarea noilor condiții de pensionare. O interpretare potrivit căreia orice modificări referitoare la condițiile de pensionare ar putea să privească doar magistrați care nu au intrat încă în profesie este contrară înseși rațiunii oricărei modificări legislative. Dacă o normă nu s-ar putea aplica decât la cel puțin 25 de ani după adoptarea sa, s-ar ajunge la o situație în care s-ar reglementa pentru un context economic, social și politic ce nu poate fi decât, cel mult, intuit, existând o probabilitate crescută ca o astfel de normă să devină anacronică la momentul intrării sale în vigoare. Creșterea vârstei de pensionare, inclusiv în baza Legii nr.282/2023, este aplicabilă tuturor magistraților încă în funcție, iar nu doar celor care vor intra în magistratură ulterior intrării în vigoare a legii. Astfel, distincția dintre Legea nr.282/2023 și legea analizată nu este reprezentată de aplicarea sau nu a dispozițiilor acestora magistraților aflați în funcție, ci de etapizarea acestei aplicări.

152. În ceea ce privește pretinsa încălcare a art.114 din Constituție cu referire la condițiile în care Guvernul își poate angaja răspunderea asupra unui proiect de lege, se precizează că, prin Decizia nr.1655 din 28 decembrie 2010, Curtea Constituțională a stabilit patru condiții necesare în vederea respectării art.114 din Constituție în cadrul procedurilor de angajare a răspunderii Guvernului: existența unei urgențe privind adoptarea măsurilor; necesitatea ca reglementarea în cauză să fie adoptată cu maximă celeritate; importanța domeniului reglementat; aplicarea imediată a legii în cauză. Condițiile menționate au fost confirmate ulterior prin jurisprudența constantă a Curții Constituționale.

153. Raportat la existența unei urgențe privind adoptarea măsurilor, se arată că îndeplinirea condiției existenței unei urgențe privind adoptarea măsurilor este confirmată prin suspendarea plății tranșei de 231 milioane de euro deja aplicată de către Comisia Europeană prin Decizia Comisiei Europene nr.3.847 din 28 mai 2025. În ceea ce privește capacitatea măsurilor vizate prin procedura angajării răspunderii Guvernului de a soluționa cauza ce a determinat urgența, trebuie să fie luat în calcul faptul că blocarea plăților aferente jalonului 215 au drept cauză principală cadrul normativ existent, ce urmează să fie astfel modificat în vederea deblocării plăților, iar nu jurisprudența Curții Constituționale, astfel cum pretinde Înalta Curte de Casație și Justiție invocând Decizia nr.724 din 19 decembrie 2024.

154. În mod similar, ulterior ultimelor modificări legislative privind regimul pensiilor aplicabile în domeniul justiției, a intervenit o creștere vertiginoasă a deficitului bugetar (estimat de către Ministerul Finanțelor a depăși pragul de 10% în 2025), a datoriei publice (56,6% din produsul intern brut în iulie 2025) și a cheltuielilor bugetare referitoare la pensiile de serviciu (3,64 miliarde de lei în 2025), de natură să pună în pericol stabilitatea financiară a României, element ce justifică intervenția de urgență a Guvernului printr-un set extins de măsuri privind creșterea veniturilor și reducerea cheltuielilor bugetare. Modificările legislative cu privire la regimul pensiilor din domeniul justiției sunt doar parte componentă a acestui set de măsuri, fiind prioritizate în raport cu reformele ulterioare doar ca urmare a existenței constrângerii suplimentare generate de suspendarea plăților aferente jalonului 215 din PNRR. Noile dispoziții au drept consecință ce nu poate fi contestată scăderea cheltuielilor bugetare. Faptul că expunerea de motive anexată actului normativ nu indică o valoare exactă nu are drept cauză inexistența unui impact bugetar, așa cum argumentează Înalta Curte de Casație și Justiție, ci imposibilitatea calculării exacte a unui quantum, având în vedere atât posibilitatea personalului vizat de a opta pentru

continuarea activității chiar și după îndeplinirea condițiilor de pensionare, precum și faptul că valoarea pensiilor magistraților, atât potrivit normelor în vigoare, cât și potrivit normelor adoptate ca urmare a angajării răspunderii, depinde de veniturile obținute pe parcursul ultimelor luni anterioare pensionării, ce nu pot fi estimate în avans, precum și de evoluția criteriilor de indexare.

155. Existența unui deficit major de personal în cadrul sistemului de justiție reprezintă o urgență semnificativă, dată fiind afectarea actului de justiție prin supraîncărcarea magistraților în funcție și, simultan, prin creșterea întârzierilor în soluționarea dosarelor. Creșterea vârstei de pensionare este de natură să asigure imediat și o creștere a numărului de magistrați disponibili în cadrul sistemului de justiție. Faptul că dispozițiile tranzitorii ale art.V alin.(1) și (2) stabilesc că noile modificări, inclusiv cele referitoare la cuantumul pensiei, nu vor fi aplicabile celor care ar putea să solicite pensionarea la momentul intrării în vigoare a legii, acestora continuând să li se aplice integral legislația în vigoare, asigură că nu va exista un val de pensionări de natură să crească numărul de posturi vacante. Astfel, în timp ce Institutului Național al Magistraturii îi revine sarcina de a asigura accesul a unui număr mai mare de noi magistrați în sistemul de justiție, legea criticată asigură păstrarea în funcție a magistraților care nu îndeplinesc condițiile de pensionare, precum și încurajarea magistraților care îndeplinesc condițiile de pensionare, dar care au ales să nu se pensioneze, să își continue activitatea.

156. În ceea ce privește maxima celeritate ce trebuie să privească adoptarea reglementărilor asupra cărora este angajată răspunderea, se subliniază că, în logica unei democrații funcționale, existența unei majorități care formează un Guvern nu este de natură să asigure o majoritate parlamentară pentru orice politică publică susținută de respectivul Guvern. Respingerea unei propuneri legislative presupune lipsa unui acord față de soluția propusă prin respectiva propunere, iar nu susținerea automată a *statu-quo*ului și respingerea implicită a oricăror potențiale modificări. În cazul concret supus analizei, respingerea propunerii legislative înregistrate cu numărul PL-x nr.103/2025 presupune lipsa acordului cu privire la o serie de prevederi diferite de cele incluse în legea ce formează obiectul controlului de constituționalitate, dat fiind că normele acestora diferă în mod substanțial atât în ceea ce privește modul de calcul al pensiilor de serviciu, cât și în ceea ce privește etapizarea aplicării noilor prevederi privind creșterea vârstei de pensionare. De altfel, nedepunerea unei moțiuni de cenzură cu privire la proiectul de lege propus de Guvern indică susținerea acestuia de către o majoritate calificată a membrilor Parlamentului.

157. Raportat la condiția importanței domeniului reglementat, se consideră că angajarea răspunderii Guvernului, prin însăși caracterul său de procedură extraordinară, este menită să fie aplicată în situații în care consensul la nivelul Parlamentului și, indirect, la nivelul societății este dificil de obținut, fiind necesară garantarea soluției propuse direct de către Guvern prin asumarea riscului demiterii sale în cadrul procedurii. Se subliniază importanța organizării justiției și a statutului magistraților, dată fiind reglementarea acestor domenii la nivel constituțional.

158. În ceea ce privește aplicarea imediată a legii, se arată că legea criticată stabilește expres data de intrare în vigoare, la scurt timp după finalizarea estimată a procedurii de angajare a răspunderii în Parlament și a eventualelor proceduri ce pot urma din punct de vedere constituțional.

159. Raportat la critica Înaltei Curți de Casație și Justiție referitoare la angajarea răspunderii Guvernului asupra mai multor acte normative, în cadrul unui „pachet”, se arată că singura cerință impusă de textul constituțional incident este cea referitoare la specia ori clasa actelor asupra cărora Guvernul își poate angaja răspunderea, adică un program, o declarație de politică generală ori un proiect de lege (Decizia nr.1557 din 18 noiembrie 2009). În cazul supus analizei, toate cele cinci proceduri au vizat proiecte de lege, respectând și exigențele stabilite prin jurisprudența instanței de control de constituționalitate.

160. Se arată că, potrivit obiecției de neconstituționalitate, legea generează o încălcare a dispozițiilor art.1 alin.(5) din Constituție privind principiul legalității, în componenta sa privitoare la cerințele de claritate, precizie și previzibilitate a legii. Un prim argument adus în susținerea acestei afirmații privește utilizarea termenului de „vechime totală în muncă”, care nu este expres definit. Se consideră că utilizarea acestui termen este menită să clarifice faptul că suplimentar față de „vechimea în funcție”, termen utilizat și în forma anterioară a legii în vederea stabilirii dreptului de pensionare și în cazul căreia sunt expres definite ocupațiile în care poate fi acumulată acest tip de vechime, vechimea în muncă suplimentară până la totalul de 35 de ani nu depinde de anumite funcții. Astfel, cele două tipuri de vechime, respectiv vechimea în funcție și vechimea în muncă acumulată în alte funcții, duc, în mod logic, la stabilirea vechimii totale în muncă. Din acest punct de vedere, este relevant de amintit că termenul de „vechime în muncă” este expres definit în cadrul art.16 din Legea nr.53/2003 – Codul muncii, în timp ce în cazul altor ocupații sau profesii, ce nu au la bază un contract de muncă, este expres menționată echivalarea vechimii în respectiva ocupație sau profesie drept vechime în muncă.

161. În ceea ce privește aplicarea cumulativă a celor trei condiții stabilite prin textul legii pentru dobândirea dreptului la pensie (respectiv vechimea în funcție de 25 de ani, vechimea totală în muncă

de 35 de ani și vârsta de pensionare), Înalta Curte de Casație și Justiție invocă dificultatea în a înțelege respectivele prevederi, argumentând că interpretarea acestora nu este clară pentru perioada tranzitorie prevăzută la art.V alin.(5), dat fiind că pentru această perioadă tranzitorie se face referire la anumite intervale temporale în care condiția privind vârsta de pensionare și condiția de vechime totală în muncă se aplică în mod treptat. Or, contrar susținerilor Înaltei Curți de Casație și Justiție, dispozițiile art.V alin.(5) prevăd în mod expres care dintre condiții trebuie să fie îndeplinită în respectivele intervale temporale. Astfel, valorile referitoare la vârstă și vechime totală în muncă, ce cresc pe parcursul perioadei tranzitorii, se aplică diferitelor persoane grupate în funcție de criteriul anului în care acestea vor îndeplini condiția vechimii de 25 de ani în funcțiile menționate.

162. Raportat la creșterea vârstei de pensionare la 65 de ani, se menționează că o astfel de măsură este în deplin acord cu standardele existente în alte state ale Uniunii Europene, ce constituie un reper în ceea ce privește respectarea principiilor statului de drept (Franța, Germania, Belgia, Spania, Grecia)

163. Referitor la eliminarea treptată a posibilității de echivalare a vechimii în alte profesii juridice prin folosirea unor „tranșe de vechime foarte scurte”, se consideră că această apreciere nu este direct legată de exigențele de claritate și precizie a legii. Faptul că eliminarea treptată a posibilității echivalării vechimii în alte profesii se va realiza în intervalul 2025–2034, în timp ce implementarea treptată a condițiilor de vârstă, vechime în funcția de magistrat și vechime totală a muncă se va realiza în intervalul 2025–2037, nu este de natură să afecteze predictibilitatea sau previzibilitatea legii, având în vedere că cele două norme privesc aspecte distincte (vechimea asimilată în alte profesii, respectiv condițiile de pensionare), singurul lucru comun acestora fiind faptul că amândurora li se aplică dispoziții tranzitorii. Nu se poate vorbi despre o „tratare într-un mod mai defavorabil” a eliminării vechimii asimilate, având în vedere că principiul egalității presupune existența unor norme distincte aplicabile în ipoteze similare. Or, în cauză, raporturile juridice reglementate de art.V alin.(3) și, respectiv, art.V alin.(5) au un obiect distinct.

164. Cu privire la criticile aduse art.V alin.(1) și (2) din lege referitoare la persoanele cărora le-au fost emise decizii de pensionare anterior datei de 1 octombrie 2025, la persoanele cărora le-au fost emise decizii de pensionare începând cu data de 1 octombrie 2025 în baza unor cereri înregistrate la casele de pensii înainte de 1 octombrie 2025, precum și la persoanele care îndeplinesc condițiile de pensionare anterior datei de 1 octombrie 2025, indiferent de momentul la care vor înregistra cererile de pensionare la casele de pensii, se arată că acestea respectă art.15 alin.(2) din Constituție privind principiul neretroactivității legii.

165. Cu privire la utilizarea sintagmei „vârsta standard de pensionare prevăzută de legislația care reglementează sistemul public de pensii”, se arată că trimiterea la vârsta standard de pensionare aplicabilă în cadrul sistemului public de pensii privește una dintre condițiile pentru pensionarea magistraților, și nu art.216 din Legea nr.303/2022, care stabilește posibilitatea menținerii în funcție a magistraților și după pensionare.

166. Se arată că legea criticată eșalonează vechimile asimilate pentru intervalul 2025–2034, pe parcursul a 10 ani, o perioadă mai mult decât dublă. Raportat la această constatare, considerentele Înaltei Curți de Casație și Justiție potrivit cărora „este mai mult decât evident că dispozițiile art.V alin.(3) propun o soluție asemănătoare celei declarate neconstituțională” indică mai degrabă o necorelare între susținere și norma analizată. De altfel, eliminarea perioadelor asimilate, atât timp cât aceasta este realizată etapizat, și îndeplinirea unei condiții de vechime efectivă în magistratură de 25 de ani reprezintă o exigență constituțională impusă de către chiar Curtea Constituțională prin Decizia nr.900 din 15 decembrie 2022.

167. Raportat la considerentele Înaltei Curți de Casație și Justiție privitoare la etapizarea creșterii vârstei de pensionare de la 47 de ani și 8 luni, cât era aceasta la momentul adoptării legii, așadar în anul 2025, până la 65 de ani, care se va atinge în anul 2037, se arată că aceasta se desfășoară pe parcursul unei perioade de aproape 13 ani, mai mult de jumătate decât vechimea necesară în funcția de magistrat în vederea pensionării. Chiar dacă vârsta de pensionare se majorează cu 1 an și 6 luni pentru fiecare etapă, modul de formulare a dispozițiilor tranzitorii incluse în art.V alin.(5) asigură o etapizare efectivă, aplicabilă pentru 13 generații de magistrați. Etapizarea reglementată este una efectivă care asigură creșterea treptată a vârstei de pensionare inclusiv pentru 13 dintre generațiile care nu îndeplinesc la momentul intrării în vigoare condiția privind vârsta de pensionare stabilită prin Legea nr.282/2023, aspect de natură să asigure respectarea principiului securității raporturilor juridice, precum și principiului independenței justiției.

168. Cu privire la modul de reglementare a actualizării pensiilor de serviciu, se arată că art.V din Legea nr.282/2023 a introdus o normă derogatorie, prin care se stabilește că pensiile de serviciu, inclusiv pensia de invaliditate și pensia de urmaș, se actualizează procentual ori de câte ori se majorează indemnizația de încadrare brută lunară pentru judecătorii sau procurorii în activitate, în

condiții identice de funcție, vechime și grad profesional. Este esențial de remarcat că dispozițiile art.213 alin.(2) din cadrul Legii nr.303/2022 nu au fost abrogate, fapt de natură să indice intenția legiuitorului de aplicare a dispozițiilor art.V din cadrul Legii nr.282/2023 pe durată determinată ori cu titlu tranzitoriu. Astfel, la momentul actual, sunt în vigoare două seturi distincte de norme privind același obiect, aspect de natură să aducă atingere dispozițiilor art.1 alin.(3) și alin.(5) din Constituție. Intervenția realizată prin legea supusă controlului de constituționalitate are ca obiectiv clarificarea reglementării, eliminând una dintre cele două reglementări în vigoare aplicabile acelorași raporturi juridice.

169. Raportat la așteptarea legitimă privind statutul profesional la momentul intrării în funcție, inclusiv cuantumul pensiei și vârsta de ieșire la pensie, trebuie reținut că o interpretare a dispozițiilor Deciziei nr.467 din 2 august 2023 în sensul imposibilității modificării oricăror prevederi referitoare la dreptul la pensie pe parcursul carierei de minimum 25 de ani a unui magistrat este nerezonabilă, dată fiind necesitatea adaptării continue a legislației la contextul socioeconomic al unui stat. Schimbările demografice (îmbătrânirea populației, corelată cu creșterea speranței de viață) vor impacta întotdeauna piața muncii, inclusiv profesiile juridice și chiar persoanele active în domeniul justiției, în mod special prin necesitatea creșterii vârstei de pensionare. Similar, contextul economic, eventuale crize financiare ori bugetare, vor impacta de-a lungul timpului cuantumul remunerației, fie prin fluctuații ale acesteia, fie prin aplicarea unor politici fiscale distincte. Adaptabilitatea dreptului este una dintre calitățile principale ale acestuia, atât timp cât este justificată din perspectivă socială și economică și cât timp principiile generale aplicabile unei ramuri de drept sunt prezervate. Și în cazul legii ce constituie obiectul controlului de constituționalitate, principiile de bază prevăzute în jurisprudența instanțelor supranaționale și în jurisprudența Curții Constituționale sunt respectate, în timp ce modificările survenite sunt temeinic justificate de necesitatea adaptării la contextul socioeconomic.

170. Se arată că opțiunea pentru indexarea pensiilor prin raportare la un indicator, fie el rata inflației ori indemnizația de încadrare brută lunară aflată în plată, reprezintă eminemamente o opțiune de oportunitate, niciuna dintre cele două alternative neoferind garanția că va oferi un avantaj prin raportare la cealaltă. Se consideră că standardele stabilite prin jurisprudența Curții de Justiție pentru a considera pensia acordată magistraților drept una care să asigure stabilitate financiară fac raportare la „contextul socioeconomic al statului membru”, mai obiectiv caracterizat de factori precum variația inflației decât de variația salariului de bază minim brut pe țară, a cărui valoare este determinată, conform art.164 din Codul muncii, în baza unei hotărâri a Guvernului, depinzând, așadar, exclusiv de voința politică. Însăși Curtea de Justiție a stabilit în mod expres că utilizarea unor norme cu privire la majorarea sau indexarea indemnizațiilor și, implicit, pensiilor magistraților, diferite de normele folosite pentru alte categorii de beneficiari, se poate realiza atât timp cât „această măsură derogatorie este justificată de un obiectiv de interes general, cum ar fi cerința de a elimina un deficit public excesiv” (Hotărârea din 25 februarie 2025, pronunțată în cauza C-146/23, *XL și alții împotriva Sąd Rejonowy w Białymstoku*, paragraful 67). O astfel de condiție este îndeplinită și în situația supusă analizei, astfel cum am arătat anterior, dată fiind situația economică dificilă în care se află în acest moment România.

171. În ceea ce privește încălcarea dispozițiilor art.16 alin.(1) din Constituție privind principiul egalității în drepturi, se arată că utilizarea cumulativă în cazul pensiilor de serviciu ale magistraților a trei condiții, respectiv vechimea în funcția de magistrat, vârsta de pensionare și vechimea totală în muncă, prin comparație cu utilizarea cumulativă în cazul beneficiarilor sistemului general de pensii a două condiții respectiv, stagiul de cotizare și vârsta standard de pensionare, nu reprezintă o încălcare a principiului egalității. Dimpotrivă, cele două sisteme au în comun două condiții identice: existența unei vechimi totale de 35 de ani și îndeplinirea condiției de vârstă de 65 de ani. Însăși rațiunea legii supuse controlului de constituționalitate este cea de a asigura, începând cu anul 2037, aplicarea acelorași condiții referitoare la vechimea totală în muncă și vârsta de pensionare, având în vedere că în anul menționat vârsta de pensionare se va egaliza în sistemul general de pensii și prin raportare la diferența de sex. Unica diferență dintre cele două sisteme este reprezentată de existența în cazul magistraților a unei condiții de vechime exclusiv în profesia de magistrat, cu o durată între 20 și 25 de ani. O astfel de vechime exclusiv în profesia de magistrat generează cauzele (precum restrângerea anumitor drepturi pe parcursul exercitării profesiei) aplicării unor reguli de natură să sporească semnificativ cuantumul pensiei. Astfel, nu se poate vorbi despre o încălcare a principiului egalității, având în vedere că în ambele situații, a sistemului general de pensii și, respectiv, a pensiilor de serviciu, se aplică aceleași condiții de vechime în muncă și vârstă, în timp ce situația specială, cea a pensiilor de serviciu ale magistraților, presupune un criteriu suplimentar ce reprezintă cauza esențială a înseși existenței sale: vechimea în funcția de magistrat.

172. Dreptul de a obține pensie de serviciu reprezintă un beneficiu pe care persoana care îndeplinește condițiile necesare îl poate obține, fără a fi lipsită de alternativa de a primi o pensie în cadrul sistemului public de pensii, inclusiv prin utilizarea exclusivă a unui stagiul minim de cotizare de 15 ani. O încălcare a principiului egalității, astfel cum a fost acesta stabilit deopotrivă prin jurisprudența Curții

Constituționale și prin cea a Curții Europene a Drepturilor Omului, ar fi presupus diminuarea drepturilor persoanelor discriminate (în cazul supus analizei, magistrații). Or, dimpotrivă, magistrații vor avea oricând dreptul de a beneficia de pensia ce le-ar reveni în baza normelor specifice sistemului public de pensii, aspect expres stabilit de dispozițiile art.211 alin.(6) din Legea nr.303/2022. Suplimentar, vor avea dreptul de a accesa și un sistem distinct de pensii, respectiv cel prevăzut prin Legea nr.303/2022, astfel cum a fost aceasta modificată inclusiv prin legea supusă analizei, drept justificat de existența unei perioade în care au fost supuși unor limitări suplimentare.

173. Se apreciază că pensia de serviciu are la bază, asemenea pensiilor din sistemul public de pensii, o componentă contributivă, bazată pe reținerile efectuate de-a lungul timpului din veniturile beneficiarilor și care beneficiază de protecția dispozițiilor art.47 alin.(2) din Constituție. Această componentă contributivă va fi reținută atât pe parcursul vechimii în funcție de 25 de ani, cât și pe parcursul vechimii totale în muncă, de 35 de ani, urmând ca beneficiul să fie regăsit drept parte a cuantumului final al pensiei. Față de reglementările actuale, o astfel de modificare generează o creștere a componentei contributive, protejată de dispozițiile constituționale privind dreptul la pensie, în compensare cu o scădere a componentei suplimentare justificată de restricțiile existente pe parcursul profesiei de magistrat, fără a fi afectat dreptul prevăzut de art.47 alin.(2) din Constituție. Astfel, cu cât vechimea totală în muncă este mai mare, fie și în afara sistemului de justiție, cu atât sumele totale cu care se contribuie la bugetul asigurărilor sociale de stat cresc, ușurând efortul bugetar al statului, cu impact inclusiv asupra pensiei ce va fi primită după momentul pensionării.

174. Raportat la critica privind încălcarea dispozițiilor art.124 din Constituție, coroborat cu art.147 alin.(4) și art.148 alin.(2) și (4) privind obligativitatea deciziilor Curții Constituționale, în jurisprudența Curții Constituționale (Decizia nr.467 din 2 august 2023 și Decizia nr.724 din 19 decembrie 2024) a fost reluat principiul stabilit prin Carta Europeană privind Statutul Judecătorilor (DAJ/DOC (98)23), potrivit căruia „judecătorii (...) trebuie să beneficieze de plata unei pensii al cărui nivel să fie cât mai apropiat de nivelul ultimului salariu primit ca judecător”. Un astfel de principiu nu stabilește un cuantum expres și nici un interval în care acesta ar trebui să se încadreze, lăsând la latitudinea legiuitorului să stabilească acest cuantum. Din această perspectivă, exprimarea „mai apropiat” are la bază utilizarea unei comparații, elementul de comparație putând fi alte pensii aflate în plată sau, eventual, raportul dintre pensiile aflate în plată și salariile ori remunerațiile aplicabile. De altfel, însăși Curtea de Justiție a subliniat că în vederea evaluării caracterului adecvat al remunerației magistraților este oportun să se compare remunerația medie a judecătorilor cu salariul mediu din acest stat, astfel cum s-a subliniat în special în raportul de evaluare a sistemelor judiciare europene întocmit în 2020 de Comisia Europeană pentru Eficiența Justiției (C-146/23, Sąd Rejonowy w Białymstoku).

175. Întrucât, în logica legii criticate, pensia brută medie lunară pe economie ar reprezenta 14% din pensia brută lunară a unui judecător cu grad de curte de apel, este greu de susținut că scăderea propusă prin legea criticată afectează independența justiției și principiul statului de drept. Ca atare, drept urmare a aplicării noilor dispoziții, cuantumul pensiei unui magistrat va fi semnificativ mai mare față de pensia medie din sistemul public de pensii, raport mult mai mare decât în alte state europene, precum Franța, Germania sau Polonia. În jurisprudența sa, Curtea de Justiție a Uniunii Europene a arătat că remunerația judecătorilor (implicit, pensia) poate fi redusă fără a afecta principiul independenței judecătorilor „atât timp cât nivelul de remunerare a judecătorilor nou-stabilit rămâne suficient pentru a le asigura independența” (Hotărârea din 5 iunie 2025, pronunțată în cauza C-762/23, *RL și alții*, paragraful 33).

176. În ceea ce privește baza de calcul utilizată pentru stabilirea cuantumului pensiei de serviciu a magistraților, se arată că o creștere a acesteia de la media indemnizațiilor din ultimele 48 de luni la media indemnizațiilor din ultimele 60 de luni (așadar o creștere procentuală cu 25%) nu poate fi echivalată cu creșterea la 300 de luni ce a fost constatată ca fiind neconstituțională în Decizia nr.467 din 2 august 2023.

177. Cu privire la reglementarea unor bonificații (în cazul acordării unei creșteri cu 1% a indemnizației pentru anii suplimentari) ori a unor sancțiuni (în cazul scăderii cu 1% a indemnizației pentru anii lipsă), se arată că acestea reprezintă un instrument ce ține de politica legislativă a statului, aflată în permanentă adaptare la contextul socioeconomic, iar nu de dreptul la pensie. Astfel, dată fiind lipsa acută de personal din sistemul de justiție, este firesc ca sancțiunea pentru inexistența întregii vechimi în funcție să fie sporită (în concret, aceasta crește la 2% raportat la indemnizația existentă). A fost introdusă o nouă formulă de bonificare a magistraților care au o vechime mai mare în funcție, prin posibilitatea pensionării anticipate. Potrivit dispozițiilor nou-introduse, pentru magistrații care au atins o vechime în funcție de 35 de ani este eliminată condiția de vârstă pentru pensionare. Drept consecință, în cazul magistraților a căror vechime în funcție a început să curgă de la 22 de ani, vârsta de pensionare poate scădea cu până la 7 ani în cazul în care vechimea în funcția de magistrat este una maximă, de 35 de ani. Această măsură este balansată de o scădere a cuantumului pensiei cu 2% pentru fiecare an

lipsă până la împlinirea vârstei standard de pensionare. Astfel, poate fi înțeles raționamentul unitar ce a determinat modificările legislative: încurajarea păstrării în funcție pentru o perioadă cât mai lungă a magistraților, fără ca acest lucru să genereze cheltuieli bugetare suplimentare. Drept urmare, bonificația nu se acordă printr-o pensie mai mare, ci printr-un avantaj diferit, cel al pensionării anticipate.

178. Cu privire la argumentația Înaltei Curți de Casație și Justiție referitoare la invocarea jurisprudenței Curții de Justiție a Uniunii Europene prin care se arată faptul că judecătorii trebuie să beneficieze de un nivel al pensiilor cât mai apropiate de ultimul salariu încasat, se arată că sunt realizate citări parțiale ale acestei jurisprudențe, omițându-se să se menționeze că, potrivit aceleiași jurisprudențe a Curții de Justiție, cuantumul poate varia prin raportare la fiecare situație în parte (a se vedea în acest sens C-146/23, *XL și alții c. Sąd Rejonowy w Białymstoku*, paragraful 58). De asemenea, Înalta Curte de Casație și Justiție omite să menționeze faptul că instanța de la Luxemburg a arătat în mod constant că în situații excepționale, în mod special în cazul existenței unui deficit public excesiv, reducerea remunerațiilor și, implicit, a pensiilor nu ar aduce atingere celorlalte principii privitoare la independența justiției, așadar, nici celui privind cuantumul cât mai apropiat al pensiei prin raportare la ultimul salariu. Astfel, potrivit Curții de Justiție, „o măsură de reducere a salariilor judecătorilor sau a pensiei acestora pentru limită de vârstă trebuie justificată de un obiectiv de interes general, precum imperativul eliminării unui deficit public excesiv” (C-762/23, *RL și alții c. Curtea de Apel București*, Hotărârea din 5 iunie 2025, paragraful 26). Similar, astfel de reduceri privind indemnizațiile judecătorilor sunt acceptabile, fără să afecteze principiul independenței justiției, dat fiind că rolul lor este „să contribuie la efortul de austeritate dictat de imperativele de reducere a deficitului excesiv al bugetului statului spaniol” (C-49/18, *Escubano Vindel*, Hotărârea din 7 februarie 2019, paragraful 67). De asemenea, s-a arătat că o măsură de reducere a remunerațiilor judecătorilor „trebuie să fie justificată de un obiectiv de interes general, cum ar fi cerința de a elimina un deficit public excesiv” (C-146/23, *XL și alții c. Sąd Rejonowy w Białymstoku*, Hotărârea din 25 februarie 2025, paragraful 67). Toate considerentele anterior menționate indică faptul că, deși independența justiției are la bază existența unui nivel al pensiei cât mai apropiat de ultimul salariu, acest criteriu trebuie să se raporteze la contextul social-economic din respectivul stat și, suplimentar, el nu împiedică scăderi ale pensiei, în mod particular atunci când acestea sunt impuse de situația financiară dificilă a statului.

179. Cu privire la faptul că majorarea cuantumului pensiei de serviciu cu câte 1% nu se aplică pentru anii împliniți începând cu data de 1 octombrie 2025 care depășesc vechimea de 25 de ani, însă fără a se pierde beneficiul majorării cuantumului net pentru perioadele anterioare datei de 1 octombrie 2025, ar avea efect retroactiv, se arată că legea criticată indică în mod expres că toate persoanele care au beneficiat de această bonificație până la data de 1 octombrie 2025 vor păstra acest beneficiu și în viitor. Astfel, dacă o persoană a îndeplinit condițiile de pensionare anterior intrării în vigoare a Legii nr.282/2023, dar a continuat să acumuleze vechime în funcția de magistrat, aceasta va primi bonificația aferentă întregii perioade suplimentare anterioară datei de 1 octombrie 2025, bonificație ce se va adăuga pensiei de serviciu și pe viitor. Dispozițiile nou-introduse nu vizează eliminarea bonificațiilor deja dobândite, ci încetarea aplicării de astfel de bonificații pentru perioadele lucrate ulterior datei de 1 octombrie 2025. Se poate observa astfel că normele produc efecte doar pentru viitor, fiind exclusă orice retroactivitate, iar drepturile anterior dobândite vor fi păstrate.

180. În ceea ce privește pensiile personalului auxiliar de specialitate al instanțelor judecătorești, considerate de către Înalta Curte de Casație și Justiție ca pierzându-și caracterul de pensie de serviciu datorită scăderii acestora, se menționează că un astfel de caracter de pensie de serviciu este generat de stabilirea unor norme distincte de calculare a pensiei prin raportare la normele sistemului public de pensii. În mod special, caracterul de pensie de serviciu depinde de existența unei componente necontributive ca parte a cuantumului final al pensiei, condiție ce va fi îndeplinită în continuare pentru toți destinatarii legii, inclusiv personalul auxiliar de specialitate al instanțelor judecătorești.

181. În temeiul art.76 din Legea nr.47/1992, Curtea a solicitat Guvernului instrumentul de prezentare și motivare a proiectului de lege pentru modificarea și completarea unor acte normative din domeniul pensiilor de serviciu, precum și toată corespondența purtată în legătură cu proiectul de lege anterefert. Guvernul a comunicat documentele solicitate. De asemenea, la dosarul cauzei, Consiliul Superior al Magistraturii, Asociația Forumul Judecătorilor din România, cu sediul în Slatina, Asociația „ROJUST – Asociația personalului din justiție”, cu sediul în Ploiești, precum și alte persoane juridice și fizice au depus, în calitate de *amicus curiae*, înscrisuri cu privire la obiecția de neconstituționalitate formulată.

182. La termenul de judecată fixat pentru data de 24 septembrie 2025, Curtea a dispus amânarea dezbaterilor asupra cauzei pentru data de 8 octombrie 2025 și, ulterior, pentru 20 octombrie 2025, când a pronunțat prezenta decizie.

CURTEA,

examinând obiecția de neconstituționalitate, punctele de vedere ale președinților celor două Camere ale Parlamentului și cel al Guvernului, raportul întocmit de judecătorul-raportor, dispozițiile legii criticate, raportate la prevederile Constituției, precum și Legea nr.47/1992, reține următoarele:

183. **Obiectul controlului de constituționalitate**, astfel cum a fost formulat, îl constituie Legea pentru modificarea și completarea unor acte normative din domeniul pensiilor de serviciu (PL-x nr.242/2025), în ansamblul său.

184. Textele constituționale invocate în susținerea obiecției de neconstituționalitate sunt cele ale art.1 alin.(3) și (5) privind statul de drept, loialitatea constituțională, securitatea juridică și exigențele de calitate a legii, ale art.15 alin.(2) privind principiul neretroactivității, ale art.16 alin.(1) privind egalitatea în drepturi, ale art.114 privind angajarea răspunderii Guvernului, ale art.124 alin.(3) privind înfăptuirea justiției, ale art.133 alin.(1) privind rolul Consiliului Superior al Magistraturii, ale art.147 alin.(4) privind obligativitatea deciziilor Curții Constituționale și ale art.148 alin.(2) și (4) privind dreptul Uniunii Europene.

(1.) Admisibilitatea obiecției de neconstituționalitate

185. În prealabil examinării obiecției de neconstituționalitate, Curtea are obligația verificării condițiilor de admisibilitate ale obiecției de neconstituționalitate, prevăzute de art.146 lit.a) teza întâi din Constituție și de art.15 alin.(1) din Legea nr.47/1992, atât sub aspectul titularului dreptului de sesizare, al termenului în care acesta este îndrituit să sesizeze instanța constituțională, cât și al obiectului controlului de constituționalitate. În jurisprudența sa, Curtea a statuat că primele două condiții se referă la regularitatea sesizării instanței constituționale, din perspectiva legalei sale sesizări, iar cea de-a treia vizează stabilirea sferei sale de competență, astfel încât urmează să fie cercetate în ordine, constatarea neîndeplinirii uneia având efecte dirimante și făcând inutilă analiza celorlalte condiții (a se vedea, în acest sens, Deciziile nr.66 din 21 februarie 2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.213 din 9 martie 2018, paragraful 38, și nr.334 din 10 mai 2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.455 din 31 mai 2018, paragraful 27).

186. Curtea urmează să constate că obiecția de neconstituționalitate îndeplinește condiția de admisibilitate prevăzută de art.146 lit.a) teza întâi din Constituție, sub aspectul titularului dreptului de sesizare, întrucât a fost formulată de Înalta Curte de Casație și Justiție – Secțiunile Unite.

187. Cu privire la termenul în care poate fi sesizată instanța de contencios constituțional, potrivit art.15 alin.(2) din Legea nr.47/1992, acesta este de 5 zile de la data depunerii legii adoptate la secretarii generali ai celor două Camere ale Parlamentului, respectiv de 2 zile, începând de la același moment, dacă legea a fost adoptată în procedură de urgență. Totodată, în temeiul art.146 lit.a) teza întâi din Legea fundamentală, Curtea Constituțională se pronunță asupra constituționalității legilor înainte de promulgarea acestora, care, potrivit art.77 alin.(1) teza a doua din Constituție, se face în termen de cel mult 20 de zile de la primirea legii adoptate de Parlament, iar, potrivit art.77 alin.(3) din Constituție, în termen de cel mult 10 zile de la primirea legii adoptate după reexaminare.

188. Legea criticată a fost adoptată prin angajarea răspunderii Guvernului în fața Camerei Deputaților și Senatului, în ședință comună. Proiectul de lege prezentat a fost adoptat prin nedeplinirea unei moțiuni de cenzură. În aceste condiții, legea astfel adoptată a fost depusă, în aceeași zi, la secretarul general al Camerei Deputaților și la secretarul general al Senatului, în vederea exercitării dreptului de sesizare a Curții Constituționale, iar la 6 septembrie 2025 a fost comunicată Președintelui României în vederea promulgării. Curtea Constituțională a fost sesizată în data de 4 septembrie 2025 cu prezenta obiecție de neconstituționalitate. Prin urmare, obiecția de neconstituționalitate a fost formulată în interiorul termenului de protecție stabilit de art.15 alin.(2) din Legea nr.47/1992, astfel că aceasta este admisibilă.

189. Sub aspectul obiectului sesizării, Curtea urmează să constate că aceasta vizează o lege care nu a fost încă promulgată, astfel că poate forma obiectul controlului de constituționalitate prevăzut de art.146 lit.a) teza întâi din Constituție.

190. În consecință, Curtea Constituțională a fost legal sesizată și este competentă, potrivit dispozițiilor art.146 lit.a) din Constituție, precum și ale art.1, 10, 15 și 18 din Legea nr.47/1992, republicată, să soluționeze obiecția de neconstituționalitate.

(2) Analiza obiecției de neconstituționalitate

(2.1) Critici de neconstituționalitate extrinsecă

(2.1.1.) Încălcarea art.114 din Constituție cu referire la condițiile în care Guvernul își poate angaja răspunderea asupra unui proiect de lege

191. În jurisprudența sa, Curtea a reținut că angajarea răspunderii Guvernului pe un proiect de lege trebuie să fie realizată ținându-se seama, printre altele, de existența unei urgențe în adoptarea măsurilor preconizate, de necesitatea ca reglementarea în cauză să fie adoptată cu maximă celeritate și de aplicarea imediată a legii în cauză (a se vedea, în acest sens, Decizia nr.1.655 din 28 decembrie

2010, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.51 din 20 ianuarie 2011). Recurgerea la procedura angajării răspunderii Guvernului nu poate fi realizată oricum și în orice condiții, deoarece această modalitate de legiferare reprezintă, într-o ordine firească a mecanismelor statului de drept, o excepție. Decizia Guvernului de a-și angaja răspunderea nu poate fi animată exclusiv de elemente de oportunitate, ci de urgența reglementării domeniului vizat. Or, urgența reglementării se află în legătură directă cu evitarea/prevenirea unei situații iminente sau cel puțin actuale de pericol, fiind indisolubil legată de existența unei situații de fapt ce nu poate fi depășită prin apelarea la procedurile legislative obișnuite. Este adevărat că procedura angajării răspunderii Guvernului nu necesită existența unei situații extraordinare pe care să o rezolve, pentru că, în acest caz, se utilizează un alt instrument legislativ, și anume ordonanța de urgență, însă ea trebuie să se subsumeze unei situații care, fără a fi extraordinară, implică o rezolvare ce nu poate fi amânată. O asemenea abordare se impune pentru că angajarea răspunderii Guvernului presupune ocolirea dezbaterii parlamentare, cu alte cuvinte, limitarea rolului acestuia de unică autoritate legiuitoare a țării. De altfel, legiuitorul constituant, reglementând procedura prevăzută de art.114 din Constituție, a acceptat o asemenea limitare, fără însă a o echivala cu o procedură de legiferare obișnuită. Prin urmare, o asemenea procedură poate fi folosită în mod temperat și moderat și doar în condițiile unei nevoi stringente de reglementare, fără ca aceasta să presupună și o situație extraordinară (Decizia nr.28 din 29 ianuarie 2020, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.165 din 28 februarie 2020, paragraful 72).

192. În expunerea de motive a legii (pct.2.2. - *Descrierea situației actuale*) se arată că adoptarea legii criticate a avut în vedere, pe de o parte, faptul că Decizia Comisiei Europene a emis 3.847 din 28 mai 2025 a stabilit suspendarea plății unei sume de 869 de milioane de euro din cadrul Planului Național de Redresare și Reziliență, iar, pe de altă parte, în mod independent de necesitatea îndeplinirii angajamentelor asumate prin Planul Național de Redresare și Reziliență, faptul că România se află la momentul actual într-o situație economică dificilă, confirmată și de Comisia Europeană. În acest din urmă sens, se arată că deficitul bugetului general consolidat a înregistrat în 2024 cea mai amplă creștere produsă în ultimii 30 de ani, atingând un nivel de 9,3 % din PIB, datoria publică exprimată ca procent din PIB a atins 54,8 % în 2024. Cauza exclusivă a accentuării dezechilibrului bugetar menționat este reprezentată de majorarea abruptă a cheltuielilor bugetare exprimate ca procent în PIB (creștere de la 40,6 la 43,5 %), fapt generat inclusiv de cheltuielile privind pensii și salarii. Necesitatea finanțării acestui dezechilibru bugetar a dus la o creștere semnificativă a cheltuielilor statului român cu dobânzile aferente datoriei publice, acestea ajungând doar pentru anul 2024 la o valoare absolută de peste 8 miliarde euro.

193. Astfel, în lipsa unor măsuri urgente, nivelul crescut al cheltuielilor publice genera o continuă creștere a datoriei guvernamentale și a costurilor aferente acesteia, precum dobânzile. O evoluție în acest sens va face inevitabilă depășirea pragului impus de actele de drept primar cu privire la datoria publică, respectiv limitarea acesteia la 60% din produsul intern brut, în condițiile în care normele privind limitarea deficitului bugetar la 3% au fost deja încălcate.

194. Având în vedere acest context ce implică deopotrivă obligațiile asumate prin cadrul normativ pentru implementarea Planului Național de Redresare și Reziliență, riscul pierderii sumei de 869 milioane de euro, precum și situația economică dificilă manifestată prin existența unui deficit bugetar crescut și a unei datorii publice semnificative, Guvernul și Parlamentul României, în baza cooperării loiale dintre acestea, au obligația de a lua cu maximă celeritate măsuri de limitare a cheltuielilor publice, ce vor fi transpuse într-o serie de acte normative succesive. Din această serie face parte și legea criticată, destinată reducerii în viitor a unor cheltuieli privind pensiile, parte a unei serii limitate de reduceri a cheltuielilor. Importanța crescută a domeniului justiției și, în mod particular, a pensiilor de serviciu acordate persoanelor active în acest domeniu, precum și caracterul urgent al intervenției propuse, dat fiind termenul-limită stabilit prin Planul Național de Redresare și Reziliență, precum și necesitatea reducerii cheltuielilor publice, justifică apelarea la mecanismul constituțional prevăzut de dispozițiile art.114 din Constituție, respectiv angajarea răspunderii Guvernului.

195. Aspectele învedereate în expunerea de motive întrunesc elementele necesare calificării lor ca fiind o situație urgentă care să impună adoptarea măsurilor conținute în legea criticată. Decizia Guvernului de a-și angaja răspunderea reprezintă o măsură luată *in extremis*, având în vedere deficitul bugetului general consolidat. Reglementările adoptate reprezintă un răspuns energic și necesar la situația financiar-bugetară a statului. Rezultă, de asemenea, că se impunea adoptarea unor asemenea măsuri cu maximă celeritate în condițiile în care apelarea la procedura generală de legiferare ar fi însemnat o prelungire în timp a crizei financiar-bugetare a statului și adâncirea deficitului public (*ad similes*, a se vedea Decizia nr.357 din 22 iulie 2025, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.698 din 25 iulie 2025, paragraful 130).

196. Cu privire la necesitatea legiferării prin angajarea răspunderii Guvernului, și anume cu maximă celeritate, se poate observa că, ținând seama de art.115 alin.(6) din Constituție, se reține faptul

că o reformă a pensiilor de serviciu nu poate fi realizată imediat prin ordonanță de urgență a Guvernului. În acest sens, prin Decizia nr.650 din 15 decembrie 2022, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.1262 din 28 decembrie 2022, paragraful 51, Curtea a reținut că „diminuarea cuantumului pensiei, fie ea contributivă sau de serviciu, cu sume de bani considerabile afectează dreptul la pensie privit *lato sensu*. [...] Or, afectarea dreptului fundamental la pensie se poate realiza prin cel puțin două modalități: încetarea sau suspendarea plății pensiei și diminuarea cuantumului său. În măsura în care Guvernul apelează prin intermediul ordonanței de urgență la unul dintre aceste două elemente afectatoare ale dreptului, respectiva măsură afectează dreptul la pensie prevăzut de art.47 alin.(2) din Constituție, fiind, astfel, contrară art.115 alin.(6) din Constituție”. În aceste condiții, Curtea constată că o reșezare a modului de calcul al pensiilor de serviciu din sistemul justiției, care conduce și la o diminuare a cuantumului acestora, nu se poate realiza printr-un act de delegare legislativă, ci numai prin lege, sens în care, ținând seama și de urgența măsurilor care se impun, Guvernul are deschisă calea utilizării angajării răspunderii sale, ca procedură rapidă de legiferare. Prin urmare, apelarea la această procedură, în condițiile date, apare ca fiind necesară (*ad similibus*, a se vedea Decizia nr.357 din 22 iulie 2025, precitată, paragrafele 131 și 132).

197. În ceea ce privește domeniul vizat și aplicarea imediată a legii adoptate, se constată, pe de o parte, că pensiile de serviciu din domeniul justiției sunt indisolubil legate de autoritatea judecătorească, expres reglementată prin Constituție, și că domeniul de reglementare al legii analizate este unul omogen sub aspectul relațiilor sociale normate, iar, pe de altă parte, că legea intră în vigoare într-un interval temporal scurt, la 1 octombrie 2025.

198. Autoarea obiecției invocă, în susținerea acesteia, Decizia Curții Constituționale nr.1.431 din 3 noiembrie 2010, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.758 din 12 noiembrie 2010, prin care s-a constatat că angajarea răspunderii Guvernului asupra unui proiect de lege în condițiile în care acesta se afla în proces de legiferare la Senat, în calitate de Cameră decizională, „a declanșat un conflict juridic de natură constituțională între Guvern și Parlament, întrucât prin exercitarea de către Guvern a unei competențe, cu nerespectarea cadrului constituțional care o circumstanțiază, s-a încălcat competența Parlamentului de unică autoritate legiuitoare”. Or, se poate observa, pe de o parte, că la momentul angajării răspunderii Guvernului în prezenta cauză, Pl-x nr.103/2025 nu mai era pe rolul Parlamentului, fiind respins, iar, pe de altă parte, angajarea răspunderii Guvernului nu s-a realizat cu privire la Pl-x nr.103/2025, ci a privit un alt proiect de lege, cu conținut diferit. Respingerea Pl-x nr.103/2025 de către Parlament nu are nicio incidență cu privire la constituționalitatea angajării răspunderii Guvernului în prezenta cauză.

199. Angajarea succesivă a răspunderii Guvernului în aceeași zi, în ședințe diferite ale Parlamentului, asupra a 5 proiecte de legi nu este interzisă nici expres și nici implicit de Constituție, astfel că o asemenea situație nu prezintă relevanță constituțională prin prisma art.114 din Constituție, ci reflectă un aspect tehnic al modului de organizare a activității Parlamentului, care ține de autonomia regulamentară a acestuia.

(2.1.2) Încălcarea art.1 alin.(3) și (5) raportat la art.16 și art.124 alin.(3) din Constituție cu referire la statul de drept, principiul securității juridice și al încrederii legitime, precum și la interzicerea discriminării, corelate cu principiul independenței justiției, în componenta sa instituțională

(2.1.2.1.) Aspecte preliminare

200. Curtea Constituțională nu are competența să examineze oportunitatea inițierii unui demers legislativ și nici să cuantifice impactul bugetar pe care îl au măsurile legislative promovate sau care ar trebui promovate. Ca atare, Curtea nu se poate transforma într-un cenzor contabil al veridicității calculului de natură financiară prezentate de Guvern în expunerea de motive a legii sau în punctul de vedere formulat și nici nu are competența să verifice oportunitatea diverselor politici publice promovate, cum nici Înalta Curte de Casație și Justiție nu își poate aroga această prerogativă. Totodată, Curtea nu are competența să urmărească realizarea programului Guvernului în privința reformei pensiilor de serviciu ale personalului din diverse domenii de activitate și nu poate condiționa reforma realizată cu privire la pensiile de serviciu din domeniul justiției de reforma pensiilor de serviciu ale altor categorii de personal. Este decizia exclusivă a Guvernului/Parlamentului, după caz, să stabilească oportunitatea și momentul în care aceste reforme vor fi realizate.

(2.1.2.2.) Cu privire la frecvența modificărilor realizate în domeniul pensiilor de serviciu

201. În jurisprudența sa, Curtea a subliniat că principiul securității juridice exprimă, în esență, faptul că cetățenii trebuie protejați contra unui pericol care vine chiar din partea dreptului, contra unei insecurități pe care a creat-o dreptul sau pe care acesta riscă să o creeze, impunând ca legea să fie accesibilă și previzibilă (Decizia nr.51 din 25 ianuarie 2012, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.90 din 3 februarie 2012). Securitatea juridică a persoanei se definește ca un complex de garanții de natură constituțională sau cu valențe constituționale inerente statului de drept, în

considerarea cărora legiuitorul are obligația constituțională de a asigura atât o stabilitate firească dreptului, cât și valorificarea în condiții optime a drepturilor și a libertăților fundamentale (Decizia nr.454 din 4 iulie 2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.836 din 1 octombrie 2018, paragraful 68).

202. Curtea a mai statuat că securitatea juridică reprezintă una dintre valorile fundamentale ale statului, fiind cuprinsă în mod implicit la art.1 din Constituție, și reprezintă o garanție a statului de drept, iar rațiunea sa constă tocmai în protejarea individului de arbitrar, mai ales în relațiile dintre individ și stat. De altfel, Curtea a statuat, în jurisprudența sa, că, deși nu este în mod expres consacrat de Legea fundamentală, acest principiu se deduce atât din prevederile art.1 alin.(3) și (5) din Constituție, cât și din preambulul Convenției pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, astfel cum a fost interpretat de Curtea Europeană a Drepturilor Omului în jurisprudența sa. În legătură cu acest principiu, instanța europeană a reținut că unul dintre elementele fundamentale ale supremației dreptului este principiul securității raporturilor juridice (Hotărârea din 6 iunie 2005, pronunțată în Cauza *Androne împotriva României*, paragraful 44, Hotărârea din 7 octombrie 2009, pronunțată în Cauza *Stanca Popescu împotriva României*, paragraful 99). Curtea europeană a mai statuat că, odată ce a fost adoptată o soluție de către stat, ea trebuie implementată cu o claritate și o coerență rezonabile pentru a evita pe cât posibil insecuritatea juridică și incertitudinea pentru subiecții de drept (Hotărârea din 1 decembrie 2005, pronunțată în Cauza *Păduraru împotriva României*, paragraful 92). În același sens, se rețin Decizia Curții Constituționale nr.467 din 2 august 2023, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.727 din 7 august 2023, paragraful 146, Decizia nr.678 din 28 noiembrie 2023, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.1119 din 12 decembrie 2023, paragraful 53, sau Decizia nr.402 din 19 septembrie 2024, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.15 din 10 ianuarie 2025, paragrafele 34 și 45.

203. Securitatea juridică nu poate fi concepută în termeni absoluți în sensul că se opune oricărei modificări sau evoluții de natură legislativă. Fluctuațiile legislative sunt inerente, chiar dacă societatea tinde spre realizarea unei stabilități normative. Este important ca aceste schimbări să se înscrie într-o structură unitară de concepție și acțiune și să urmărească un scop legitim. Ca atare, caracterul succesiv al unor reforme sau evoluții legislative nu este în sine contrar securității juridice atât timp cât Parlamentul urmărește în mod coerent atingerea unei finalități raționale care să integreze în mod organic soluțiile legislative promovate în dreptul pozitiv. Securitatea juridică nu respinge evoluțiile legislative, chiar dacă acestea sunt rezultatul unor modificări succesive ale legilor, din contră, le permite cu condiția ca acestea să nu aibă o succesiune rapidă în timp și să nu vădească un element arbitrar sau să pună în pericol drepturile sau libertățile fundamentale ori standarde, principii, valori constituționale. Mai mult, se poate observa că nicio prevedere constituțională nu stabilește o interdicție temporală în privința Parlamentului de a legifera succesiv într-un anumit domeniu.

204. Racordarea la realitățile sociale – aflate într-o continuă dinamică – a unor soluții legislative existente, corectarea sau remedierea acestora reprezintă un temei de raționalitate care exclude arbitrarul, astfel că examinarea constituționalității noii reglementări în raport cu principiul general al securității juridice trebuie realizată atât prin valorificarea de sine stătătoare a acestui principiu, cât și prin corelarea sa cu celelalte prevederi invocate ale Constituției.

205. Din cele de mai sus, rezultă că, de principiu, securitatea juridică nu se opune reasezării/regândirii unui aspect al relațiilor sociale subsumate statutului personalului din sistemul justiției într-un interval temporal de 2 ani de la precedentă modificarea legislativă de substanță.

206. Astfel, legea criticată a fost adoptată pentru „reasezarea sistemului de pensii de serviciu, atât din punct de vedere al apropierii de principiul contributivității, cât și din punct de vedere al respectării principiului echității între toți beneficiarii de pensii plătite din fonduri publice. Reforma sistemului de pensii printr-un nou cadru legislativ își propune să asigure sustenabilitatea financiară și predictibilitatea sistemului de pensii, în contextul procesului de îmbătrânire a populației, precum și corectarea potențialelor inechități existente” (Expunerea de motive – 2.2. *Descrierea situației actuale*).

207. Curtea constată că modificările realizate urmăresc trei paliere principale, și anume: egalizarea vârstei de pensionare a personalului din sistemul de justiție cu vârsta de pensionare a personalului din sistemul general de pensii, ceea ce presupune o nouă creștere etapizată a acesteia în raport cu reforma realizată în anul 2023; valorizarea în calculul stagiului de cotizare atât a vechimii efective în funcție, cât și a celei în muncă, prin acordarea unei ponderi semnificative și obligatorii vechimii efective în funcție în calculul stagiului antereferit, ceea ce echivalează cu o creștere a vechimii necesare pentru a accesa pensia de serviciu în raport cu reforma realizată în anul 2023; regândirea stabilirii cuantumului pensiei de serviciu, care urmează să fie plafonată la 70% din venitul net avut în ultima lună de activitate înainte de data pensionării, ceea ce echivalează cu o nouă diminuare a cuantumului pensiei de serviciu după cea realizată în anul 2023.

208. Ca atare, Curtea observă că noua reformă a pensiilor de serviciu nu aduce în discuție un element aleatoriu, ci promovează o soluție legislativă mai restrictivă sub aspectul condițiilor ce trebuie întrunite pentru a beneficia de pensia de serviciu, precum Legea nr.282/2023, care, la rândul său, a promovat o viziune mai restrictivă în privința accesării pensiei de serviciu.

209. Având în vedere cele expuse, se constată că legea criticată a fost adoptată pentru corectarea inechităților existente în domeniul pensiilor de serviciu din sistemul justiției, nu promovează soluții legislative aleatorii, ci racordate la realitatea socială și financiară a țării, iar soluțiile legislative reglementate au o structură, o concepție și un scop concordante. *Prin urmare, legea criticată nu încalcă principiul securității juridice [art.1 alin.(5) din Constituție].*

210. De altfel, în jurisprudența sa, Curtea Constituțională a statuat că a nega posibilitatea legiuitorului de a modifica sau de a abroga o normă ar însemna negarea competenței sale legislative (Decizia nr.381 din 4 iulie 2023, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.890 din 3 octombrie 2023, paragraful 32). Totodată, autoritatea legiuitoare are dreptul de a elabora politica legislativă în domeniul pensiilor în concordanță cu condițiile economice și sociale existente la un moment dat. Dacă autoritatea legiuitoare a elaborat un sistem de pensii, bazat pe anumite condiții de vârstă și de cotizare, nu înseamnă că acesta nu ar mai putea fi niciodată schimbat. Într-o astfel de concepție se poate ajunge la negarea evoluției în reglementarea juridică a oricărui domeniu de activitate, ceea ce nu se poate admite (Decizia nr.20 din 2 februarie 2000, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.72 din 18 februarie 2000).

(2.1.2.3.) Cu privire la succesiunea modificărilor care determină coexistența mai multor regimuri juridice

211. Curtea Constituțională a reținut că impunerea de reguli și obligații noi fără reglementarea unui termen adecvat care să permită subiectului de drept să răspundă noilor cerințe legislative reprezintă o încălcare a exigențelor constituționale sub aspectul principiului securității juridice și al principiului încrederii legitime care impune limitarea posibilităților de modificare a normelor juridice și stabilitatea regulilor instituite prin acestea (a se vedea Decizia nr.26 din 18 ianuarie 2012, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.116 din 15 februarie 2012, sau Decizia nr.692 din 17 decembrie 2024, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.629 din 4 iulie 2025, paragraful 38).

212. Cu privire la principiul încrederii legitime, se poate observa că o corecție a sistemului de pensii de serviciu din rațiuni de echitate socială, cu aplicarea unei perioade de tranziție de peste 11 ani, nu este de natură să submineze principiul antereferit, din contră, încrederea legitimă a cetățenilor în acțiunea statului este susținută de realizarea de către guvernanți a „binelui general” postulat de J. J. Rousseau, care poate diferi de binele individual al unui cetățean sau a celui de grup. Rezultă că principiul încrederii legitime, cuprins în mod implicit în art.1 alin.(3) din Constituție (statul de drept), se raportează la societate în ansamblul său și nu este încălcat.

213. Cu privire la critica de neconstituționalitate privind compararea regimului juridic promovat de noua reglementare cu cea stabilită prin acte normative anterioare (Legea nr.303/2022 privind statutul judecătorilor și procurorilor, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.1102 din 16 noiembrie 2022 și Legea nr.282/2023) și desprinderea din această comparație a concluziei existenței unei discriminări în privința persoanelor care beneficiază de unul sau altul dintre cele două regimuri juridice succesive, Curtea, în esență, prin jurisprudența sa, a statuat că asemenea diferențe de regim juridic *nu încalcă art.16 alin.(1) din Constituție.*

214. Faptul că, prin jocul unor prevederi legale, anumite persoane pot ajunge în situații defavorabile, apreciate subiectiv, prin prisma propriilor lor interese, ca defavorabile, nu reprezintă o discriminare care să afecteze constituționalitatea textelor respective (Decizia nr.44 din 24 aprilie 1996, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.345 din 17 decembrie 1996). Altfel spus, inegalitatea de tratament juridic nu reprezintă un viciu de neconstituționalitate, dacă este rezultatul unor regimuri juridice diferite, aplicate succesiv în timp, incidente în virtutea principiului *tempus regit actum* (a se vedea, în acest sens, și Decizia nr.662 din 15 octombrie 2015, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.885 din 26 noiembrie 2015, paragraful 19).

215. Curtea a arătat că respectarea principiului constituțional al egalității în drepturi presupune luarea în considerare a tratamentului pe care legea îl prevede față de cei cărora li se aplică în decursul perioadei în care reglementările sale sunt în vigoare, iar nu în raport cu efectele produse prin reglementările legale anterioare (a se vedea, în acest sens, Decizia nr.20 din 2 februarie 2000, precitată, Decizia nr.820 din 9 noiembrie 2006, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.39 din 18 ianuarie 2007, Decizia nr.1.541 din 25 noiembrie 2010, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.30 din 13 ianuarie 2011, Decizia nr.244 din 3 mai 2022, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.787 din 9 august 2022, paragraful 20, Decizia nr.249 din 14 mai 2024, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.848 din 26 august 2024, paragraful 27).

216. Situația diferită în care se află cetățenii în funcție de reglementarea aplicabilă potrivit principiului *tempus regit actum* nu poate fi privită ca o încălcare a dispozițiilor constituționale care consacră egalitatea în fața legii și a autorităților publice, fără privilegii și discriminări (a se vedea, în acest sens, cu titlu exemplificativ, Decizia nr.20 din 2 februarie 2000, Decizia nr.820 din 9 noiembrie 2006, precitată, sau Decizia nr.1.541 din 25 noiembrie 2010, precitată).

217. Aprecierea egalității de tratament operează însă prin prisma principiului *tempus regit actum*, și nu prin comparația cu reglementări anterioare, care, dintr-o perspectivă subiectivă, pot avea un caracter mai mult sau mai puțin favorabil (Decizia nr.519 din 5 octombrie 2023, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.1073 din 28 noiembrie 2023, paragraful 22).

218. Raportat la invocarea încălcării art.16 alin.(1) din Constituție, Curtea Constituțională a stabilit, în mod constant, că data pensionării, care poate fi anterioară sau ulterioară intrării în vigoare a noii reglementări în materie, generează situații juridice diferite, care impun și justifică un tratament juridic diferențiat, cele două categorii de pensionari care se stabilesc în funcție de această dată fiind supuse, în consecință, unor regimuri juridice diferite (a se vedea, spre exemplu, Decizia nr.784 din 29 noiembrie 2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.349 din 7 mai 2019, paragraful 84, sau Decizia nr.181 din 26 martie 2024, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.711 din 22 iulie 2024, paragraful 20).

219. Curtea a mai statuat, referitor la tratamentul juridic diferit căruia i se supun persoanele în funcție de data deschiderii dreptului la pensie, că situația diferită în care se află cetățenii în funcție de reglementarea aplicabilă potrivit principiului *tempus regit actum* nu poate fi privită ca o încălcare a dispozițiilor constituționale care consacră egalitatea în fața legii și a autorităților publice, fără privilegii și discriminări. **Curtea a precizat că noile reglementări pot să fie avantajoase sau chiar dezavantajoase beneficiarilor de pensii, după cum permit sau impun, după caz, situația economico-financiară a țării și fondurile de asigurări sociale de stat disponibile** (a se vedea, spre exemplu, Decizia nr.547 din 18 septembrie 2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.23 din 9 ianuarie 2019, paragrafele 25 și 26, sau Decizia nr.181 din 26 martie 2024, precitată, paragraful 21). În plus, o măsură de reducere a pensiilor pentru limită de vârstă ale judecătorilor poate fi justificată de un obiectiv de interes general, precum imperativul eliminării unui deficit public excesiv (a se vedea Hotărârea Curții de Justiție a Uniunii Europene din 5 iunie 2025, pronunțată în cauza C-762/23, *RL și alții*, paragraful 37).

220. Deschiderea dreptului la pensie este guvernată de principiul *tempus regit actum*, neputându-se considera că reglementările anterioare acestui moment, referitoare la condițiile acordării dreptului la pensie, generează o așteptare legitimă și neputând fi privită ca o încălcare a dispozițiilor constituționale care consacră egalitatea în fața legii și a autorităților publice, fără privilegii și fără discriminări. Astfel, până la momentul pensionării se pot succeda mai multe reglementări, care stabilesc condiții de pensionare diferite, relevantă fiind însă doar cea aplicabilă la momentul acordării acestui drept (Decizia nr.343 din 11 iunie 2020, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.4 din 4 ianuarie 2021, paragraful 22, sau Decizia nr.131 din 14 martie 2024, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.908 din 9 septembrie 2024, paragraful 56). Inegalitatea de tratament juridic nu reprezintă un viciu de neconstituționalitate în sine dacă ea este rezultatul unor regimuri juridice diferite, aplicate succesiv în timp, incidente în virtutea principiului *tempus regit actum* (a se vedea, în acest sens, și Decizia nr.662 din 15 octombrie 2015, precitată, paragraful 19).

221. **Având în vedere jurisprudența Curții Constituționale, legea criticată nu încalcă art.1 alin.(3) și (5) raportat la art.16 și art.124 alin.(3) din Constituție cu referire la statul de drept, principiul securității juridice și al încrederii legitime, precum și la interzicerea discriminării, corelate cu principiul independenței justiției, în componenta sa instituțională.**

(2.1.3.) Încălcarea art.1 alin.(3) și (5) raportat la art.133 alin.(1) din Constituție, sub aspectul solicitării formale a avizului Consiliului Superior al Magistraturii

222. În jurisprudența sa, Curtea Constituțională a subliniat că principiul legalității, prevăzut de dispozițiile art.1 alin.(5) din Constituție, interpretat în coroborare cu celelalte principii subsumate statului de drept, reglementat de art.1 alin.(3) din Constituție, impune ca atât exigențele de ordin procedural, cât și cele de ordin substanțial să fie respectate în cadrul legiferării. Regulile referitoare la fondul reglementărilor, **procedurile de urmat, inclusiv solicitarea de avize de la instituțiile prevăzute de lege** nu sunt însă scopuri în sine, ci mijloace, instrumente pentru asigurarea dezideratului calității legii, o lege care să slujească cetățenilor, iar nu să creeze insecuritate juridică (Decizia nr.139 din 13 martie 2019, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.336 din 3 mai 2019, paragraful 85).

223. Prin Decizia nr.128 din 6 martie 2019, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.189 din 8 martie 2019, paragraful 32, Curtea a reținut că, în ansamblul normelor constituționale, dispozițiile care cuprind reguli cu caracter procedural incidente în materia legiferării se corelează și sunt subsumate principiului legalității, consacrat de art.1 alin.(5) din Constituție, la rândul său acest principiu

stând la temelia statului de drept, consacrat expres prin dispozițiile art.1 alin.(3) din Constituție. De altfel, și Comisia de la Veneția, în raportul intitulat *Rule of law checklist*, adoptat la cea de-a 106-a sesiune plenară (Veneția, 11-12 martie 2016), reține că procedura de adoptare a legilor reprezintă un criteriu în aprecierea legalității, care constituie prima dintre valorile de referință ale statului de drept (pct.IIA5). Sub acest aspect sunt relevante, între altele, potrivit aceluiași document, existența unor **reguli constituționale clare în privința procedurii de legiferare, dezbaterile publice ale proiectelor de legi**, justificarea lor adecvată, existența evaluărilor de impact în adoptarea legilor. Referitor la rolul acestor proceduri, Comisia reține că statul de drept este legat de democrație prin faptul că promovează responsabilitatea și accesul la drepturile care limitează puterile majorității.

224. Curtea a considerat, în mod constant, că **solicitarea avizării actelor normative este o chestiune care ține de constituționalitatea extrinsecă a actului normativ vizat** (Decizia nr.221 din 2 iunie 2020, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.594 din 7 iulie 2020, paragraful 59). Curtea a avut în vedere avizele solicitate următoarelor autorități publice: (i) Consiliul Legislativ – instanța constituțională a considerat că lipsa solicitării avizului acestuia duce la neconstituționalitatea legii sau ordonanței – de urgență sau în baza legii de abilitare – din perspectiva art.79 din Constituție (Decizia nr.83 din 15 ianuarie 2009, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.187 din 25 martie 2009, Decizia nr.354 din 24 septembrie 2013, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.764 din 9 decembrie 2013, Decizia nr.140 din 13 martie 2019, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.377 din 14 mai 2019, paragraful 80); (ii) Consiliul Economic și Social – instanța constituțională a considerat că lipsa solicitării avizului acestuia în privința actelor normative ce intră în domeniul său de incidență este o problemă de constituționalitate din perspectiva art.1 alin.(5) coroborat cu art.141 din Constituție; (iii) **Consiliul Superior al Magistraturii – instanța constituțională a considerat că lipsa solicitării avizului acestuia în privința actelor normative ce intră în domeniul său de incidență ar viza o eventuală neconstituționalitate a unor acte normative** (Decizia nr.901 din 17 iunie 2009, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.503 din 21 iulie 2009, Decizia nr.231 din 9 mai 2013, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.347 din 12 iunie 2013, Decizia nr.63 din 8 februarie 2017, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.145 din 27 februarie 2017, paragrafele 96–98, Decizia nr.221 din 2 iunie 2020, precitată, paragrafele 46–54); (iv) Consiliul Suprem de Apărare a Țării – instanța constituțională a considerat că lipsa solicitării avizului acestuia în privința actelor normative ce intră în domeniul său de incidență este o problemă de constituționalitate din perspectiva art.1 alin.(5) coroborat cu art.119 din Constituție (Decizia nr.17 din 21 ianuarie 2015, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.79 din 30 ianuarie 2015, paragrafele 41 și 42, sau Decizia nr.455 din 4 iulie 2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.622 din 18 iulie 2018, paragrafele 69–71).

225. Curtea Constituțională a statuat că **lipsa avizului** autorităților publice implicate nu conduce în mod automat la neconstituționalitatea legii asupra căreia acesta nu a fost dat, întrucât ceea ce prevalează este obligația Guvernului de a-l solicita. Împrejurarea că autoritatea care trebuie să emită un astfel de aviz, deși i s-a solicitat, nu și-a îndeplinit această atribuție „constituie o înțelegere greșită a rolului său legal și constituțional, fără a fi însă afectată constituționalitatea legii asupra căreia nu a fost dat avizul” (a se vedea Decizia nr.383 din 23 martie 2011, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.281 din 21 aprilie 2011, paragraful I.3, Decizia nr.574 din 4 mai 2011, paragraful I.2, și Decizia nr.575 din 4 mai 2011, paragraful IV.A.2., publicate în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.368 din 26 mai 2011, Decizia nr.455 din 4 iulie 2018, precitată, paragraful 68).

226. Curtea, în jurisprudența sa, a statuat că solicitarea avizului unei instituții în cadrul procesului de legiferare reprezintă un standard de constituționalitate dacă sunt îndeplinite în mod cumulativ două condiții: (i) instituția de la care se solicită avizul să fie o instituție fundamentală a statului, în sensul de a fi reglementată prin Constituție, și (ii) obligativitatea solicitării avizului să fie prevăzută de o dispoziție de lege (a se vedea Decizia nr.591 din 14 iulie 2020, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.881 din 28 septembrie 2020, paragrafele 90–92, sau Decizia nr.432 din 17 iunie 2021, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.905 din 21 septembrie 2021, paragraful 28).

227. Art.134 din Constituție prevede atribuțiile CSM, fără a reglementa, în mod expres, atribuția acestuia de a aviza proiectele de acte normative ce privesc activitatea autorității judecătorești, însă, alineatul 4 al aceluiași text constituțional dispune că acesta îndeplinește și alte atribuții stabilite prin legea sa organică, în realizarea rolului său de garant al independenței justiției. Din conținutul normativ al acestei dispoziții constituționale rezultă că, pe lângă atribuțiile cu consacrare constituțională ale CSM, acesta poate avea și atribuții de natură legală circumscrise rolului său prevăzut de art.133 alin.(1) din Constituție [a se vedea și Decizia nr.221 din 2 iunie 2020, paragraful 51].

228. Curtea reține că, în jurisprudența sa, a statuat cu valoare de principiu că o normă de trimitere atributivă de competențe cuprinsă în textul Constituției, de tipul „îndeplinește și alte atribuții

prevăzute de legea [sa] organică”, permite legiuitorului sporirea, extinderea atribuțiilor respectivei autorități publice în considerarea și în temeiul rolului său constituțional (a se vedea *mutatis mutandis* Decizia nr.727 din 9 iulie 2012, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.477 din 12 iulie 2010). Legiuitorul constituant a folosit o astfel de normă de trimitere numai în privința a două autorități fundamentale ale statului – Curtea Constituțională și Consiliul Superior al Magistraturii. În decizia precitată, Curtea a statuat că atribuțiile acordate de legiuitor instanței constituționale în temeiul acestei norme de trimitere au dobândit **valențe constituționale**, ceea ce înseamnă că și în privința atribuțiilor astfel acordate CSM se impune aceeași concluzie. Ca atare, în măsura în care aceste atribuții țin în mod intrinsec și inseparabil de însuși rolul constituțional al celor două autorități publice, legiuitorul nu poate limita, elimina sau reduce aceste atribuții, în caz contrar ajungându-se la golirea lor de conținut și la îndepărtarea de exigențele democrației constituționale, ceea ce ar reprezenta un regres incompatibil cu principiile care stau la baza sistemului justiției.

229. Din cele de mai sus rezultă că atribuția legală a CSM de a aviza inițiativele legislative din domeniul justiției are ca temei art.134 alin.(4) din Constituție și este expresia art.133 alin.(1) din Constituție referitor la rolul CSM de garant al independenței justiției și a dobândit valențe constituționale. O asemenea calificare presupune, pe de o parte, că existența normativă a acestei atribuții nu este o chestiune de opțiune legislativă, ci o normativizare la nivel legal a unei obligații de natură constituțională ce decurge, în mod implicit, din rolul și poziția constituțională a CSM, iar, pe de altă parte, că exigențele care circumscriu conținutul său normativ sunt obligatorii pentru toate autoritățile publice, neputând fi desconsiderate sau apreciate de la caz la caz.

230. Procedura de avizare desfășurată de CSM vizează o paletă largă de acte normative ce privesc activitatea autorității judecătorești. Sub aspectul actelor normative de reglementare primară, Curtea constată că această procedură de avizare de la nivelul CSM este integrată procesului de legiferare, care, sub aspect funcțional, se referă la întreaga activitate de concepere și elaborare a actului normativ până la intrarea sa în vigoare. Etapa avizării de către CSM – parte din succesiunea de etape necesare pentru conceptualizarea, structurarea și determinarea conținutului normativ al propunerilor/proiectelor de lege ce privesc activitatea autorității judecătorești – realizează legătura necesară între cele trei autorități ale statului (legislativă, executivă și judecătorească) și, fiind intrinsec legată de rolul constituțional al CSM, are un rol fundamental, din punct de vedere axiologic, în cristalizarea soluțiilor legislative promovate. Avizarea, în cazul de față, are ca finalitate, pe de o parte, realizarea unui dialog eficient între puterile statului, iar, pe de altă parte, adoptarea unor soluții legislative raționale din perspectiva modului de funcționare a autorității judecătorești. Curtea reține că avizul este, în mod evident, consultativ, și nu conform, întrucât CSM nu interferează cu atribuțiile celorlalte puteri, însă, indiferent de natura sa juridică, acesta reprezintă un veritabil instrument de *soft law*, care, având în vedere rolul constituțional al emitentului și considerentele dezechilibrate, se constituie într-un reper fundamental în activitatea legislativă derulată de autoritățile implicate.

231. Ca atare, avizarea reprezintă un aspect organic și immanent al raporturilor constituționale dintre cele trei puteri ale statului, astfel că atât Parlamentul, cât și Guvernul au obligația constituțională să parcurgă această etapă în mod efectiv și în respectul loialității constituționale. De aceea, reglementările normative în vigoare stabilesc, în logica unei garanții asociate avizării, intervalul temporal în care aceasta se desfășoară, respectiv momentul inițierii procedurii de avizare și momentul încheierii acesteia, dând astfel substanță și efectivitate acestei atribuții a CSM. Avizarea, ca etapă în procesul de legiferare, nu poate fi evitată/ocolită ori convertită în alte modalități de consultare și se desfășoară în intervalele temporale stabilite de actele normative în vigoare, care nu pot fi comprimate sau ignorate de inițiatorul actului legislativ. Rezultă că lipsa avizului nu se analizează numai din perspectiva formal-legalistă a solicitării acestuia, ci este necesar ca această solicitare să fie realizată în etapa procedurală stabilită de actele normative pentru formularea sa, asupra unei variante redacționale a proiectului de lege care corespunde etapei procedurale anterioare, precum și a respectării termenelor stabilite de lege pentru obținerea lor. Aceste aspecte reprezintă exigențe de ordin constituțional subsumate art.1 alin.(5) coroborat cu art.133 alin.(1) și art.134 alin.(4) din Constituție.

232. În acest context constituțional, procedura de avizare desfășurată de CSM, integrată procesului de concepere a proiectelor de lege realizate de Guvern: **(a) este inițiată în etapa procedurală stabilită de actele normative în vigoare și, (b) în același timp, se desfășoară într-un anumit interval temporal, stabilit de lege.** Verificarea acestor aspecte se realizează prin mijlocirea controlului *a priori* de constituționalitate, neregularitățile procedurale de natură constituțională circumscrise unor etape/faze din cadrul procesului de legiferare putând fi constatate și sancționate ca atare prin invocarea de sine stătătoare a normei constituționale de referință privind avizarea numai în cadrul unui control abstract de constituționalitate, fie el *a priori* [art.146 lit.a) teza întâi] sau *a posteriori* [art.146 lit.d) teza finală], și nu în cadrul unui control concret de constituționalitate (a se vedea Decizia nr.723 din 12 decembrie 2023, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.349 din 15 aprilie

2024, paragraful 125 și următoarele). De aceea, Curtea reține că intensitatea controlului (*level of scrutiny*) pe care îl realizează în cadrul acestei atribuții a sa raportat la normele de referință invocate și rolul constituțional al CSM trebuie să fie una corespunzătoare pentru a asigura supremația Constituției.

233. **Cu privire la primul aspect menționat**, Curtea observă că adoptarea unui proiect de lege de către Guvern presupune parcurgerea, în ordine, (i) a procedurii de elaborare a formei inițiale a proiectului de lege (art.15 din Hotărârea Guvernului nr.561/2009 pentru aprobarea Regulamentului privind procedurile, la nivelul Guvernului, pentru elaborarea, avizarea și prezentarea proiectelor de documente de politici publice, a proiectelor de acte normative, precum și a altor documente, în vederea adoptării/aprobării, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.319 din 14 mai 2009), (ii) a procedurii de consultare publică, prevăzute de art.15 din Hotărârea Guvernului nr.561/2009 și art.7 din Legea nr.52/2003 privind transparența decizională în administrația publică, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.749 din 3 decembrie 2013, și a celei preliminare interinstituțională (art.15 din Hotărârea Guvernului nr.561/2009), (iii) a comunicării proiectului de lege către Secretariatul General al Guvernului, (iv) a procedurii de avizare interministerială, (v) **a procedurii de avizare din partea altor autorități publice**, (vi) transmiterea de către inițiator la Secretariatul General al Guvernului, în original, a formei finale a proiectului de lege însoțit de eventualele observații și propuneri ale tuturor instituțiilor avizatoare, (vii) avizarea de către Consiliul Legislativ, (viii) procedura de observații dintre Secretariatul General al Guvernului și inițiator și, în final, (ix) supunerea spre adoptare în cadrul ședinței Guvernului a proiectului de lege. Așadar, exercitarea competenței de avizare a CSM nu intervine într-o etapă aleatorie, ci consecutiv etapei de avizare interministerială, care conturează, într-o primă fază, conținutul proiectului de lege. Cu alte cuvinte, competența CSM nu interferează cu momentul configurării și structurării soluțiilor legislative care urmează să fie integrate în conținutul inițiativei legislative, ci intervine la finalizarea procedurii de avizare interministerială a proiectelor de acte normative. De altfel, art.7 alin.(8) din Legea nr.52/2003 prevede că proiectul de act normativ se transmite spre analiză și avizare autorităților publice interesate numai după definitivare, pe baza observațiilor și a propunerilor formulate în cadrul procedurii de consultare publică.

234. Raportat la cauza de față, Curtea constată că Guvernul, prealabil declanșării etapei consultării publice pentru elaborarea și adoptarea proiectului de act normativ reglementate de art.7 din Legea nr.52/2003, a procedat la realizarea unei consultări informale cu autoritatea judecătorească. Astfel, prin Adresa nr.5/7032 din 29 iulie 2025, prim-ministrul a transmis spre consultare CSM, Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție și Înaltei Curți de Casație și Justiție „tabelul comparativ aferent propunerii pentru modificarea legislației privind pensiile de serviciu din domeniul justiției”, solicitându-le comunicarea unui punct de vedere referitor la propunerile formulate.

235. CSM a transmis răspunsul său la data de 30 iulie 2025, prin care a învederat că „materialul transmis nu constituie un proiect de lege inițiat și asumat de către ministerele cu competențe în acest domeniu, în conformitate cu HG nr.561/2009”. În răspunsul formulat, se mai menționează că acesta nu constituie un aviz consultativ în sensul art.39 alin.(3) din Legea nr.305/2022. Înalta Curte de Casație și Justiție a formulat punctul de vedere solicitat la data de 31 iulie 2025, prin care a învederat, în esență, că modificările legislative propuse ridică probleme de constituționalitate. Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție a formulat punctul de vedere solicitat la data de 26 august 2025 (înregistrat la Cabinetul prim-ministrului cu nr.5/8249 din 26 august 2025), prin care a învederat, în esență, că modificările legislative propuse ridică probleme de constituționalitate.

236. Astfel, autorităților publice menționate le-a fost transmisă o documentație, sub forma unui tabel comparativ între soluțiile legislative în vigoare în materie de pensionare și cele preconizate, care, însă, nici din punctul de vedere al formei și nici al procedurii derulate nu se putea constitui într-un proiect de lege cu privire la care Plenul CSM era competent să își formuleze avizul prevăzut de art.39 alin.(3) din Legea nr.305/2022.

237. În perioada 14–23 august 2025, proiectul de lege s-a aflat în procedura de consultare publică, prevăzută de art.7 din Legea nr.52/2003, site-ul inițiatorului, respectiv Ministerul Muncii, Familiei, Tineretului și Solidarității Sociale, cuprinzând în mod expres următoarea mențiune la rubrica *Transparență decizională: „Propunerile, sugestiile și opiniile cu privire la acest proiect pot fi transmise la adresa de e-mail dezbaterei@mmuncii.gov.ro în termen de 10 zile calendaristice de la data publicării pe site (14.08.2025 până la data de 23.08.2025)”* [sursa: <https://mmuncii.gov.ro/lege-pentru-modificarea-si-completarea-unor-acte-normative-din-domeniul-pensiilor-de-serviciu/>].

238. Or, la data de 20 august 2025, practic în interiorul termenului de consultare, ministerul inițiator înaintează CSM proiectul de lege pentru modificarea și completarea unor acte normative din domeniul pensiilor de serviciu, cu solicitarea de a se comunica punctul de vedere al acestuia, iar la data de 22 august 2025 același minister inițiator revine și solicită avizul CSM. Astfel, Curtea observă că solicitarea avizului CSM a fost realizată în interiorul procedurii de consultare publică și a celei preliminare de consultare interinstituțională. **Or**, potrivit cadrului normativ de referință, **acest aviz putea**

fi solicitat numai după finalizarea procedurii de avizare interministerială, care, potrivit *Fișei circuitului de avizare*, astfel cum a fost comunicată de Secretariatul General al Guvernului (Adresa nr.15A/4339/CA din 13 octombrie 2025) s-a încheiat la data de 28 august 2025.

239. Rațiunea pentru care avizul se emite după finalizarea procesului de avizare interministerială este determinată de raporturile specifice de natură constituțională existente între autoritatea executivă și cea judecătorească. Autoritatea judecătorească nu poate fi interpusă în procedura de elaborare a proiectului de act normativ, ci ea se pronunță/avizează un proiect de lege consolidat, rezultat al etapelor procedurale anterioare. Cu alte cuvinte, CSM avizează un proiect de lege consolidat la nivelul autorității executive, și nu în cursul consultării publice/avizării interministeriale. Rezultă că avizul se emite ulterior configurării unei forme consolidate a proiectului de lege, care reflectă astfel competențele puterii executive, și anterior deciziei politice a Guvernului de adoptare a proiectului de lege.

240. Ca atare, solicitarea de avizare adresată CSM la data de 22 august 2025 nu poate fi considerată ca fiind realizată în condiții de regularitate și legalitate, termenul de avizare neputând să curgă decât începând cu data de 28 august 2025, după ce s-a încheiat procedura consultării interministeriale, iar proiectul de lege a căpătat o formă consolidată. Guvernul, prin ministerul inițiator, sau CSM nu putea intra într-un astfel de dialog anterior momentului de referință, întrucât acest aspect ar fi echivalat cu posibilitatea preluării de către CSM a unor competențe care aparțin puterii executive în elaborarea proiectului de lege, cele două autorități putând intra în raporturi de drept constituțional numai după ce proiectul de lege a dobândit o consistență normativă atât formală, cât și substanțială prin asumarea variantei redacționale consolidate de către ministerul inițiator.

241. Prin urmare, Curtea constată că solicitarea avizului CSM nu a fost realizată în condiții de legalitate, cererea înaintată de ministerul inițiator fiind prematură și, eventual, rezultatul unei erori de apreciere, astfel că nu poate fi considerată ca fiind o solicitare validă a avizului CSM [a se vedea *mutatis mutandis*, în privința necesității caracterului valid al solicitării avizului, Decizia nr.221 din 2 iunie 2020, paragraful 66]. Prin urmare, lipsa avizului CSM s-a datorat transmiterii unei cereri de avizare neconforme într-o etapă procedurală care nu permitea solicitarea avizului și asupra unei variante redacționale a proiectului de lege care nu corespundea etapei procedurale antereferite, ceea ce a împiedicat CSM să își exercite atribuția prevăzută de art.39 alin.(3) din Legea nr.305/2022.

242. **Ca atare, având în vedere neregularitatea formulării cererii avizului CSM, Curtea constată că Guvernul nu a solicitat avizul CSM, ceea ce este contrar art.1 alin.(5) coroborat cu art.133 alin.(1) și art.134 alin.(4) din Constituție, fiind astfel afectat rolul CSM de garant al independenței justiției.**

243. **Cu privire la cel de-al doilea aspect menționat**, respectiv termenul în care trebuie emis avizul de CSM, Curtea reține că acest termen are o dublă semnificație: CSM are obligația de principiu de a emite avizul în interiorul acestui termen, iar solicitantul avizului (Guvern/ Parlament) nu poate adopta actul normativ în interiorul acestuia, pentru că, în caz contrar, ar obstacula și afecta rolul constituțional al CSM. Ca atare, în dreptul public astfel de termene au un caracter de protecție pentru că, pe de o parte, stabilesc un interval temporal în care o autoritate își exercită competența, iar, pe de altă parte, împiedică alte autorități să interfereze cu exercitarea competenței celei dintâi și să suprimă esența acesteia. Succesivitatea etapelor temporale în derularea raporturilor constituționale dintre autoritățile publice este axiomatică, întrucât elimină, în totalitate, posibilitatea suprapunerii competențelor autorităților publice într-un interval de referință și asigură coerența acțiunii acestora în cadrul constituțional.

244. În privința termenului în care trebuie emis avizul respectiv, Curtea observă că, în Decizia nr.713 din 2 noiembrie 2021, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.163 din 17 februarie 2022, paragraful 36, și Decizia nr.459 din 25 octombrie 2022, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.158 din 23 februarie 2022, paragraful 22, răspunzând la o critică în sensul că între data solicitării avizului și data adoptării actului normativ (Ordonanța de urgență a Guvernului nr.92/2018) a trecut un interval temporal insuficient, a considerat suficient ca această solicitare să fi fost făcută, nemaianalizând dacă Guvernul a respectat termenul în care trebuia emis acest aviz. Curtea s-a limitat să constate că „Împrejurarea că autoritatea care trebuie să emită un astfel de aviz, deși i s-a solicitat, nu și-a îndeplinit această atribuție constituie o înțelegere greșită a rolului său legal și constituțional, fără a fi însă afectată constituționalitatea legii asupra căreia nu a fost dat avizul”.

245. Însă, prin Decizia nr.126 din 11 martie 2025, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.666 din 16 iulie 2025, paragrafele 51 și 52, Curtea, referindu-se la fișa financiară ce trebuie solicitată în procesul legislativ în măsura în care actul normativ are un impact bugetar, a statuat că aceasta „a fost solicitată, iar adoptarea propunerii legislative a fost realizată de către prima Cameră în interiorul termenului de comunicare a fișei, în timp ce cea de-a doua Cameră sesizată a adoptat-o după expirarea termenului în care Guvernul ar fi trebuit să comunice fișa financiară”. Termenul de 45 de zile

În care poate fi comunicată fișa financiară „nu are, în sine, o natură constituțională, însă, solicitarea fișei financiare [care este, în jurisprudența Curții Constituționale, o expresie a art.138 alin.(5) din Constituție] presupune și impune o finalitate eficientă de realizare a cererii astfel formulate, respectiv însăși întocmirea și depunerea fișei financiare; or, **una dintre garanțiile sine qua non care asigură eficiența cererii depuse este chiar existența unui termen în care să poată fi depusă fișa de către destinatarul ei, termen în care Parlamentul trebuie să se abțină de la luarea unei decizii.** Prin urmare, atât timp cât solicitarea fișei are o relevanță constituțională din perspectiva art.138 alin.(5) din Constituție, înseamnă că și garanțiile de procedură asociate acestora trebuie respectate pentru a permite realizarea finalității sale”.

246. În consecință, față de considerentele deciziilor menționate la paragraful 244, Curtea reține că în jurisprudența sa recentă a identificat o garanție suplimentară pentru exercitarea competențelor autorităților publice, ce nu poate fi disociată de realizarea acestora, și anume obligația **respectării în procesul de legiferare a termenelor prevăzute de lege de către autoritățile publice care solicită acte ce fundamentează/sprijină/evaluează impactul actului legislativ preconizat.**

247. Raportat la cauza de față, Curtea observă că art.33 coroborat cu art.39 alin.(3) din Legea nr.305/2022 stabilește că Plenul CSM emite un aviz consultativ cu privire la proiectele de acte normative ce privesc activitatea autorității judecătorești în termen de 30 de zile de la sesizare.

248. Având în vedere dispozițiile legale antereferite, Curtea reține, pe lângă lipsa validității solicitării avizului CSM, un alt viciu de neconstituționalitate a legii, care constă în nerespectarea de către Guvern a termenului în care CSM, în mod legal, putea emite avizul. Având în vedere *Fișa circuitului de avizare*, acest termen a început să curgă de la data de 28 august 2025, astfel că solicitarea avizului putea fi adresată CSM, în mod valabil, de abia de la această dată. În schimb, Guvernul a adoptat proiectul de lege la 29 august 2025, punând CSM în imposibilitatea de a-și exercita rolul de garant al independenței justiției. Or, așa cum a statuat Curtea, termenele sunt garanții *sine qua non* ale exercitării atribuțiilor autorităților publice, asigurând coerența acțiunii acestora. Eludarea, ignorarea sau încălcarea acestora este contrară principiului legalității, iar în contextul procedurii de avizare a proiectelor de lege de către CSM o atare conduită a Guvernului **încalcă art.1 alin.(5) raportat la art.133 alin.(1) și art.134 alin.(4) din Constituție.**

249. Referitor la invocarea circumstanțială a faptului că Guvernul putea aprecia asupra caracterului suficient al intervalului temporal necesar emiterii avizului, independent de prevederea legală expresă, motivat de faptul că și-a angajat răspunderea asupra legii criticate, Curtea reține, pe de o parte, că nu a existat o încunoaștințare a CSM cu privire la intenția/ data la care Guvernul urma să își angajeze răspunderea pe proiectul de lege în discuție, iar apelarea la această formă indirectă de legiferare, care, prin natura sa, este simplificată și rapidă, a pus CSM în situația obiectivă de a nu-și putea exercita competența referitoare la emiterea avizului.

250. Faptul că Guvernul a decis să își angajeze răspunderea, conform art.114 alin.(1) din Constituție, pe proiectul de lege menționat nu justifică eludarea, scurtarea, modificarea implicită a termenului. Guvernul – ca de altfel, nicio autoritate publică – nu are abilitatea constituțională de a comprima, de la caz la caz, într-o procedură de legiferare un termen reglementat prin lege (30 de zile de la sesizare) și nu are nicio marjă de apreciere în a stabili dacă este sau nu suficient pentru emiterea avizului un alt interval de timp integrat celui de 30 de zile. Norma este imperativă și exclude orice posibilitate de reevaluare sau reapreciere a termenului menționat. Relativizarea sa nu face decât să inducă o insecuritate juridică la nivelul întregului sistem de drept și subminează principiul legalității.

251. Curtea mai observă că art.33 alin.(2) teza întâi din Legea nr.305/2022 reglementează, cu titlu general, întinderea temporală a termenului în care orice acțiune de avizare are loc, indiferent că avizul emis este conform sau consultativ. Cu titlu exemplificativ, Curtea reține că art.172, 207, 208, 216, 220, 225 din Legea nr.303/2022, respectiv art.15, 42, 86, 87, 94, 144, 146, 148 și 154 din Legea nr.304/2022 reglementează activitatea de avizare a CSM în diferite situații, fără a prevedea expres termenul în care aceasta se realizează, aplicându-se, astfel, reglementarea generală din art.33 alin.(2) teza întâi din Legea nr.305/2022. Relativizarea acestui termen în raport cu una dintre situațiile în care CSM emite un aviz ar echivala cu relativizarea intervalului temporal antereferit în privința întregii activități desfășurate de CSM, ceea ce este inadmisibil într-un stat de drept bazat pe reguli, exigențe, principii și valori constituționale. Având în vedere că principiul legalității se constituie într-o componentă a statului de drept deoarece o regulă esențială a statului de drept este aceea că atribuțiile/competențele autorităților sunt definite prin actele normative în vigoare, Curtea reține că **legea criticată contravine și art.1 alin.(3) din Constituție privind statul de drept.**

252. Curtea Constituțională subliniază că o primă componentă a statului de drept o reprezintă punerea în aplicare a prevederilor explicate și formale ale legii și ale Constituției. Cu alte cuvinte, sub aspectul colaborării loiale între instituțiile/autoritățile statului, o primă semnificație a conceptului o constituie respectarea normelor de drept pozitiv, aflate în vigoare într-o anumită perioadă temporală,

care reglementează în mod expres sau implicit competențe, prerogative, atribuții, obligații sau îndatoriri ale instituțiilor/autorităților statului. Respectarea statului de drept nu se limitează la această componentă, ci implică, din partea autorităților publice, comportamente și practici constituționale, care își au sorginea în ordinea normativă constituțională, privită ca ansamblu de principii care fundamentează raporturile sociale, politice, juridice ale unei societăți. Altfel spus, această ordine normativă constituțională are o semnificație mai amplă decât normele pozitive edictate de legiuitor, constituind cultura constituțională specifică unei comunități naționale. Prin urmare, colaborarea loială presupune, dincolo de respectul față de lege, respectul reciproc al autorităților/instituțiilor statului, ca expresie a unor valori constituționale asimilate, asumate și promovate, în scopul asigurării echilibrului între puterile statului. Loialitatea constituțională poate fi caracterizată, deci, ca fiind o valoare-principiu intrinsecă Legii fundamentale, în vreme ce colaborarea loială dintre autoritățile/instituțiile statului are un rol definitoriu în implementarea Constituției (Decizia nr.611 din 3 octombrie 2017, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.877 din 7 noiembrie 2017, paragrafele 106 și 107).

253. Față de temeinicia motivelor de neconstituționalitate extrinsecă ce vizează procedura de adoptare a legii, reținută prin raportare la dispozițiile art.1 alin.(3) și (5) raportat la art.133 alin.(1) și art.134 alin.(4) din Constituție, Curtea constată că, potrivit jurisprudenței sale constante, nu mai este cazul să examineze criticile de neconstituționalitate intrinsecă formulate de autoarea obiecției de neconstituționalitate (a se vedea, în același sens, Decizia nr.58 din 12 februarie 2020, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.205 din 13 martie 2020, paragraful 62).

254. Cât privește efectele unei decizii prin care Curtea, în cadrul controlului anterior promulgării, constată neconstituționalitatea legii examinate, în integralitatea sa, iar nu doar a unor dispoziții din cuprinsul acesteia, în temeiul art.147 alin.(4) din Legea fundamentală și având în vedere jurisprudența Curții în materie, Parlamentului îi revine obligația de a constata încetarea de drept a procesului legislativ, ca urmare a constatării neconstituționalității legii, în integralitatea sa. Curtea a arătat în jurisprudența sa că situația determinată de constatarea neconstituționalității legii în ansamblul său are efect definitiv cu privire la acel act normativ, consecința fiind încetarea procesului legislativ în privința respectivei reglementări (în acest sens fiind Decizia nr.619 din 11 octombrie 2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.6 din 4 ianuarie 2017, sau Decizia nr.139 din 13 martie 2019, precitată, paragraful 88).

255. În final, Curtea reamintește considerentele de principiu reținute constant în jurisprudența sa, potrivit cărora forța obligatorie care însoțește actele jurisdicționale ale Curții – deci și deciziile – se atașează nu numai dispozitivului, ci și considerentelor pe care se sprijină acesta (a se vedea, în acest sens, Decizia nr.414 din 14 aprilie 2010, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.291 din 4 mai 2010, Decizia nr.903 din 6 iulie 2010, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.584 din 17 august 2010, Decizia nr.727 din 9 iulie 2012, precitată, și Decizia nr.1.039 din 5 decembrie 2012, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.61 din 29 ianuarie 2013). Curtea a reținut, totodată, că nicio altă autoritate publică nu poate contesta considerentele de principiu rezultate din jurisprudența Curții Constituționale, aceasta fiind obligată să le aplice în mod corespunzător, respectarea deciziilor Curții fiind o componentă esențială a statului de drept.

256. Pentru considerentele arătate, în temeiul art.146 lit.a) și al art.147 alin.(4) din Constituție, precum și al art.11 alin.(1) lit.A.a), al art.15 alin.(1) și al art.18 alin.(2) din Legea nr.47/1992, cu majoritate de voturi,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ
În numele legii
DECIDE:

Admite obiecția de neconstituționalitate și constată că Legea pentru modificarea și completarea unor acte normative din domeniul pensiilor de serviciu, în ansamblul său, este neconstituțională.

Definitivă și general obligatorie.

Decizia se comunică Președintelui României, președinților celor două Camere ale Parlamentului, prim-ministrului și Înaltei Curți de Casație și Justiție și se publică în Monitorul Oficial al României, Partea

OPINIE CONCURRENTĂ

În acord cu opinia majoritară, considerăm că obiecția de neconstituționalitate trebuia admisă și constatată neconstituționalitatea dispozițiilor Legii pentru modificarea și completarea unor acte normative din domeniul pensiilor de serviciu. În plus, considerăm că argumentele care fundamentează o astfel de soluție sunt mai numeroase decât cele reținute de Curtea Constituțională în Decizia nr.479 din 20 octombrie 2025 motiv pentru care am formulat prezenta opinie concurrentă în care înfățișăm atât argumente suplimentare sub aspectul neconstituționalității extrinseci a legii, cât și argumente sub aspectul neconstituționalității intrinseci, de fond a legii supuse controlului.

Pentru început, observăm că regimul de pensionare al magistraților a făcut deja obiectul unei recente intervenții legislative, concretizate prin adoptarea Legii nr.282/2023, intrată în vigoare la 1 ianuarie 2024, care a adus modificări substanțiale în această materie, respectiv: (i) creșterea vârstei de pensionare la 60 de ani; (ii) impunerea ca vechimea minimă de 25 de ani să fie realizată exclusiv în funcțiile de judecător, procuror, judecător constituțional, magistrat-asistent sau personal de specialitate juridică asimilat acestora, fiind exclusă vechimea dobândită în alte profesii juridice, anterior recunoscută și asimilată vechimii în magistratură; (iii) stabilirea bazei de calcul a pensiei prin raportare la media veniturilor brute din ultimele 48 de luni (4 ani) de activitate, și nu la indemnizația din ultima lună de activitate; (iv) păstrarea cuantumului brut al pensiei, care se calculează ca procent de 80% din această bază, (v) introducerea unui plafon maximal, impunând condiția ca pensia netă să nu depășească nivelul indemnizației nete din ultima lună de activitate. Pentru a asigura tranziția la noul regim de pensionare, în acord cu Decizia Curții Constituționale nr.467/2023, legea reglementează o trecere graduală la noile condiții, printr-o creștere etapizată a vârstei de pensionare (cu câte 4 luni pe an) și prin eliminarea treptată, pe o perioadă maximă de 5 ani, a vechimii realizate în profesii juridice asimilate.

Principalele modificări preconizate prin reglementarea supusă controlului de constituționalitate au ca obiect: (i) o nouă creștere a vârstei de pensionare, de la 60 la 65 de ani, (ii) păstrarea vechimii minime de 25 de ani realizate exclusiv în funcțiile de judecător, procuror, judecător constituțional, magistrat-asistent sau personal de specialitate juridică asimilat acestora, însă introducerea unei noi condiții referitoare la vechime, respectiv vechimea în muncă de 35 de ani; (iii) modificarea bazei de calcul a pensiei prin raportare la media salariilor de bază brute lunare realizate, inclusiv sporurile cu caracter permanent, corespunzătoare ultimelor 60 de luni consecutive de activitate (5 ani) înainte de data pensionării, (iv) modificarea cuantumului brut al pensiei, care urmează a se calcula ca procent de 55% din această bază, (v) modificarea plafonului maximal, prin stabilirea condiției ca cuantumul net al pensiei să nu depășească 70% din venitul net avut în ultima lună de activitate. De asemenea, legea prevede o nouă etapizare a creșterii vârstei de pensionare și implicit a condiției de 35 de ani de vechime totală în muncă (cu câte 1 an și 6 luni pe an), care se va finaliza la 31 decembrie 2036, și o nouă etapizare privind eliminarea vechimilor realizate în profesii juridice asimilate, care se va finaliza la 31 decembrie 2034. Mai mult, noua reglementare prevede posibilitatea actualizării pensiei de serviciu doar pentru persoanele care au decizii de pensionare sau îndeplinesc condițiile de pensionare anterior datei de 1 octombrie 2025, eliminând în mod implicit instituția actualizării pensiilor stabilite după 1 octombrie 2025.

Argumentele suplimentare sub aspectul neconstituționalității extrinseci a legii vizează procedura de adoptare a legii, respectiv procedura asumării răspunderii Guvernului în fața Parlamentului. Chiar dacă la prima vedere posibilitatea angajării răspunderii nu este supusă niciunei condiții, oportunitatea și conținutul inițiativei rămânând teoretic la aprecierea exclusivă a Guvernului, acest lucru nu poate fi absolut, pentru că exclusivitatea Guvernului este opozabilă numai Parlamentului, și nu Curții Constituționale ca garant al supremației Legii fundamentale. Sub acest aspect, Curtea a statuat că la această modalitate simplificată de legiferare trebuie să se ajungă *in extremis*, "atunci când adoptarea proiectului de lege în procedură obișnuită sau în procedura de urgență nu mai este posibilă ori atunci când structura politică a Parlamentului nu permite adoptarea proiectului de lege în procedura uzuală sau de urgență", angajarea răspunderii Guvernului urmărind ca "legea să fie adoptată în condiții de maximă celeritate, conținutul reglementării vizând stabilirea unor măsuri urgente într-un domeniu de maximă importanță, iar aplicarea acestora trebuie să fie imediată" (Decizia nr.1.557/2009, Monitorul Oficial al României, Partea 1, nr.40 din 19 ianuarie 2010). Mai mult, acceptarea ideii potrivit căreia Guvernul își poate angaja răspunderea asupra unui proiect de lege în mod discreționar, oricând și în orice condiții, ar avea ca efect "transformarea acestei autorități în autoritate publică legiuitoare, concurrentă cu Parlamentul în ceea ce privește atribuția de legiferare. Or, o astfel de interpretare dată dispozițiilor art.114 din Legea fundamentală [...] încalcă în mod flagrant dispozițiile art.1 alin.(4) și art.61 alin.(1) din Constituție" (Decizia nr.1.431/2010, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.758 din 12 noiembrie 2010).

Așa fiind, Curtea a statuat că "dreptul Guvernului de a stabili conținutul și structura unui proiect de lege nu este absolut, el trebuind să se supună unor condiții impuse ori desprinse din realitate sau de caracterul vital al legii pentru programul său de guvernare. A ignora astfel de limitări echivalează cu subminarea unui raport echilibrat între puterile statului, negând până la anihilare rolul de legiferare ca funcție principală a Parlamentului, prin minimalizarea conceptului de reprezentativitate". Legitimarea unui astfel de act cu argumentul că art.114 din Constituție nu face nicio distincție cu privire la posibilitatea Guvernului de a-și angaja răspunderea, argument fundamentat pe ideea că tot ce nu este interzis este permis, ar putea conduce, în final, la crearea unui blocaj instituțional, în sensul că Parlamentul ar fi în imposibilitatea de a legifera, adică de a-și exercita rolul său fundamental, de autoritate legiuitoare. Acesta este motivul pentru care prin Decizia nr.1.655/2010, interpretând dispozițiile constituționale ale art.114, Curtea a stabilit condițiile în care Guvernul își poate angaja răspunderea în fața Parlamentului cu privire la un proiect de lege, și anume: (i) existența unei urgențe în adoptarea măsurilor conținute în legea asupra căreia Guvernul și-a angajat răspunderea, (ii) necesitatea ca reglementarea în cauză să fie adoptată cu maximă celeritate, (iii) importanța domeniului reglementat [n.r.: pentru programul de guvernare] și (iv) aplicarea imediată a legii în cauză. În consecință, Guvernul poate să își angajeze răspunderea asupra unuia sau a mai multor proiecte de lege, în aceeași zi sau în aceeași sesiune parlamentară, indiferent de complexitatea proiectului în cauză și chiar dacă acesta se află în dezbateri parlamentară, câtă vreme recurge la această procedură *in extremis*, cu respectarea condițiilor pe care Curtea Constituțională le-a desprins din interpretarea normelor constituționale de referință.

Analizând în speță materia supusă reglementării pe calea angajării răspunderii Guvernului, respectiv modificarea regimului juridic al pensiilor de serviciu ale judecătorilor și procurorilor, observăm că legiuitorul a modificat în ultimii 7 ani în repetate rânduri statutul judecătorilor și procurorilor, cea mai recentă intervenție legislativă fiind cea operată prin Legea nr.282/2023, intrată în vigoare la 1 ianuarie 2024. În acest context, la nici 20 de luni de la data intrării în vigoare a ultimei legi, care a adus modificări substanțiale regimului de pensionare al magistraților, Guvernul repune în procedura de legiferare aceeași problematică, propunând soluții anterior discutate și eliminate, fie în procedura parlamentară, fie în cadrul controlului de constituționalitate exercitat de Curtea Constituțională.

Dincolo de caracterul neloial al conduitei Guvernului față de aceste autorități ale statului, în această cauză se ridică problema încălcării prevederilor constituționale ale art.114, așa cum acestea au fost reflectate în jurisprudența Curții Constituționale.

În primul rând, Guvernul nu demonstrează existența unei urgențe în adoptarea măsurilor conținute în legea asupra căreia și-a angajat răspunderea. Având în vedere principalele modificări operate prin reglementarea supusă controlului de constituționalitate: o nouă creștere a vârstei de pensionare, de la 60 la 65 de ani; introducerea, pe lângă vechimea efectivă de 25 de ani în magistratură, a unei noi condiții de vechime, respectiv de 35 de ani de muncă, care se vor aplica cumulativ; modificarea cuantumului brut al pensiei; o nouă etapizare a creșterii vârstei de pensionare (care se va finaliza la 31 decembrie 2036), se constată că niciuna dintre aceste modificări nu prezintă urgență de legiferare, astfel încât să se impună apelarea la procedura de legiferare excepțională. Astfel, având în vedere că legea în vigoare prevede deja majorarea vârstei de pensionare a magistraților la 60 de ani (cu etapizarea corespunzătoare), o nouă majorare, de la 60 la 65 de ani, cu consecințele care decurg din această modificare, nu au un impact de imediată aplicare (așa cum l-a avut legea adoptată acum mai puțin de 2 ani, în 2023, care a majorat vârsta de la 48 de ani la 60 de ani, ale cărei efecte sunt în curs de a se produce). Dacă Guvernul consideră oportună o nouă modificare legislativă a legii privind statutul magistraților nimic nu îl împiedică să inițieze o procedură normală, care implică punerea în dezbateri publică și în dezbateri Parlamentului, ca unic for legiuitor competent să adopte legea privind statutul magistraților. Niciunul dintre argumentele prezentate în expunerea de motive a legii supuse controlului nu evidențiază situația extremă cu care s-ar confrunta legiuitorul sau necesitatea ca reglementarea în cauză să fie adoptată cu maximă celeritate, situație care să determine apelarea la procedura *in extremis* a angajării răspunderii Guvernului. Simpla invocare a unor argumente ce țin de politica bugetară a statului sau de nevoia surmontării unor presupuse inechități sociale vădesc oportunitatea sau chiar necesitatea inițierii de către Guvern a unei proceduri legislative normale, nicidecum nu pot fundamenta o procedură de legiferare care neagă până la anihilare rolul de legiuitor ca funcție principală a Parlamentului. Neîndeplinirea condițiilor statuate de Curtea Constituțională referitoare la existența unei urgențe în adoptarea măsurilor conținute în legea asupra căreia Guvernul și-a angajat răspunderea și la necesitatea ca reglementarea în cauză să fie adoptată cu maximă celeritate, coroborată cu împrejurarea că legea astfel adoptată reglementează un domeniu care vizează justiția, instituție fundamentală a statului, eludând Parlamentul, for legiuitor al statului democratic, nu vine decât să accentueze viciul de neconstituționalitate al legii astfel adoptate prin raportare la dispozițiile art.114 din Constituție.

Pentru toate aceste argumente, considerăm că Legea pentru modificarea și completarea unor acte normative din domeniul pensiilor de serviciu a fost adoptată cu încălcarea prevederilor art.114 din Constituție, astfel cum acestea au fost explicitate în jurisprudența Curții Constituționale, împrejurare care atrage neconstituționalitatea actului normativ, în ansamblul său.

Cu privire la *argumentele de neconstituționalitate intrinsecă a legii*, vom structura demonstrația pe două paliere: primul, care vizează instabilitatea cadrului normativ în materia reglementată cu consecințe asupra principiului previzibilității normelor juridice și a securității raporturilor juridice, cel de-al doilea, care vizează pensia de serviciu ca garanție a principiului independenței magistraților.

1. *Instabilitatea cadrului normativ în materia pensiei de serviciu a magistraților.* O primă critică de neconstituționalitate a dispozițiilor Legii pentru modificarea și completarea unor acte normative din domeniul pensiilor de serviciu, în raport cu art.1 alin.(5) din Constituție, are în vedere modul defectuos în care legiuitorul și-a exercitat competența de legiferare, prin încălcarea cerințelor referitoare la previzibilitatea pe care trebuie să o aibă un act normativ. Noțiunea de previzibilitate a legii poate fi analizată (i) atât sub aspectul modului în care destinatarul normei receptează conținutul normativ adoptat de legiuitor, al capacității acestuia de a înțelege norma în scopul de a-și adecva comportamentul, de a se conforma prescripției legale, (ii) cât și sub aspectul coerenței și stabilității dispozițiilor legale edictate.

Din prima perspectivă, previzibilitatea legii impune legiuitorului ca normele pe care le edictază să fie clare, ușor de înțeles, fără un conținut echivoc, precise, în corelare cu întregul ansamblu normativ. Referitor la cerințele de claritate, precizie și previzibilitate ale legii, Curtea Constituțională a statuat în jurisprudența sa, de exemplu, prin Decizia nr.732 din 16 decembrie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.69 din 27 ianuarie 2015, paragraful 28, că trăsătura esențială a statului de drept o constituie supremația Constituției și obligativitatea respectării legii (a se vedea, în acest sens, și Decizia Curții Constituționale nr.232 din 5 iulie 2001, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.727 din 15 noiembrie 2001, Decizia Curții Constituționale nr.234 din 5 iulie 2001, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.558 din 7 septembrie 2001, sau Decizia Curții Constituționale nr.53 din 25 ianuarie 2011, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.90 din 3 februarie 2011) și că "statul de drept asigură supremația Constituției, corelarea tuturor legilor și tuturor actelor normative cu aceasta" (Decizia Curții Constituționale nr.22 din 27 ianuarie 2004, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.233 din 17 martie 2004), ceea ce înseamnă că aceasta "implică, prioritar, respectarea legii, iar statul democratic este prin excelență un stat în care se manifestă domnia legii" (Decizia Curții Constituționale nr.13 din 9 februarie 1999, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.178 din 26 aprilie 1999). În acest sens, prin Decizia Curții Constituționale nr.1 din 10 ianuarie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.123 din 19 februarie 2014, paragraful 225, Curtea Constituțională a reținut că una dintre cerințele principiului respectării legilor vizează calitatea actelor normative și că, de principiu, orice act normativ trebuie să îndeplinească anumite condiții calitative, printre acestea numărându-se previzibilitatea, ceea ce presupune că acesta trebuie să fie suficient de clar și precis pentru a putea fi aplicat. Astfel, formularea cu o precizie suficientă a actului normativ permite persoanelor interesate - care pot apela, la nevoie, la sfatul unui specialist - să prevadă într-o măsură rezonabilă, în circumstanțele speței, consecințele care pot rezulta dintr-un act determinat (a se vedea, în acest sens, Decizia Curții Constituționale nr.903 din 6 iulie 2010, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.584 din 17 august 2010, Decizia Curții Constituționale nr.743 din 2 iunie 2011, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.579 din 16 august 2011, Decizia Curții Constituționale nr.1 din 11 ianuarie 2012, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.53 din 23 ianuarie 2012, sau Decizia Curții Constituționale nr.447 din 29 octombrie 2013, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.674 din 1 noiembrie 2013). Așa fiind, prima dintre condițiile ce asigură aplicabilitatea fluentă și rațional eficientă a dreptului o constituie suficiența sa de definire, care vizează asigurarea rigorii atât în planul conceptualizării dreptului, a noțiunilor juridice, cât și în planul redactării actelor normative.

Din cea de-a doua perspectivă, cu privire la aceleași cerințe de calitate a legii, garanție a principiului legalității, Curtea menționează că în jurisprudența sa a statuat că în măsura în care o reglementare legală nu respectă normele de tehnică legislativă, determinând apariția unor "situații de incoerență și instabilitate, contrare principiului securității raporturilor juridice în componenta sa referitoare la claritatea și previzibilitatea legii", acea lege este contrară prevederilor art.1 alin.(5) din Constituție (a se vedea, în acest sens, Decizia nr.26 din 18 ianuarie 2012, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.116 din 15 februarie 2012, sau Decizia nr.710 din 29 noiembrie 2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.1014 din 16 decembrie 2016, paragraful 30).

Instanța de contencios constituțional a statuat cu privire la principiul stabilității și securității raporturilor juridice, prin Decizia nr.404 din 10 aprilie 2008, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.347 din 6 mai 2008, și prin Decizia nr.14 februarie 2024, publicată în Monitorul Oficial al

României, Partea I, nr.229 din 19 martie 2024, că, deși nu este în mod expres consacrat de Constituția României, acest principiu se deduce atât din prevederile art.1 alin.(3), potrivit cărora România este stat de drept, democratic și social, cât și din preambulul Convenției pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, astfel cum a fost interpretat de Curtea Europeană a Drepturilor Omului în jurisprudența sa. Referitor la același principiu, instanța de la Strasbourg a reținut că "unul dintre elementele fundamentale ale supremației dreptului este principiul securității raporturilor juridice" (a se vedea Hotărârea din 6 iunie 2005, pronunțată în *Cauza Androne împotriva României*, paragraful 44, sau Hotărârea din 7 octombrie 2009, pronunțată în *Cauza Stanca Popescu împotriva României*, paragraful 99). Totodată, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a statuat că, "odată ce statul adoptă o soluție, aceasta trebuie să fie pusă în aplicare cu claritate și coerență rezonabilă pentru a evita pe cât este posibil insecuritatea juridică și incertitudinea pentru subiectele de drept vizate de către măsurile de aplicare a acestei soluții" (în acest sens sunt Hotărârea din 1 decembrie 2005, pronunțată în *Cauza Păduraru împotriva României*, paragraful 92, și Hotărârea din 6 decembrie 2007, pronunțată în *Cauza Beian împotriva României*, paragraful 33).

De asemenea, în Decizia nr.900/2020, Curtea Constituțională a reținut că „Lipsa de previzibilitate și de coerență legislativă este contrară principiului securității raporturilor juridice civile care constituie o dimensiune fundamentală a statului de drept. Omisiunea de a reglementa norme clare și previzibile, menite să asigure coerența cadrului normativ aplicabil, reprezintă, astfel, o încălcare a exigențelor constituționale care consacră principiul securității juridice, a principiului încrederii legitime, principii care impun legiuitorului limite în activitatea de modificare a normelor juridice, limite care să asigure stabilitatea regulilor instituite”. Așadar, în accepțiunea instanței de contencios constituțional, stabilitatea legislativă reprezintă o garanție a principiului încrederii legitime, astfel că instabilitatea normativă cauzată de modificări succesive și la intervale scurte de timp constituie o încălcare flagrantă a acestui principiu.

Raportând aceste considerente de principiu la speța dedusă judecății, reținem că legiuitorul nu și-a îndeplinit obligația prevăzută de art.1 alin.(5) din Constituție de a asigura un cadru normativ previzibil din perspectiva coerenței și stabilității dispozițiilor legale edictate, adoptând soluții legislative succesive diferite într-o perioadă relativ scurtă (în ultimii 7 ani au fost 10 modificări ale statutului judecătorilor și procurorilor), cu consecința generării unei insecurități juridice și a incertitudinii subiectelor de drept vizate cu privire la aspecte esențiale ale statutului profesiei de magistrat. Așadar, *apare nejustificată măsura modificării din nou, după nici 2 ani, a vârstei de pensionare și a vechimii în muncă în condițiile în care dezechilibrele care au condus la adoptarea Legii nr.282/2023 au fost identificate și corectate. Modificările legislative repetate, operate la intervale scurte și vizând elemente esențiale ale statutului magistratului, generează instabilitate și confuzie în sistemul judiciar*. Lipsa unui cadru normativ predictibil împiedică magistrații să își proiecteze parcursul profesional și să beneficieze de un venit corespunzător pentru serviciul prestat în condițiile regimului constituțional de independență și responsabilitate. Din perspectiva serviciului public pe care magistrații sunt chemați să îl presteze, remarcăm că drepturile și libertățile cetățenilor nu pot fi apărute eficient, în condiții de previzibilitate și imparțialitate, decât într-o societate în care magistrații nu sunt vulnerabili la presiuni economice sau politice și nu sunt supuși periodic blamării publice cu privire la veniturile lor și riscului instabilității statutului lor profesional. *Garantând independența justiției, Constituția impune legiuitorului să asigure un statut sigur magistraților și să creeze cadrul în care încrederea publicului în actul de justiție se întemeiază pe convingerea că magistrații nu decid pe baza unor interese personale sau constrângeri materiale*. Protecția drepturilor cetățenilor depinde în mod direct de protecția statutului magistraților, inclusiv după încheierea activității lor profesionale. Așadar, departe de a fi un beneficiu individual, asigurarea independenței magistraților, inclusiv printr-o pensie într-un anumit quantum, reprezintă o condiție pentru garantarea drepturilor și libertăților cetățenilor, funcționarea unei justiții echitabile, imparțiale și nevulnerabile, deci în mod implicit o condiție a garantării statului de drept.

O conduită contrară a legiuitorului nu numai că ar afecta stabilitatea sistemului judiciar și ar genera neîncredere în rândul magistraților, dar ar fi de natură a contraveni prevederilor constituționale cuprinse în art.1 alin.(3) și (5), care consacră caracterul de stat de drept și principiul respectării legii în România, art.124 alin.(3), care garantează principiul independenței justiției, precum și art.125, art.126, art.131 și art.132, care consacră statutul constituțional al judecătorilor și procurorilor.

2. *Pensia de serviciu reprezintă o garanție a principiului independenței justiției*. În jurisprudența sa constantă, Curtea a constatat neconstituționalitatea soluțiilor legislative care vizau abrogarea dispozițiilor referitoare la pensia de serviciu pentru magistrați, invocând documente internaționale care stabilesc rolul acestora într-o societate democratică, respectiv: Principiile fundamentale privind independența magistraturii, adoptate de cel de-al VII-lea Congres al Națiunilor Unite pentru prevenirea crimei și tratamentul delincvenților (Milano, 26 august-6 septembrie 1985) și confirmate de Adunarea Generală a Organizației Națiunilor Unite prin rezoluțiile nr.40/32 din 29 noiembrie 1985 și nr.40/146 din

13 decembrie 1985, care prevăd în mod expres prin art.11 că "durata mandatului judecătorilor, independența acestora, siguranța lor, remunerația corespunzătoare, condițiile de muncă, pensiile și vârsta de pensionare sunt în mod adecvat garantate prin lege", precum și dispozițiile art.6.4 din Carta europeană privind statutul judecătorilor, adoptată în anul 1998, care prevăd că "În mod special, statutul garantează judecătorului sau judecătorei care a împlinit vârsta legală pentru încetarea funcției, după ce a exercitat-o ca profesie o perioadă determinată, plata unei pensii al cărei nivel trebuie să fie cât mai apropiat posibil de acela al ultimei remunerații primite pentru activitatea jurisdicțională". Curtea Constituțională a constatat că, "deși unele dintre documentele internaționale menționate au valoare de recomandare prin prevederile pe care le conțin și prin finalitățile pe care le urmăresc, fiecare dintre acestea vizează direct texte cuprinse în pacte și în tratate la care România este parte și, prin urmare, se înscriu în spiritul prevederilor art.11 și 20 din Constituție" și se află în convergență cu dispozițiile art.124 alin.(3) din Constituție, conform cărora "Judecătorii sunt independenți și se supun numai legii". Curtea a statuat că "aceste dispoziții constituționale nu au un caracter declarativ, ci constituie norme constituționale obligatorii pentru Parlament, care are îndatorirea de a legifera instituirea unor mecanisme corespunzătoare de asigurare reală a independenței judecătorilor, fără de care nu se poate concepe existența statului de drept, prevăzută prin art.1 alin.(3) din Constituție".

Prin Decizia nr.873 din 25 iunie 2010, pronunțată în cadrul unui control de constituționalitate *a priori* cu privire la o lege prin care se intenționa abrogarea pensiei de serviciu a magistraților, analizând statutul constituțional și legal al judecătorilor, al procurorilor, al magistraților-asistenți și al judecătorilor Curții Constituționale, Curtea a reținut că "atât independența justiției - componenta instituțională (conceptul «independenței judecătorilor» nereferindu-se exclusiv la judecători, ci acoperind sistemul judiciar în întregime), cât și independența judecătorului - componenta individuală, implică existența unor (...) garanții, cum ar fi: statutul magistraților (condițiile de acces, procedura de numire, garanții solide care să asigure transparența procedurilor prin care sunt numiți magistrații, promovarea și transferul, suspendarea și încetarea funcției), stabilitatea sau inamovibilitatea acestora, garanțiile financiare, independența administrativă a magistraților, precum și independența puterii judecătorești față de celelalte puteri în stat. Pe de altă parte, independența justiției include securitatea financiară a magistraților, care presupune și asigurarea unei garanții sociale, cum este pensia de serviciu a magistraților". În concluzie, Curtea a constatat că "principiul independenței justiției apără pensia de serviciu a magistraților, ca parte integrantă a stabilității financiare a acestora, în aceeași măsură cu care apără celelalte garanții ale acestui principiu". În considerentele Deciziei nr.20 din 2 februarie 2000, Curtea a concluzionat că "statutul constituțional al magistraților - statut dezvoltat prin lege organică și care cuprinde o serie de incompatibilități și interdicții, precum și responsabilitățile și riscurile pe care le implică exercitarea acestor profesii - impune acordarea pensiei de serviciu ca o componentă a independenței justiției, garanție a statului de drept, prevăzută de art.1 alin.(3) din Legea fundamentală". Cu toate acestea, componenta instituțională a independenței justiției nu impune *eo ipso* conservarea și perpetuarea *ad aeternum* a ansamblului de reglementări din sistemul de pensionare a magistraților. Acest sistem cunoaște atât constanțe, cât și variabile sub aspectul elementelor pe care le cuprinde. Din jurisprudența Curții Constituționale se deduce că, în privința pensiilor de serviciu din sistemul justiției, constanțele sunt vechimea efectivă în funcție și baza de calcul (Decizia nr.467/2023, paragraful 116).

În jurisprudența sa (Decizia nr.900 din 15 decembrie 2020, Decizia nr.467/2023), Curtea a fixat reperele de natură constituțională în materia pensiei de serviciu a magistraților, stabilind limitele pe care legiuitorul este ținut să le respecte în procesul de legiferare. Pornind de la premisa că principiul independenței justiției, corolar al principiului statului de drept, este garantat, la nivel constituțional, de statutul magistraților, dezvoltat prin lege organică, și impune acordarea pensiei de serviciu acestei categorii profesionale, Curtea a constatat că "orice reglementare referitoare la salarizarea și stabilirea pensiilor magistraților trebuie să respecte cele două principii, al independenței justiției și al statului de drept". Astfel, Curtea a stabilit că:

(i) *doar o persoană care a avut o carieră în profesiile de magistratură poate revendica dreptul la pensia de serviciu* (a se vedea paragraful 154: "atât Constituția, cât și jurisprudența Curții Constituționale care dezvoltă principiul independenței justiției consacrat de art.124 alin.(3) și art.145 din Legea fundamentală garantează doar pensiile de serviciu ale celor care au exercitat calitatea de judecător, judecător la Curtea Constituțională, procuror sau de magistrat-asistent la Înalta Curte de Casație și Justiție sau la Curtea Constituțională întreaga perioadă impusă de lege, deci care au avut o carieră în respectivele profesii, nicidecum pensiile de serviciu ale altor categorii profesionale, asimilate sau cu vechime asimilată, conform dispozițiilor legale în vigoare";

(ii) *conceptul de "carieră în magistratură", de care se leagă indisolubil beneficiul pensiei de serviciu, nu ar trebui "diluată" prin luarea în considerare la calculul vechimii a perioadelor în care magistratul a exercitat alte profesii juridice* (paragraful 151);

(iii) nivelul remunerării și al cuantumului pensiilor magistraților reprezintă o compensație parțială corespunzătoare interdicției exercitării unor drepturi fundamentale și incompatibilităților stabilite la nivel constituțional pe parcursul întregii cariere profesionale, cărora li se adaugă interdicțiile prevăzute de legea privind statutul judecătorilor și procurorilor. Incompatibilitățile și interdicțiile inerente funcțiilor de judecător, procuror și magistrat-asistent sunt, prin severitatea lor, unice și speciale acestor funcții, fără a se regăsi în statutul altor categorii profesionale, și constituie, împreună cu regimul de remunerare (salariu și pensie) a acestei categorii profesionale, elemente de substanță a independenței justiției. (paragraful 143). Curtea a reținut că, în stabilirea cuantumului pensiei de serviciu a magistraților, spre deosebire de celelalte categorii profesionale care beneficiază de pensii în regim special, legiuitorul este ținut să respecte principiul independenței justiției, sub aspectul securității financiare a magistraților, care impune asigurarea unor venituri din pensii apropiate celor pe care magistratul le avea în perioada în care era în activitate, fiind necesar ca legea "să garanteze judecătorului care a împlinit vârsta legală pentru încetarea funcției, după ce a exercitat-o ca profesie o perioadă determinată, plata unei pensii al cărei nivel trebuie să fie cât mai apropiat posibil de acela al ultimei remunerații primite pentru activitatea jurisdicțională" (Carta europeană privind statutul judecătorilor). Aceste considerente ale deciziei Curții Constituționale fixează un obiectiv primordial, respectiv ca valoarea pensiei de serviciu să fie cât mai apropiată posibil de aceea a ultimei remunerații primite, ceea ce înseamnă că baza de calcul al pensiei de serviciu trebuie să fie cât mai apropiată de cuantumul venitului ce reprezintă indemnizația pentru activitatea desfășurată în calitate de magistrat, respectiv a funcției, gradului profesional și vechimii avute (a se vedea și Decizia nr.467 din 2 august 2023, paragraful 110). În acest context, trebuie amintită și recenta Hotărâre a Curții de Justiție a Uniunii Europene (CJUE) din 5 iunie 2025 din cauza C-762/2023, RL, QN, MR, JT, VS, AX împotriva Curții de Apel București, prin care instanța europeană și-a însușit un nou principiu, respectiv garantarea unui nivel al pensiilor judecătorilor cât mai apropiat de ultimul salariu încasat, reitărând principiile similare ale Consiliului Europei și din articolul 6.4 din Carta europeană privind statutul judecătorilor. CJUE a reținut că: "faptul că judecătorii în activitate au garanția că vor primi, după pensionare, o pensie suficient de ridicată este de natură să îi protejeze împotriva riscului de corupție în perioada lor de activitate".

(iv) *baza de calcul ar trebui să se limiteze la veniturile cuvenite efectiv pentru perioada de referință stabilită de lege*, fără posibilitatea adăugării altor venituri salariale, de exemplu, cele cuvenite pentru perioade de timp anterioare, obținute prin hotărâri judecătorești, puse în plată în ultima lună de activitate (paragraful 153).

Ținând seama de reperele constituționale fixate prin jurisprudența bogată și constantă, legiuitorul a adoptat Legea nr.282/2023, în prezent în vigoare, care stabilește beneficiarii dreptului la pensia de serviciu, condițiile pe care aceștia trebuie să le îndeplinească cu privire la vârstă și vechimea efectivă în magistratură, iar modul de calcul al pensiei ține seama de reperele rezultate din jurisprudența instanței constituționale, cuantumul pensiei rezultat în urma aplicării dispozițiilor legale neputând depăși valoarea veniturilor din ultima lună de activitate a magistratului. Legea conține norme tranzitorii, în acord cu Decizia Curții Constituționale nr.467/2023, care prevăd trecerea graduală la noile condiții, printr-o creștere etapizată a vârstei de pensionare și prin eliminarea treptată a vechimii realizate de magistrați în profesii juridice asimilate.

Analizând reglementarea supusă controlului, reținem că aceasta vizează, pe lângă modificarea bazei de calcul a pensiei (media salariilor de bază brute lunare realizate, inclusiv sporurile cu caracter permanent, corespunzătoare ultimelor 60 de luni consecutive de activitate înainte de data pensionării), modificarea cuantumului brut al pensiei, care urmează a se calcula ca procent de 55%, iar nu 80% din această bază. De asemenea, legea instituie un nou plafon maximal al cuantumului net al pensiei care scade de la 100% la 70% din venitul net avut în ultima lună de activitate. Mai mult, coroborat cu creșterea vârstei de pensionare, legea introduce o nouă condiție referitoare la vechime, respectiv vechimea în muncă de 35 de ani. Cu alte cuvinte, este necesar să se analizeze dacă noile condiții de calcul al pensiei, astfel cum sunt reglementate de textele de lege criticate în prezenta cauză, afectează una dintre garanțiile principiului independenței justiției, respectiv securitatea financiară a magistraților care impune asigurarea unor venituri din pensii apropiate celor pe care magistratul le avea în perioada în care era în activitate.

Observăm că, în expunerea de motive a legii, Guvernul arată că demersul legislativ are ca finalitate "reasezarea sistemului de pensii de serviciu, atât din punct de vedere al apropierii de principiul contributivității, cât și din punct de vedere al respectării principiului echității între toți beneficiarii de pensii plătite din fonduri publice", adică aceleași scopuri pe care legiuitorul le-a declarat anterior, cu fiecare ocazie în care a inițiat proceduri de abrogare a normelor care reglementau pensia de serviciu a magistraților și pe care Curtea Constituțională le-a sancționat prin constatarea neconstituționalității respectivelor norme.

În acord cu *primul scop propus* - reaşezarea pensiei de serviciu cât mai aproape de principiul contributivităţii, constatăm că prin aplicarea noilor dispoziţii referitoare la modul de stabilire a cuantumului net al pensiei de serviciu, partea necontributivă a pensiei este diminuată drastic. Astfel, scăderea la un procent de 55% din baza de calcul şi plafonarea cuantumului net al pensiei la 70% din venitul net avut în ultima lună de activitate, coroborate cu creşterea vârstei de pensionare şi condiţionarea naşterii dreptului la pensia de serviciu doar după împlinirea unei vechimi în muncă de 35 de ani, perioadă în care persoana asigurată este obligată să plătească contribuţia către bugetul asigurărilor sociale, echivalează cu o cvasi-anulare a pensiei de serviciu, întrucât, *la împlinirea vârstei de pensionare de 65 de ani, magistratul urmează să beneficieze de o pensie care în proporţie covârşitoare va fi rezultatul contribuţiilor sale*. Aşadar, pensia de serviciu se transformă în pensie contributivă, fiind departe de a îndeplini condiţia referitoare la asigurarea unor venituri din pensii apropiate celor pe care magistratul le avea în perioada în care era în activitate. Prin aplicarea noilor dispoziţii legale, componenta necontributivă a pensiei de serviciu este aproape suprimată, venitul rezultat va fi cu mult inferior remuneraţiei primite în perioada de activitate, cuantumul pensiei fiind în mod substanţial afectat. Noul regim de calcul diminuează brutal compensaţia recunoscută şi acordată în considerarea incompatibilităţilor, a interdicţiilor, a responsabilităţilor şi a riscurilor pe care le implică exercitarea acestei profesii şi goleşte de conţinut însăşi noţiunea de pensie de serviciu a magistratilor. În mod implicit *este anihilat şi scopul pentru care aceasta a fost instituită, respectiv pentru a încuraja stabilitatea în serviciu şi formarea unei cariere într-un domeniu extrem de restrictiv*, caracterul stimulator al acesteia reflectându-se în modul de determinare a cuantumului în raport cu indemnizaţia avută la data ieşirii la pensie.

Având în vedere repererele constituţionale enunţate în jurisprudenţa sa, constatăm că legiuitorul şi-a depăşit marja proprie de apreciere în materia reglementării pensiilor de serviciu ale magistratilor, anulând compensaţia parţială atribuită în considerarea specificului profesiei de magistrat, cu încălcarea principiului independenţei justiţiei, consacrat de art.124 alin.(3) din Constituţie.

Aşa cum a statuat deja Curtea, dispoziţiile constituţionale privind independenţa justiţiei şi statutul magistratilor nu pot avea doar un caracter declarativ, ci constituie norme obligatorii pentru Parlament, care are obligaţia de a legifera măsuri corespunzătoare prin care să asigure, în mod real şi efectiv, independenţa justiţiei, fără de care nu se poate concepe existenţa statului de drept, consacrat de art.1 alin.(3) din Constituţie. În consecinţă, constatăm că actul normativ supus controlului de constituţionalitate, care are ca efect indirect anularea pensiei de serviciu a magistratilor, este contrar art.124 alin.(3) din Constituţie, care prevede că *"Judecătorii sunt independenţi şi se supun numai legii"*.

Cu privire la *al doilea scop al legii*, respectiv înlăturarea inechităţilor din sistemul public de pensii, se observă că legea nu numai că nu îl atinge, dar ajunge să îl pervertească, adâncind inechităţile din cadrul categoriei profesionale a magistratilor.

În primul rând, având în vedere modul în care a fost concepută, deşi legea se intitulează "pentru modificarea şi completarea unor acte normative din domeniul pensiilor de serviciu", reglementarea vizează exclusiv categoria profesională a magistratilor. Măsura nu este generată de circumstanţe excepţionale, nu are legătură cu "eliminarea inechităţilor din sistemul public de pensii" sau cu "îndeplinirea condiţiilor prevăzute de Jalonul 215 din cadrul planului Naţional de Redresare şi Rezilienţă", aşa cum Guvernul justifică în expunerea de motive, ci reprezintă o cvasi-sanctiune întemeiată pe o aşa-numită justiţie socială, care afectează însăşi substanţa dreptului la pensia de serviciu a acestei categorii profesionale. Ca urmare a noilor reglementări, deşi magistratii sunt singura categorie profesională pentru care beneficiul pensiei într-un quantum cât mai apropiat de acela al ultimei remuneraţii este protejat prin statutul lor constituţional, întemeiat pe principiul independenţei justiţiei, pensiile de serviciu ale acestora devin pensiile cu cea mai mică rată de înlocuire dintre toate pensiile de serviciu (pentru celelalte categorii de pensii speciale, cuantumul stabilit de lege fiind de 65% din media veniturilor brute pe o anumită perioadă, plafonul pensiei nete fiind venitul din ultima lună de activitate). Mai mult, din perspectiva obligaţiei de a respecta principiul nediscriminării, dispoziţia legală care vizează introducerea unei condiţii suplimentare de pensionare privind vechimea, respectiv vechimea în muncă de 35 ani, ignoră faptul că pentru niciuna dintre celelalte categorii profesionale cu statut special beneficiare de pensii în alt regim decât cel public de pensii, nu este reglementată o asemenea condiţie.

De asemenea, cu privire la normele tranzitorii, care urmează a produce efecte în intervalul 1 octombrie 2025 – 31 decembrie 2036, trebuie avut în vedere faptul că pentru nicio altă etapizare a creşterii vârstei de pensionare realizată prin actele normative adoptate până în prezent, fie că este vorba de sistemul public de pensionare, fie de sisteme speciale de pensionare, nu au fost avute vreodată în vedere perioade precum cele prevăzute de legea supusă controlului (creşterea vârstei de pensionare cu 18 ani într-un interval temporal de 11 ani şi 3 luni). Dimpotrivă, perioadele pentru tranziţie nu numai că au fost mult mai mari, dar au fost şi direct proporţionale cu diferenţa de ani cu care se majora vârsta de pensionare, pentru a permite destinatarilor normelor o perioadă rezonabilă de conformare la noile

exigențe legale. În cazul de față, deși vârsta de pensionare crește cu 18 ani (chiar dacă legea aflată în vigoare prevede ca vârstă de pensionare 60 de ani, prin intrarea în vigoare a noii legi, nu avem doar o creștere de 5 ani a vârstei de pensionare, întrucât norma tranzitorie conținută de legea în vigoare nu și-a epuizat efectele), perioada de tranziție este mai mică de 12 ani, într-un raport invers proporțional care creează discrepanțe majore între generații foarte apropiate de magistrați, de natură să înfrângă caracterul echitabil al normelor.

În al doilea rând, reglementând noile dispoziții, legiuitorul pornește de la premisa greșită că pensia de serviciu a magistraților generează o inechitate în sistemul public de pensii, constituind practic un privilegiu. Dincolo de aspectul general acceptat că pensia de serviciu a magistratului nu se întemeiază pe principiul contributivității, care constituie fundamentul sistemului public de pensii, ci pe statutul constituțional al profesiei de magistrat, legiuitorul ignoră cu bună știință jurisprudența vastă și consecventă a Curții Constituționale în ceea ce privește rațiunea instituirii pensiilor de serviciu ale magistraților. Astfel, prin Decizia nr.20 din 2 februarie 2000, pronunțată în cadrul unui control de constituționalitate *a priori* cu privire la o lege prin care se abroga pensia de serviciu a magistraților, Curtea a reținut că pensia de serviciu a fost instituită în vederea stimulării stabilității în serviciu și a formării unei cariere în magistratură. Conform reglementărilor legale, pensia de serviciu se acordă la împlinirea vârstei de pensionare numai magistraților care, în privința totalului vechimii lor în muncă, îndeplinesc condiția de a fi lucrat un anumit număr de ani numai în magistratură. De asemenea, "instituirea pensiei de serviciu [...] este justificată în mod obiectiv, ea constituind o compensație parțială a inconvenientelor ce rezultă din rigoarea statutelor speciale cărora trebuie să li se supună [...] magistrații. Astfel, aceste statute speciale stabilite de Parlament prin legi sunt mult mai severe, mai restrictive, impunând [...] magistraților obligații și interdicții pe care celelalte categorii de asigurați nu le au. Într-adevăr acestora le sunt interzise activități ce le-ar putea aduce venituri suplimentare, care să le asigure posibilitatea efectivă de a-și crea o situație materială de natură să le ofere după pensionare menținerea unui nivel de viață cât mai apropiat de cel avut în timpul activității". Curtea a constatat că "reglementarea în vigoare [...] a pensiei de serviciu pentru magistrați, cu diferențele pe care această pensie le prezintă față de pensia comună de asigurări sociale, nu constituie o încălcare a principiului egalității cetățenilor în fața legii, principiu prevăzut de art.16 alin.(1) din Constituție. Această constatare se bazează pe specificul [...] activității [...] magistraților, care [...] impune [...] obligații și interdicții severe, precum și riscuri sporite, ceea ce justifică în mod obiectiv și rezonabil o diferențiere a regimului juridic de pensionare față de regimul stabilit pentru alți asigurați care nu sunt supuși acelorași exigențe, restricții și riscuri". Reținând motivele care justifică și impun acordarea pensiei de serviciu, Curtea a constatat că aceasta "nu reprezintă un privilegiu", tratamentul juridic diferit aplicabil magistraților sub aspectul dreptului la pensie fiind întemeiat pe statutul diferit și pe specificul activității acestei categorii profesionale. De asemenea, printr-o jurisprudență constantă în cadrul controlului de constituționalitate *a posteriori* (a se vedea Decizia nr.433 din 29 octombrie 2013, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.768 din 10 decembrie 2013, Decizia nr.501 din 30 iunie 2015, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.618 din 14 august 2015, Decizia nr.45 din 30 ianuarie 2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.199 din 5 martie 2018, Decizia nr.574 din 20 septembrie 2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.540 din 2 iulie 2019), Curtea a reiterat că "reglementarea regimului juridic al pensiilor de serviciu într-un mod diferit decât cel propriu sistemului general al asigurărilor sociale nu constituie o discriminare în sensul art.16 alin.(1) din Constituție", faptul că "la acordarea acestui beneficiu, legiuitorul a avut în vedere importanța pentru societate a activității desfășurate de această categorie socioprofesională, activitate caracterizată printr-un înalt grad de complexitate și răspundere, precum și de incompatibilități și interdicții specifice", că pensia de serviciu "a fost instituită în vederea stimulării stabilității în serviciu și formării unei cariere în magistratură. Conform reglementărilor menționate, pensia de serviciu se acordă la împlinirea vârstei de pensionare numai magistraților care, în privința totalului vechimii lor în muncă, îndeplinesc condiția de a fi lucrat un anumit număr de ani numai în magistratură". Raționamentul pe care se întemeiază soluțiile pronunțate anterior de Curtea Constituțională demonstrează motivat faptul că pensia de serviciu a magistraților nu reprezintă un privilegiu, ci o măsură justificată juridic și social, beneficiul pensiei fiind o consecință a exercitării profesiei, iar nu o favoare, un drept necuvenit, acordat în mod arbitrar unei categorii favorizate. Acest beneficiu rezultă din natura activității de magistrat, ce implică un grad sporit de responsabilitate, stres și volum de muncă, alături de o serie de restricții în viața personală și profesională.

Este evident că, prin instituirea noilor reglementări cu impact direct asupra înseși existenței pensiei de serviciu a magistraților, legiuitorul nesocotește jurisprudența constantă a instanței constituționale care a stabilit fără echivoc că independența justiției, ca garanție constituțională a principiului statului de drept, include securitatea financiară a magistraților. Din această perspectivă, actul

normativ criticat încalcă în mod flagrant caracterul obligatoriu al deciziilor Curții Constituționale, nesocotind dispozițiile art.147 alin.(4) din Constituție.

În fine, așa cum remarcă și Consiliul Legislativ, în avizul negativ cu privire la lege, ca urmare a intrării în vigoare a noilor dispoziții legale, în dreptul pozitiv vor coexista trei regimuri distincte de pensionare a magistraților, ceea ce conduce la nesocotirea principiilor stabilității și securității juridice și creează discrepanțe între generațiile de magistrați. Astfel, o primă categorie de magistrați va beneficia de pensia de serviciu conform reglementărilor valabile până la 1 ianuarie 2024, a doua categorie în temeiul Legii nr.282/2023, aplicabilă între 1 ianuarie 2024 și momentul intrării în vigoare a noii legi, iar cea de-a treia categorie va ieși la pensie în condițiile stabilite de aceasta din urmă. Având în vedere diferențele majore dintre cele trei regimuri și lipsa unor motive obiective care să justifice condiții atât de divergente pentru magistrații aflați în situații similare, cadrul normativ va genera discriminări evidente cu privire la elemente esențiale ale statutului lor, încălcând astfel principiul constituțional al egalității în drepturi.

În concluzie, legea se îndepărtează de la reperele constituționale incidente în ceea ce privește pensiile de serviciu ale magistraților, respectiv asigurarea unor venituri din pensie apropiate celor pe care persoana le avea în perioada în care era în activitate, care să răspundă necesității de securitate financiară a magistratului, încălcând, astfel, componenta instituțională a independenței justiției, ceea ce determină nerespectarea prevederilor art.124 alin.(3) cu referire la art.1 alin.(3) și (5), precum și art.147 alin.(4) din Constituție.

Judecător
Gheorghe Stan

OPINIE SEPARATĂ

În **dezacord** cu soluția pronunțată de Curtea Constituțională, cu majoritate de voturi, de admitere a obiecției de neconstituționalitate formulate de Înalta Curte de Casație și Justiție – Secțiunile Unite cu privire la **Legea pentru modificarea și completarea unor acte normative din domeniul pensiilor de serviciu**, formulăm prezenta **opinie separată**, considerând că obiecția trebuia respinsă întrucât **legea criticată nu încalcă art.1 alin.(3) și (5) raportat la art.133 alin.(1) și art.134 alin. (4) din Constituție cu referire la avizul Consiliului Superior al Magistraturii.**

I.1. Legea pentru modificarea și completarea unor acte normative din domeniul pensiilor de serviciu a fost adoptată prin angajarea răspunderii Guvernului în fața Camerei Deputaților și a Senatului, în ședință comună, în data de 4 septembrie 2025, prin nedeplinirea unei moțiuni de cenzură.

I.2. Criticile formulate de autorii sesizării au vizat aspecte de neconstituționalitate extrinsecă și intrinsecă. Dintre criticile de neconstituționalitate extrinsecă cele referitoare la (i) angajarea răspunderii Guvernului cu privire la acest proiect de lege, (ii) afectarea principiului securității juridice printr-o relativ mare frecvență a modificărilor legislative și (iii) discriminarea creată prin succesiunea rapidă în timp a mai multor regimuri juridice în materia pensiilor magistraților au fost respinse de Curte ca neîntemeiate cu de voturi.

I.3. Doar critica referitoare la încălcarea art.133 alin.(1) din Constituție, privind avizul Consiliului Superior al Magistraturii, a fost reținută de Curtea Constituțională cu majoritate de voturi. Prin urmare, doar față de această soluție formulăm prezenta opinie separată, considerând că obligația constituțională de solicitare a avizelor în cadrul procedurii legislative speciale care este angajarea răspunderii Guvernului a fost respectată în prezenta cauză.

II.1. Din punct de vedere **factual**, se constată că legea criticată a respectat toate etapele procedurii legislative. Astfel, cu adresa nr.12164/10.10.2025 judecătorul raportor a solicitat Guvernului, în conformitate cu dispozițiile art.76 din Legea nr.47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, ca, până la data de 13 octombrie 2025, să comunice în copie, cu mențiunea „conform cu originalul”, instrumentul de prezentare și motivare a proiectului de **Lege pentru modificarea și completarea unor acte normative din domeniul pensiilor de serviciu**, precum și toată corespondența purtată de Guvern/ ministere/ alte autorități/ alte structuri aflate în subordonarea sau în coordonarea Guvernului (adrese/ cereri/ avize/ puncte de vedere/ opinii etc.) în legătură cu proiectul de lege sus- menționat pentru realizarea consultărilor necesare în vederea elaborării proiectului de act normativ, precum și pentru informarea publică privind elaborarea și implementarea proiectului de act normativ. Pe baza documentelor primite ca răspuns la această solicitare se poate observa că legea criticată a fost

supusă procedurii de transparență decizională și a înregistrat unele modificări în urma consultărilor realizate în aceasta fază, a fost supusă procedurii obligatorii de avizare anterior înaintării sale către Parlament și a fost deferită procedurii de angajare a răspunderii Guvernului cu respectarea tuturor exigențelor constituționale.

II.2. Cu privire la procedura de transparență decizională:

Prin adresa Consiliului Superior al Magistraturii comunicată *ex officio* prim-ministrului (înregistrată sub nr.9356/24 iunie 2025) se arată că „CSM a luat act de informațiile apărute în spațiul public referitoare la măsurile preconizate de autoritatea executivă în vederea reducerii deficitului bugetar, unele dintre aspectele vizate de acestea putând implica și modificări în privința unor elemente esențiale ale statutului judecătorilor și procurorilor”. Făcând referire la rolul constituțional al CSM de garant al independenței justiției și la dialogul interinstituțional onest și transparent dintre instituțiile statului se subliniază necesitatea implicării CSM în orice demers normativ care vizează aspectele antereferte, a asigurării consultării prealabile a CSM cu privire la măsurile preconizate și a disponibilității CSM de a participa de urgență la dialogul instituțional.

Cu adresa nr.5/7032/29.07.02025 prim-ministrul a transmis spre consultare Consiliului Superior al Magistraturii, Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție și Înaltei Curți de Casație și Justiție „tabelul comparativ aferent propunerii pentru modificarea legislației privind pensiile de serviciu din domeniul justiției” și a solicitat comunicarea unui punct de vedere referitor la propunerile legislative formulate.

Consiliul Superior al Magistraturii a transmis răspunsul său la data de 30 iulie 2025, prin care a învederat că „materialul transmis nu constituie un proiect de lege inițiat și asumat de către ministerele cu competențe în acest domeniu, în conformitate cu HG nr.561/2009 (...). De asemenea, propunerile comunicate nu reprezintă nicio formă de inițiativă legislativă care să fie elaborată la nivelul autorității legiuitoare, în acord cu procedurile parlamentare”. Se menționează că prim-ministrul nu are abilitatea legală să inițieze un astfel de demers, motiv pentru care răspunsul formulat nu constituie un aviz consultativ în sensul art.39 alin.(3) din Legea nr.305/2022. Se atrage atenția că pensiile de serviciu ale magistraților fac obiectul Legii nr.282/2023, care a realizat o reformă substanțială în acest domeniu. Se concluzionează că CSM „nu poate fi părtaș la desfășurarea unei proceduri nelegale de adoptare a unui act normativ care vizează sistemul justiție și care, în esență, este doar o simulare de consultare a autorității judecătorești”.

Înalta Curte de Casație și Justiție a formulat punctul de vedere solicitat la data de 31 iulie 2025, prin care a învederat, în esență, că modificările legislative propuse ridică probleme de constituționalitate.

Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție a formulat punctul de vedere solicitat la data de 26 august 2025 (înregistrat la Cabinetul prim-ministrului cu nr.5/8249/ 26 august 2025), prin care a învederat, în esență, că modificările legislative propuse ridică probleme de constituționalitate.

În cursul lunilor iulie și august 2025 au avut loc ședințe de consultare cu fiecare dintre conducătorii autorităților publice menționate. Suplimentar, la data de 1 august 2025 a avut loc o întâlnire de lucru la care au participat conducători ai instituțiilor anterior menționate și Președintele României, domnul Nicușor Daniel Dan.

De asemenea, în data de 18 august 2025 a avut loc o întrevedere a prim-ministrului cu reprezentanți ai asociațiilor magistraților (Asociația Magistraților din România, Uniunea Națională a Judecătorilor din România, Asociația Judecătorilor pentru Apărarea Drepturilor Omului, Asociația Procurorilor din România, Asociația Forumul Judecătorilor din România și Asociația „Mișcarea pentru apărarea statutului procurorilor”) pe tema pensiilor de serviciu din sistemul justiției.

II.3. Cu privire la procedura de avizare:

Ministerul Muncii, Familiei, Tineretului și Solidarității Sociale, sub semnătura secretarului general adjunct, a transmis proiectul de lege către Consiliul Superior al Magistraturii prin adresa nr.1141/AGN/20.08.2025, solicitând punctul de vedere al CSM / președintelui CSM.

Cu adresa nr.08/AGN/22.08.2025, Ministerul Muncii, Familiei, Tineretului și Solidarității Sociale, sub semnătura secretarului general adjunct, a revenit și a solicitat, în mod expres, președintelui CSM *avizul* asupra proiectului de lege ce face obiectul controlului de constituționalitate, „conform atribuțiilor specifice instituției dumneavoastră”.

Conform art.33 alin.(2) din Legea nr.305/2022, „(2) În cazul în care legea nu prevede un termen pentru emiterea avizelor de către Consiliul Superior al Magistraturii, acestea se emit în termen de 30 de zile de la sesizare. Depășirea de către Consiliul Superior al Magistraturii a termenului de emitere a avizului nu afectează valabilitatea actului.”

Raportat la solicitările Guvernului, la data de 22 august 2025, Secțiile Consiliului Superior al Magistraturii au hotărât convocarea adunărilor generale ale judecătorilor și procurorilor pentru intervalul 26-27 august 2025, în vederea exprimării unui punct de vedere referitor la proiectul de lege. Pe de altă parte, președinta Consiliului Superior al Magistraturii a exprimat în mass-media poziția instituțională

referitoare la proiectul de lege. În perioada 26-29 august 2025, prin trei comunicate de presă, CSM a anunțat că activitatea instanțelor „se va desfășura potrivit celor stabilite prin hotărârile adunărilor generale, informații suplimentare referitoare la acest aspect regăsindu-se pe portalul fiecărei instanțe de judecată”, iar cu privire la parchete s-a precizat că acestea adoptă o formă de protest în raport cu promovarea de către Guvern a proiectului de act normativ privind pensiile de serviciu ale magistraților. Ca atare, se poate observa că proiectul de lege a suscitât un interes deosebit atât la nivelul instanțelor și parchetelor, cât și la nivelul CSM, fără a se concretiza și într-un punct de vedere transmis Guvernului ca răspuns la solicitarea sa.

Conchizând, Consiliul Superior al Magistraturii s-a întrunit și a hotărât convocarea adunărilor generale al judecătorilor și procurorilor, fapt ce a rezultat în adoptarea de către acestea a unor declarații comunicate public, dar nu și în redactarea și transmiterea unui aviz către Guvern. Avizul nu a fost adoptat/comunicat Guvernului nici înainte de depunerea proiectului de lege la Parlament, nici ulterior acestui moment.

Trebuie precizat că în cadrul aceleiași etape de avizare au fost solicitate avize și Consiliului Legislativ, precum și Consiliului Economic și Social. Consiliul Economic și Social a avizat proiectul de lege la data de 29.08.2025 (Avizul nr.5095/29.08.2025). Consiliul Legislativ a avizat proiectul de lege la data de 29.08.2025 (Avizul nr.608/29.08.2025). Legea a fost înregistrată la Parlament la data de 29.08.2025, în absența doar a avizului CSM și înainte de expirarea termenului de 30 de zile prevăzut de art.33 din Legea nr.305/2022.

Pe cale de consecință, **Guvernul și-a îndeplinit obligația legală de solicitare a avizului Consiliului Superior al Magistraturii, iar Consiliul Superior al Magistraturii nu și-a îndeplinit obligația legală de avizare a proiectului Legii pentru modificarea și completarea unor acte normative din domeniul pensiilor de serviciu.**

III.1. Din punct de vedere **constituțional**, trebuie analizat în ce măsură faptul că în procedura legislativă inițiată de Guvern, acesta nu a așteptat expirarea termenului legal de avizare (de 30 de zile), ci doar aproximativ o treime din acest termen, înainte de înaintarea proiectului de lege către Parlament pentru angajarea răspunderii Guvernului constituie o încălcare a rolului constituțional al CSM astfel cum acesta este definit de art.133 alin.(1) din Constituție.

III.2. Cu privire la competența CSM în materie de avizare a legilor:

Curtea a stabilit că atribuția Consiliului Superior al Magistraturii de avizare este de natură legală și trebuie circumscrisă numai la actele normative care privesc în mod direct organizarea și funcționarea autorității judecătorești pentru a nu se ajunge la denaturarea rolului Consiliului Superior al Magistraturii (Decizia nr. 901/2009). Guvernul nu are obligația constituțională sau legală de a solicita avizul Consiliului Superior al Magistraturii în alte materii decât activitatea autorității judecătorești, iar Consiliul Superior al Magistraturii nu are abilitarea legală de a emite un astfel de aviz (Decizia nr.63/2017, par.107). În aceeași decizie Curtea a precizat și că, în virtutea principiului separației puterilor, Parlamentul și Guvernul au competența de a institui, modifica și abroga norme juridice de aplicare generală, în vreme ce instanțele judecătorești, Ministerul Public și Consiliul Superior al Magistraturii au misiunea constituțională de a realiza justiția, în temeiul art. 126 alin. (1) din Constituție și nicidecum un rol în activitatea de elaborare a actelor normative, prin participarea la procedura de legiferare (Decizia nr.63/2017, paragrafele 110 și 111).

III.3. Cu privire la obligația solicitării avizului CSM:

Guvernul are întotdeauna obligația să solicite avizul Consiliului Superior al Magistraturii cu privire la actele normative care privesc organizarea și funcționarea autorității judecătorești; în cazul proiectelor de lege obligația subzistă pentru „faza anterioară dezbaterii parlamentare”.

Dar, Curtea Constituțională a statuat că nesolicitarea avizului Consiliului Superior al Magistraturii cu privire la **actele normative bugetare** ce vizează domeniul justiției nu contravine Constituției. Curtea a argumentat că „acceptând teza susținută de Consiliul Superior al Magistraturii s-ar ajunge la situația ca o instituție care are drept rol garantarea independenței justiției să stabilească și să cenzureze chestiuni care țin de gestionarea bugetului la nivel național, cu alte cuvinte ar realiza un control de oportunitate bugetară, ceea ce este inadmisibil”. (Decizia nr.901/2009 și Decizia nr.900/2020, paragrafele 71 și 72). De altfel, o lege privind impozitarea suplimentară a pensiilor care depășesc un anumit quantum (printre care, implicit, a pensiilor de serviciu ale magistraților) nu are ca obiect de reglementare statutul magistraților, iar, în procedura de adoptare a acesteia, legiuitorul nu avea obligația constituțională sau legală de a solicita avizul Consiliului Superior al Magistraturii, astfel că nu poate fi reținută încălcarea art. 134 alin. (4) din Constituție (Decizia nr.900/2020, paragraf 72).

Avizarea actelor normative de către Consiliul Superior al Magistraturii nu poate constitui o normă de referință de sine stătătoare în cadrul controlului de constituționalitate, fiind de sorginte legală. Rezultă că nu există o obligație constituțională expresă a Guvernului de a solicita avizul CSM, ci una legală. Ca atare, nesolicitarea acestui aviz de natură legală al Consiliului Superior al Magistraturii poate constitui

o încălcare a art. 1 alin. (5) raportat la art. 133 alin. (1) din Constituție. Dar, **în cazul de față, acest aviz a fost solicitat de Guvern**. Prin urmare, nu se poate reține încălcarea prevederilor constituționale menționate.

III.4. Cu privire la obligativitatea obținerii avizului:

Potrivit jurisprudenței constante a Curții Constituționale însă, nu este obligatorie și obținerea unui aviz, iar procedura legislativă nu poate fi obstrucționată de pasivitatea autorităților avizatoare (a se vedea, în acest sens, Decizia nr.139/2019, paragraf 84, Decizia nr.16/2023, paragraf 41 sau Decizia nr.284/2023, paragraf 48). În continuarea acestei idei, Curtea Constituțională a statuat - *în mod constant până la prezenta decizie adoptată cu majoritate de voturi* - și că **lipsa avizului din partea autorităților publice solicitate să îl emită nu conduce în mod automat la neconstituționalitatea legii asupra căreia acesta nu a fost dat, întrucât ceea ce prevalează este obligația Guvernului de a-l solicita**. Împrejurarea că autoritatea care trebuie să emită un astfel de aviz, deși i s-a solicitat, nu și-a îndeplinit această atribuție constituie o înțelegere greșită a rolului său legal și constituțional, fără a fi însă afectată constituționalitatea legii asupra căreia nu a fost dat avizul (a se vedea Decizia nr. 383/2011, paragraful I.3, Decizia nr. 574/2011, paragraful I.2 și Decizia nr. 575/2011, paragraful IV.A.2., Decizia nr. 455/2018, paragraful 68 sau Decizia nr.221/2020, paragraful 60).

III.5. Cu privire la termenul de emitere a avizului:

Cu privire la intervalul temporal în care CSM trebuie să emită avizul, se constată că acesta se emite „în termen de 30 de zile de la sesizare. Depășirea de către Consiliul Superior al Magistraturii a termenului de emitere a avizului nu afectează valabilitatea actului” [art.33 alin.(2) din Legea nr.305/2022].

În dezacord cu decizia majoritară care a realizat un veritabil *reviriment jurisprudențial* fără a fi îndeplinite condițiile consacrate în jurisprudența Curții, considerăm că Guvernul nu are obligația constituțională de a aștepta avizul CSM dincolo de limita termenului prevăzut de art.33 alin.(2) din Legea nr.305/2022. În virtutea principiului colaborării loiale dintre autoritățile publice, se reține că în procedura de avizare a actelor normative autoritățile publice trebuie să conlucreze și nu să întârzie adoptarea acestora. Termenul de 30 de zile este stabilit de **legiuitor și nu de constituent**. El a fost adoptat mai ales în considerarea unor *proiecte legislative complexe*, precum codurile. El nu are și nu poate avea o **semnificație dilatorie** în contextul adoptării actelor normative, mai ales atunci când este utilizată o **procedură reglementată la nivel constituțional cu termene scurte, precum cea a angajării răspunderii Guvernului prevăzută de art.114 din Constituție**. Termenul de 30 de zile precizează **obligația CSM de a emite cu celeritate respectivul aviz. Orice altă interpretare a semnificației juridice și, mai ales, constituționale, a acestui termen legal ar acorda autorităților avizatoare o putere implicită de decizie, neprevăzută de lege ori Constituție, efectul generat ducând la întârzierea procesului legislativ și, chiar, la limitarea competenței de legiferare a Parlamentului**. În procedura legislativă pot fi uneori necesare și avize ale altor autorități publice, cum ar fi CSAT ori BNR, pentru care nici Constituția și nici legea nu au stabilit un termen înăuntrul căruia să trebuiască a fi emise respectivele avize. Neobținerea unui astfel de aviz corelată cu o așa-zisă obligație a inițiatorului proiectului de lege de a nu legifera în lipsa avizului ar avea drept consecință juridică imposibilitatea finalizării procedurii legislative, ceea ce ar echivala cu transferarea competenței decizionale de la Parlament ori Guvern la autoritățile avizatoare.

Astfel, faptul că Guvernul nu a așteptat împlinirea termenului de 30 de zile în care CSM putea emite respectivul aviz nu înseamnă că nu a acordat un interval de timp suficient acestuia pentru a-și putea exercita atribuțiile legale. Pe de altă parte, **termenul de 30 de zile nu are o relevanță constituțională, ci una pur legală ce nu impune obligații în sarcina Guvernului, ci doar a CSM în sensul că are competența de a emite un astfel de aviz în cel mult 30 de zile** (și nu după împlinirea termenului). Faptul că nu a emis un aviz într-un **termen rezonabil** raportat la data sesizării sale și la complexitatea actului normativ ce trebuia avizat, în condițiile în care în discuție era o procedură de angajare a răspunderii Guvernului reglementată de Constituție cu termene imperative și scurte, nu face altceva decât să demonstreze că acest termen a fost folosit de CSM cu scop dilatoriu, ceea ce nu este permis în procesul de avizare a actelor normative, proces cu caracter tehnic eminent subsumat deciziei politice de a iniția ori de a adopta un act normativ de reglementare primară.

Autoritățile publice avizatoare nu pot să întârzie sau să împiedice derularea unei proceduri de natură constituțională și să opună Guvernului necesitatea curgerii întregului interval temporal în care trebuie să emită respectivul aviz pentru ca Guvernul să își poată angaja răspunderea în condițiile art.114 din Constituție. În cauză, poziția președintelui și a altor membri CSM era cunoscută și exprimată public, ceea ce înseamnă că eventuala prevalare de necesitatea curgerii termenului de avizare este o chestiune mai degrabă formalistă, decât de substanță. De altfel, CSM nu a procedat la emiterea avizului nici ulterior depunerii legii la Parlament, deși în privința sa nu opera nicio împiedicare de a transmite acest

aviz, indiferent de propria apreciere asupra efectivității sau nu a opiniilor exprimate. Sub acest aspect trebuie reținut că natura sa juridică este aceea de **aviz consultativ emis în baza unei atribuții de rang legal**. Această natură juridică este cea care determină regimul juridic aplicabil și efectele sale juridice. Scopul său este acela de a oferi o perspectivă tehnică, profesională, asupra proiectului de lege și nu acela de temporiza adoptarea unei legi ori ordonanțe a Guvernului. Avizatorul (emitent al unui aviz consultativ) nu decide și nici nu poate împiedica autoritățile decidente, indiferent de soluțiile legislative pe care acestea doresc să le promoveze. În exercitarea atribuției legale de avizare pentru care legea prevede și un termen pentru transmiterea avizului în sarcina avizatorului și nu a inițiatorului, considerăm că avizatorul, în deplină loialitate constituțională, raportându-se la conținutul și complexitatea actului normativ supus avizării, trebuie să depună toată diligența în a oferi informații detaliate, corecte, cât mai complete și documentate, pentru a sprijini adoptarea unei legi de calitate, care să asigure securitatea juridică a cetățenilor, după cum inițiatorul și decidenții au obligația ca, în deplină loialitate constituțională, să depună toată diligența de a se informa cât mai detaliat, corect și complet, inclusiv prin solicitarea avizelor legale și de a cumpăni decizia lor pentru a adopta o lege de calitate, care să asigure securitatea juridică a cetățenilor.

În lumina condițiilor constituționale ale angajării răspunderii și calendarului menționat, perioada de așteptare a inițiatorului (22-29 august) poate fi apreciată ca fiind rezonabilă. Guvernul avea competența legală de a-și asuma răspunderea în fața Parlamentului asupra *Legii pentru modificarea și completarea unor acte normative din domeniul pensiilor de serviciu* chiar în lipsa comunicării avizului consultativ al CSM, întrucât acesta fusese solicitat de inițiator potrivit legii. Absența unui aviz în acest termen (30 august-1/3 septembrie) se înscrie în coordonatele nerespectării atribuției legale a CSM de avizare ceea ce reflectă și o lipsă de colaborare loială a autorității avizatoare, CSM, în cadrul procesului de legiferare.

Prin urmare, legea criticată nu încalcă art.1 alin.(3) și (5) raportat la art.133 alin.(1) și art.134 alin. (4) din Constituție, sub aspectul solicitării avizului Consiliului Superior al Magistraturii și a adoptării legii în lipsa acestui aviz.

JUDECĂTORI,

Asztalos Csaba Ferencz

Dacian Cosmin Dragoș

Laura -Iuliana Scânteii

Prof.univ.dr. Elena-Simina Tănăsescu